

BROTTSOFFERMYNDIGHETENS

REFERATSAMLING

2014

BROTTSOFFER
20AR
MYNDIGHETEN

**Brottsoffermyndighetens
referatsamling**

Brottsoffermyndigheten

Brottsoffermyndigheten
Box 470, 901 09 Umeå
Tel: 090-70 82 00

Referatsamlingen kan beställas hos Fritzes

Beställningsadress:

Fritzes kundservice, 106 47 Stockholm

Orderfax: 08-690 91 91

Ordertelefon: 08-690 91 90

E-post: order.fritzes@nj.se

Internet: www.fritzes.se

© Brottsoffermyndigheten, 2015

ISSN 1403-4077

ISBN 978-91-979206-6-7

Tryckeri City, Umeå 2015

INNEHÅLL

VARFÖR EN REFERATSAMLING?	5
HANDLÄGGNINGEN AV BROTTSSKADEÄRENDEN	6
Nämnden för brottsskadeersättning	7
SKILLNADEN MELLAN ERSÄTTNING FÖR PERSONSKADA OCH FÖR KRÄNKNING	8
ERSÄTTNING FÖR PERSONSKADA	9
Ersättning för personskada vid sexuella övergrepp	9
Ersättning för indirekt personskada på grund av anhörigs död eller svåra skada	10
SÄRSKILT OM BROTTSSKADEERSÄTTNING	11
Livränta	11
Europeisk brottsskadeersättning	11
Bevittnande barn	12
Sakskador och rena förmögenhetsskador	12
Jämkning	13
Grundavdrag	13
Ansökningstid och preskription	13
Ränta	14
Ersättning för utredningskostnader	14
SEXUALBROTT MOT VUXNA	15
Våldtäkt	15
Mindre grov våldtäkt	16
Försök till våldtäkt	16
Sexuellt tvång	17
Sexuellt ofredande	17
Sexuellt utnyttjande av person i beroendeställning	20
MÄNNISKOHANDEL	22
SEXUALBROTT MOT BARN	24
Våldtäkt mot barn	24
Sexuellt utnyttjande av barn	27
Sexuellt övergrepp mot barn	29
Utnyttjande av barn för sexuell posering	31
Köp av sexuell handling av barn	32
Sexuellt ofredande	32
Sexuellt utnyttjande av person i beroendeställning	34
GROVT KOPPLERI	35

BROTT MOT LIV OCH HÄLSA	36
Försök till mord/dråp	36
VÅLD I NÄRA RELATION	38
Våld vid ett enstaka tillfälle	38
Våld vid flera bestämda tillfällen	41
Våld vid ett stort antal opreciserade tillfällen	43
Våld i nära relation – riktat mot barn	46
ÖVRIGA BROTT MOT LIV OCH HÄLSA	50
Övrig misshandel/grov misshandel	50
Synnerligen grov misshandel	58
HIV – grov misshandel/vållande till sjukdom/framkallande av fara för annan	60
FRIHETS- OCH FRIDSBROTT	62
Olaga hot	62
Ofredande	64
Hemfridsbrott/stöld i bostad	67
Överträdelse av kontaktförbud	70
Olaga förföljelse	71
Olaga tvång	72
Databrott	73
BROTT MOT ALLMÄN VERKSAMHET	76
Polismän	76
Andra än polismän	80
Övergrepp i rättssak	83
RÅN MOT BANKER, POSTKONTOR OCH BUTIKER	85
TAXIRÅN	91
TILLGREPPSBROTT MOT PERSON	93
Stöld	93
Personrån	97
MORDBRAND	101
EGENMÄKTIGHET MED BARN	105
OLAGA FRIHETSBERÖVANDE OCH MÄNNISKOROV	107
UTPRESSNING	109
OAKTSAMHETSBROTT	113
Trafikbrott	115

VARFÖR EN REFERATSAMLING?

Den här upplagan av Brottsoffermyndighetens referatsamling är ytterligare en i raden av samlingar. Eftersom myndigheten har funnits sedan juli 1994 och alltså firar 20-årsjubileum i år, är denna upplaga en jubileumsutgåva.

Syftet med referatsamlingen är att belysa skadeståndsrättslig praxis om kränkingsersättning vid olika typer av brott av skiftande svårighetsgrad.

De fall som refereras har det gemensamt att de ska kunna vara en utgångspunkt i den praktiska hanteringen av skadestandsfrågor. Myndigheten har inte någon speciell målgrupp utan hoppas att referatsamlingen ska kunna användas inom rättsväsendet och försäkringsbranschen samt av ideella organisationer på brottsofferområdet och enskilda.

Under tiden mellan referatsamlingarna sprider Brottsoffermyndigheten information om förändringar i skadeståndsrättslig praxis genom sitt nyhetsbrev. Samma information finns på Brottsoffermyndighetens webbplats www.brottsoffermyndigheten.se. Där redovisas förändringarna i ett särskilt supplement till nätversionen av referatsamlingen.

Samtliga medarbetare i beslutande ställning på Brottsoffermyndighetens brottsskadeenhet har deltagit i arbetet med den här referatsamlingen. Tf. brottsskadechefen Hans Sjölander har ansvarat för den slutliga sammanställningen.

HANDLÄGGNINGEN AV BROTSSKADEÄREN DEN

Fr.o.m. den 1 juli 2014 gäller en ny brottskadslag. De förändringar som skett i förhållande till tidigare lagstiftning kan sammanfattas i följande punkter.

- Om en domstol efter sakprövning har dömt ut ett skadestånd för kränkning, kan Brottsoffermyndigheten inte besluta om en lägre ersättning i den delen.
- Takbeloppet för kränkning har tagits bort.
- Ansökningstiden har förlängts från två till tre år.
- Barn kan alltid ansöka om brottskadeersättning till och med den dag barnet fyller 21 år.
- Det kan räcka med underskrift av en vårdnadshavare för att ett barn ska kunna ansöka om brottskadeersättning.
- Ett barns rätt till brottskadeersättning preskriberas aldrig före 21 års ålder.
- När en sökande har tidigare skulder till Brottsoffermyndigheten på grund av brott, ska sådana skulder räknas av från den beviljade brottskadeersättningen (kvittning).

Nämnden för brottsskadeersättning

En tjänsteman beslutar i de flesta brottsskadeärendena. Vissa ärenden avgörs av Nämnden för brottsskadeersättning. Det gäller ärenden som är av principiell betydelse eller annars av större vikt. Nämnden får avgöra även andra ärenden om brottsskadeersättning. Nämnden har följande ordinarie sammansättning: justitierådet Ann-Christine Lindeblad (ordförande), hovrättspresidenten Anders Iacobæus och chefsrådmannen Anders Dereborg (vice ordförande), professorn i civilrätt Mårten Schultz, riksdagsledamoten Pia Hallström och riksdagsledamoten Anna Wallén. Nämnden sammanträder upp till sex gånger per år. Vid vissa sammanträden behandlas ärenden under ett tema, exempelvis kränkingsersättning vid en viss typ av brott eller någon annan skadeståndsrättslig fråga av speciellt slag.

SKILLNADEN MELLAN ERSÄTTNING FÖR PERSONSKADA OCH FÖR KRÄNKNING

Kränkningersättning förutsätter inte att det finns en medicinskt påvisbar personskada. Det är ändå det vanligaste att kränkningersättning lämnas parallellt med ersättning för personskada (främst sveda och värk-ersättning). Gemensamt för de två ersättningarna är att de ersätter en skada som inte är ekonomisk, dvs. en ideell skada.

Det finns dock skillnader mellan ersättningarna som kortfattat kan beskrivas i följande fyra punkter.

- 1) Kränkningersättningen förutsätter inte en **personskada**. Det gör ersättning för sveda och värk.
- 2) Kränkningersättningen avser till allra största delen upplevelsen vid och karaktären av själva skadehändelsen (**momentant**). Ersättning för personskada bygger på följdverkningarna efter skadehändelsen.
- 3) Kränkningersättningen bestäms framför allt på **objektiva** grunder. Ersättning för personskada bestäms helt efter subjektiva förhållanden.
- 4) Kränkningen ersätts bara om den har orsakats av ett **brott**. Det krävs inte för att en personskada ska ersättas.

Kränkningen måste ha varit allvarlig för att ersättning ska kunna lämnas. Vid den bedömningen beaktas alla relevanta omständigheter kring gärningen. Bagatellartade kränkningar ersätts inte. När kränkningen är allvarlig lämnar Brottsoffermyndigheten ersättning med 5 000 kronor eller mer.

ERSÄTTNING FÖR PERSONSKADA

Brottsoffermyndighetens referatsamling fokuserar på kränkingsersättning. Eftersom personskador ersätts utifrån subjektiva förhållanden i det enskilda fallet, är det svårt att peka ut en ”praxis”. På vissa områden har dock rättstillämparna funnit att det är möjligt att till viss del hantera ersättningen för ideell skada vid personskada på ett mer schabloniserat sätt. Detta gäller t.ex. vid psykisk personskada till följd av vissa sexuella övergrepp och vid indirekt psykisk personskada till följd av en nära anhörigs död eller svåra skada.

Ersättning för personskada vid sexuella övergrepp

Sedan länge tillämpas en schabloniserad ersättning för sveda och värk vid våldtäktsbrott av normalgraden. Ersättningen uppgick tidigare till 10 000 kr. Nämnden för brottsskadeersättning beslutade dock vid ett sammanträde den 25 februari 2013 att höja den schabloniserade ersättningen för sveda och värk till 15 000 kr. Beloppet motsvarar en akut sjuktid med hel sjukskrivning på omkring sex månader. Samma belopp gäller vid våldtäkt mot barn. Vid sexuella övergrepp mot barn är det ofta så att läkarvård inte sker i anslutning till övergreppen eftersom dessa upptäcks först senare. Det hindrar inte att ersättning lämnas för sveda och värk. Det förutsätts nämligen att den skadade måste ha tillfogats medicinska besvär till följd av övergreppen. Vid grova sexuella övergrepp mot barn lämnar Brottsoffermyndigheten normalt ersättning för sveda och värk med 30 000 kr. Högsta domstolen har i rättsfallet NJA 2005 s. 919 accepterat den schablonen. Vid mycket grova sexuella övergrepp lämnas ersättning för sveda och värk med 50 000 kr utan närmare medicinsk utredning. Nämnden för brottsskadeersättning har också beviljat ersättning för sveda och värk med 75 000 kr. Ärendet gällde ett barn i åldern 7-14 år som under den tiden utsattes för över etthundra sexuella övergrepp av sin styvpappa. Brotten rubricerades som grov våldtäkt, grov våldtäkt mot barn och grovt sexuellt utnyttjande av underårig.

Ersättning för indirekt personskada på grund av anhörigs död eller svåra skada

När en anhörig har dödats genom ett brott kan de efterlevande få ersättning för bl.a. sveda och värk. Högsta domstolen har i rättsfallet NJA 2004 s. 26 bestämt schablonersättningen till 50 000 kr. Det gäller vid uppsåtligt dödande. I annat fall ska normalt 25 000 kr lämnas i ersättning för sveda och värk.

Ibland uppkommer frågan om en nära anhörig till en person som har skadats svårt till följd av brott har rätt till ersättning för sveda och värk. Högsta domstolen har i rättsfallet NJA 2006 s. 181 förklarat att det kan finnas en sådan rätt. Målet gällde en ung man som utsatts för ett dråpförsök. Gärningsmannen hade tilldelat honom ett kraftigt slag med ett metallrör i huvudet. Slaget hade medfört hjärnblödning, brott på skallbenet och allvarliga hjärnskador. Den unge mannen var i ett livshotande tillstånd under åtminstone 14 dagar och var medvetslös under den tiden. Hans mamma fick kännedom om skadorna i nära anslutning till att de uppkom. Högsta domstolen prövade om hon hade rätt till skadestånd för de psykiska besvär som hon fått till följd av brottet. Domstolen biföll hennes begäran om ersättning för sveda och värk. Det var rimligt med ett belopp om 10 000 kr vid psykiska besvär som uppkommit då en nära anhörig genom uppsåtligt våld tillfogats skador som varit livshotande under inte obetydlig tid.

SÄRSKILT OM BROTTSSKADE- ERSÄTTNING

Livränta

Ersättning för inkomstförlust lämnas med ett belopp som är skillnaden mellan den skadades inkomst efter skadan och den inkomst som han eller hon skulle ha haft om skadan inte hade inträffat. Inkomstförluster ersätts vanligen i efterhand, då man har verkliga förhållanden att utgå ifrån. När ersättningen är av väsentlig betydelse för den skadades framtida vård eller försörjning ska ersättning lämnas i form av livränta. En sådan ersättning lämnas för varje år med högst tre gånger det prisbasbelopp som gäller då livräntan bestäms (4 och 14 §§ brottsskadelagen). Livräntan värdesäkras enligt en lag om ändring av skadeståndslivräntor.

En grundläggande förutsättning för rätt till livränta är att den skadade inte längre står till arbetsmarknadens förfogande. I praktiken innebär det att han eller hon ska ha beviljats sjukersättning. Brottsoffermyndigheten beaktar också den skadades medicinska invaliditet. Ju högre invaliditet ju större är risken för att den skadade inte kan få en tryggad försörjning genom egen arbetsinkomst. Myndigheten tar även hänsyn till den skadades inkomst före och efter skadan. Ger inkomsten efter skadan inte en tillfredsställande försörjning, vilket anses vara fallet om inkomsten är under 200 000 kr, lämnas livränta när en jämförelse mellan inkomsterna leder till slutsatsen att livräntan är av väsentlig betydelse för den ekonomiska försörjningen.

Europeisk brottsskadeersättning

Brottsoffermyndigheten hanterar också ansökningar om s.k. europeisk brottsskadeersättning.

Tanken är att medborgarna ska kunna söka ersättning i det land där de är bosatta, även om brottet inträffat i en annan medlemsstat. En person som bor i Sverige och har drabbas av brott under besök

i ett annat land i Europeiska unionen kan alltså söka ersättning hos Brottsoffermyndigheten. För att ärendet ska behandlas som en ansökan om europeisk brottsskadeersättning krävs dock att sökanden uttryckligen begär det (35-37 §§ brottsskadelagen).

Bevittnande barn

Ett barn som har bevittnat ett brott som varit ägnat att skada tryggheten och tilliten hos barnet i hans eller hennes förhållande till en närstående person har rätt till brottsskadeersättning (9 § brottsskadelagen). Lagstiftaren har ansett att staten har ett speciellt ersättningsansvar för barn som bevittnat allvarliga brott mot en närstående. Detta trots att barnet inte kan få skadestånd från förövaren. Det som framförallt avses är att barnet bevittnar våld och hot i en nära relation. Brottsoffermyndigheten har lämnat brottsskadeersättning av detta slag med belopp mellan 5 000 och 40 000 kr.

Sakskador och rena förmögenhetsskador

De sakskador som ersätts med stöd av 6 § brottsskadelagen (rymlingsfall) gäller i allmänhet förhållandevis små belopp. Typiska ”rymlingsbrott” är tillgrepp av bilar eller andra forskaffningsmedel samt inbrott i bensinstationer, kiosker och fritidshus. Den brottsskadeersättning som lämnas i dessa fall avser i de flesta fall bara självriskan på försäkringen och vissa poster som inte täcks av sedvanliga försäkringar, såsom stilleståndserättning och värdeminskning vid bilstölder. Brottsskadeersättning med höga belopp blir det bara i de ganska få fall där den skadelidande saknar försäkringsskydd och inte är att hänföra till s.k. självförsäkrare. För att ersättning ska kunna lämnas för ren förmögenhetsskada vid rymlingsbrott krävs dessutom att det finns särskilda skäl (7 § brottsskadelagen). Sådana skäl kan finnas t.ex. om brottet har förövats mot arbetsgivare, fosterföräldrar, övervakare eller andra som står i liknande förhållande till gärningsmannen.

Även i andra fall än som anges i 6 och 7 §§ brottsskadelagen kan brottsskadeersättning betalas för sakskada och ren förmögenhetsskada om den skadades möjligheter att försörja sig allvarligt har försvårats genom skadan eller ersättningen annars framstår som särskilt angelägen (8 § brottsskadelagen). Det är främst vid åldringsbrott som ersättning lämnas.

Det kan röra sig om väskryckning eller annat tillgrepp från en gammal människa, t.ex. i samband med post- eller bankbesök. Ett annat typfall är att en eller ett par personer under någon förevändning tränger sig på hos en ensamstående åldring och tillgriper åldringens alla besparingar.

Jämkning

Enligt 12 § brottsskadelagen kan brottsskadeersättningen i vissa fall sättas ned (jämkas) under förutsättning att det är skäligt med hänsyn till att den skadelidande eller, om skadan lett till döden, den avlidne genom sitt uppträdande i samband med brottet eller på annat liknande uppsåtligt eller av oaktsamhet har ökat skaderisken. En vanlig anledning till jämkning är att den skadade har uppträtt provocerande. Det är oftast fråga om ömsesidiga misshandelstillfällen av inte alltför allvarligt slag eller att den skadade har inlett ett gräl med sin antagonist. Om den som har uppträtt provocerande har mötts av kraftigt våld, som inte stått i rimlig proportion till provokationen, har Brottsoffermyndigheten ofta valt att avstå från jämkning. Jämkning kan också ske vid uppgörelser i kriminella kretsar och i samband med narkotikabrottslighet eller när den skadade har brukat narkotika tillsammans med andra.

Grundavdrag

Från den beviljade brottsskadeersättningen gör Brottsoffermyndigheten ett grundavdrag (13 § brottsskadelagen). Det uppgår för närvarande till 1 500 kr. Myndigheten ska i vissa fall avstå från avdrag, t.ex. vid ersättning till barn som har bevittnat brott.

Ansökningstid och preskription

Brottskadelagens regler om ansökningstid innebär att när brottet medfört att en förundersökning har inletts, ska en ansökan om brottsskadeersättning göras inom tre år från det att förfarandet hos polis, åklagare och domstol har avslutats. När en förundersökning inte har inletts ska ansökan göras inom tre år från brottet. Om brott har begåtts mot ett barn eller om ett barn har bevittnat brott, får barnet göra en ansökan om ersättning fram till den dag han eller hon fyller 21 år. Om det finns synnerliga skäl ska Brottsoffermyndigheten pröva en ansökan även om den har kommit

in för sent (15 § brottsskadelagen). För att det ska finnas synnerliga skäl bör det vara orimligt eller stötande att kräva att den sökande skulle ha gjort sin ansökan i rätt tid. Tillämpning av regeln torde bli aktuell främst i fall där den sökande av något skäl inte själv kunnat råda över sin situation och därför inte kunnat komma in med en ansökan innan tiden har gått ut. Att den sökande inte känt till systemet med brottsskadeersättning är i sig inte synnerliga skäl.

Ränta

När det finns en dom på skadestånd förekommer det att sökanden begär ränta på brottsskadeersättningen. Ränteyrkandena avslås med motiveringen att bestämmelserna i 1975 års räntelag inte är tillämpliga på ersättning enligt brottsskadelagen.

Ersättning för utredningskostnader

Som huvudregel gäller att sökanden själv ska betala sina biträdes- och utredningskostnader. Det beror på att Brottsoffermyndigheten har ett eget ansvar för att utredningen i varje ärende ska bli fullständig och att den skadade därför normalt anses sakna behov av biträde. Om det finns särskilda skäl med hänsyn till sökandens ekonomiska förhållanden och övriga omständigheter, kan Brottsoffermyndigheten dock bestämma att sökandens kostnader ska ersättas av allmänna medel (27 § brottsskadelagen). Ombudskostnader ersätts sällan. När så sker gäller det främst i fall där ett skäligt ombudsarvode skulle ta en väsentlig del av brottsskadeersättningen i anspråk. När Brottsoffermyndigheten har begärt viss utredning – vanligen fotografier som visar på ärrbildning eller annat kosmetiskt lyte – lämnas i regel ersättning för kostnaderna.

SEXUALBROTT MOT VUXNA

Våldtäkt

En schabloniserad kränkingsersättning om 75 000 kr har tillämpats vid våldtäkt mot vuxna sedan år 1999. Med motiveringen att den ersättningsnivån inte fullt ut avspeglar den skärpta synen på sexualbrott och inte heller tar hänsyn till det förändrade penningvärdet, beslutade Nämnden för brottsskadeersättning vid ett sammanträde den 25 februari 2013 att höja den schabloniserade ersättningsnivån för kränkning till 100 000 kr.

1. 100 000 kr

En kvinna tvingades till samlag av en man i sin bostad. Han knuffade ner henne i en säng och höll ner henne med sin kroppstyngd och sina kroppskrafter så att hon inte kom loss. Han höll också fast henne i käken, armarna och benen. Hovrätten dömde mannen för våldtäkt och att betala skadestånd till kvinnan för kränkning. För den synnerligen allvarliga kränkning av den personliga integriteten som våldtäkten inneburit fick kvinnan brottsskadeersättning med 100 000 kr.

2. 125 000 kr

En kvinna utsattes för våldtäkt av en man i ett utrymme som han hade låst. Han genomförde två samlag med henne mot hennes vilja. Tingsrätten dömde mannen för brottet och att betala skadestånd till kvinnan för kränkning. Hon fick brottsskadeersättning med 125 000 kr.

3. 150 000 kr

En kvinna våldtogs av två män i en lägenhet. Våldet orsakade bl.a. sprickor och sår i underlivet. Tingsrätten dömde en av männen för brottet och att betala skadestånd till kvinnan för kränkning. Den andre kunde inte bindas till brottet. Mot bakgrund av att det s.k. normalbeloppet för kränkning vid våldtäkt höjts till 100 000 kr och med hänsyn till att våldtäkten utförts av två män under ett långt och utdraget förlopp, beviljades kvinnan brottsskadeersättning för kränkning med 150 000 kr.

4. 250 000 kr

En kvinna våldtogs analt av sin man vid sju tillfällen under fyra års tid. Tingsrätten dömde mannen för våldtäkterna och att betala skadestånd till kvinnan för bl.a. kränkning. Med hänsyn till den höjda schablonersättningen för kränkning vid våldtäkt mot en vuxen person och med beaktande av att kvinnan utsatts för sju våldtäkter, fick hon brottsskadeersättning för kränkning med 250 000 kr.

Mindre grov våldtäkt

5. 75 000 kr

En kvinna befann sig i bostaden tillsammans med sin väninna och de lade sig för att vila. Kvinnan somnade, men vaknade av att väninnan hade stoppat in sin hand innanför hennes trosor och fört in ett finger i hennes slida. Tingsrätten dömde väninnan för våldtäkt (mindre grovt brott) och att betala skadestånd till kvinnan för kränkning. Brottsoffermyndigheten bestämde brottsskadeersättningen för kränkning till 75 000 kr med följande motivering. I februari 2013 höjde myndigheten schablonersättningen för kränkning vid våldtäkt mot en vuxen person till 100 000 kr. Mot den bakgrunden finns det därför skäl att höja ersättningsnivån även vid de mindre grova våldtäkterna. Ersättningen bestäms till 75 000 kr.

Försök till våldtäkt

Med utgångspunkt i att den schablonmässiga ersättningen för kränkning vid våldtäkt är 100 000 kr, lämnas ersättning vid försöksbrott normalt med halva beloppet. Omständigheterna i varje enskilt fall kan dock motivera både lägre och högre ersättning.

6. 30 000 kr

En kvinna promenerade på en gångbana när hon överfölls av en man som tilldelade henne två slag så att hon föll till marken. Mannen släpade henne en kort bit. Hon slog och sparkade mot honom när han rev i hennes kläder och försökte få upp hennes bälte. Under tumultet avbröt mannen angreppet och sprang från platsen. Ingen har kunnat bindas till gärningen. Brottsoffermyndigheten fann det övervägande sannolikt att mannen haft uppsåt att försöka våldta kvinnan. Hon fick brottsskadeersättning med 30 000 kr.

7. 50 000 kr

En kvinna var ute och promenerade när en man med våld tvingade ned henne på marken och drog av henne byxor och trosor. Mannen drog också ned sina egna byxor, lade sig ovanpå kvinnan och försökte tilltvinga sig ett samlag med henne. Ingen har kunnat bindas till gärningen. För den mycket allvarliga kränkning av kvinnans personliga integritet som brottet inneburit, hade hon rätt till brottsskadeersättning med 50 000 kr.

Sexuellt tvång

8. 50 000 kr

En kvinna var på väg hem när hon överfölls av en man som tog tag i henne, höll för hennes mun, drog in henne mellan några byggnader och tryckte ned henne på marken. Han lade sig på henne varefter han drog ned hennes jeans och trosor, drog isär hennes ben och berörde hennes underliv med fingrarna. Gärningen avbröts av att personer, som hört kvinnans skrik på hjälp, kom till undsättning och slet bort mannen från henne. Tingsrätten dömde honom för sexuellt tvång och att betala skadestånd till kvinnan med 50 000 kr för kränkning. Kvinnan fick brottsskadeersättning för kränkning med samma belopp.

Sexuellt ofredande

9. Ingen ersättning

En kvinna fick sex stycken sms med sexuella anspelningar från en okänd person. Ingen har kunnat bindas till brottet. Brottsoffermyndigheten fann inte visat att kvinnan utsatts för en sådan allvarlig kränkning av den personliga integriteten att ersättning kunde lämnas.

10. Ingen ersättning

En kvinna var ute och joggade. Hon såg en naken man sätta sig i en personbil. När hon gick förbi bilen satt mannen och onanerade inne i fordonet. Hon fortsatte till en damm där hon såg att den nakne mannen kom ut från några buskar mot hennes håll. Kvinnan skrek till mannen att försvinna och lämnade platsen. Ingen har kunnat bindas till brottet. Brottsoffermyndigheten beslutade att inte bevilja kvinnan brottsskadeersättning med följande motivering. Utredningen visar inte med tillräcklig

grad av styrka att mannens agerande varit så riktat mot kvinnan att hon kan anses ha utsatts för en sådan allvarlig kränkning av sin personliga integritet att ersättning kan lämnas.

11. 5 000 kr

En kvinna ofredades sexuellt av en man som under cirka tre månaders tid skickade åtminstone ett 50-tal sms, varav flera med sexuell innebörd, till henne. Tingsrätten dömde mannen för brottet och att betala skadestånd till kvinnan med 5 000 kr för kränkning. Hon fick brottsskadeersättning med samma belopp.

12. 5 000 kr

En kvinna utsattes för sexuellt ofredande av en man som vände sig mot henne och drog ned sin gylf samt tog fram sitt könsorgan. Efter att mannen upprepat detta gick han fram till kvinnan, lutade sig över henne och tog på hennes ena lår. Åklagaren meddelade åtalsunderlåtelse med motiveringen att mannen hade begått annat brott och att det utöver påföljden för det brottet inte krävdes någon ytterligare påföljd. Brottsoffermyndigheten tillerkände kvinnan brottsskadeersättning för kränkning med 5 000 kr.

13. 5 000 kr

En kvinnlig taxichaufför ofredades sexuellt av en manlig passagerare. Han tog henne upprepade gånger på benet och föreslog att de skulle ha samlag eller oralsex. Tingsrätten dömde mannen för brottet och att betala skadestånd till kvinnan med 5 000 kr för kränkning. Hon fick brottsskadeersättning med det beloppet.

14. 7 000 kr

En kvinna ofredades sexuellt av en man som tog på hennes stjärt, bröst och kön utanpå kläderna. Han tog sedan fram sin penis och började onanera i hennes närvaro. Tingsrätten dömde mannen för brottet och att betala skadestånd till kvinnan med 7 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten gav henne brottsskadeersättning med samma belopp.

15. 7 000 kr

En kvinna ofredades sexuellt av en man vid flera tillfällen under en månads tid. Han befann sig på sin balkong där han blottade sig och onane-

rade inför henne. Tingsrätten dömde mannen för brottet och att betala skadestånd till kvinnan med 7 000 kr för kränkning. Hon fick brottsskadeersättning med det beloppet.

16. 10 000 kr

En man var på väg till sitt arbete då han mötte en annan man som blottade sig för honom. Blottaren kom sedan fram till mannen och drog sin ena hand över hans ansikte så att sperma hamnade i ansiktet. Ingen har kunnat bindas till brottet. Den drabbade mannen fick brottsskadeersättning för kränkning med 10 000 kr.

17. 10 000 kr

En kvinna ofredades sexuellt av en taxichaufför när hon satt bredvid honom i bilen. Han rörde vid hennes lår utanpå byxorna och onanerade. Tingsrätten dömde mannen för brottet och att betala skadestånd till kvinnan med 10 000 kr för kränkning. Hon beviljades brottsskadeersättning med samma belopp.

18. 10 000 kr

En kvinna befann sig i en restaurang. En man förde in sin ena hand under hennes kjol och berörde hennes underliv. Det medförde smärta och blånader. Tingsrätten dömde mannen för sexuellt ofredande och att betala skadestånd till kvinnan med 10 000 kr för kränkning. Hovrätten fastställde tingsrättens domslut. Brottsskadeersättning lämnades med det utdömda beloppet.

19. 15 000 kr

En man drev en laserklirik. Han ofredade en kvinna sexuellt vid flera tillfällen då hon besökte mottagningen för behandling. Vid ett tillfälle lade han sin hand på hennes stjärt. Vid ett annat tillfälle förde han sin hand över hennes underliv när hon hade trosor på sig. Slutligen berörde han vid ett tillfälle med fingrar och läppar hennes underliv. Hovrätten dömde mannen för sexuellt ofredande och att betala skadestånd till kvinnan med 15 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten gav henne brottsskadeersättning med det beloppet.

20. 20 000 kr

En kvinna arbetade som personlig assistent åt en man. Vid flera tillfällen under drygt ett halvår ofredade han henne sexuellt. Han rörde vid hennes

bröst, stjärt och mellan hennes ben, kommenterade hennes kropp, ställde frågor av sexuell innebörd och sade att han ville ha sexuell umgänge med henne. Tingsrätten dömde mannen för brottet och att betala skadestånd till kvinnan med 20 000 kr för kränkning. Hon fick brottsskadeersättning med samma belopp.

21. 30 000 kr

En kvinna ofredades sexuellt av en sjukgymnast som under behandling på sin klinik stack in ett finger i kvinnans slida. Tingsrätten dömde mannen för brottet och att betala skadestånd till kvinnan med 30 000 kr för kränkning. Hovrätten fastställde domen. Brottsoffermyndigheten beslutade att ge kvinnan brottsskadeersättning med det utdömda beloppet.

Sexuellt utnyttjande av person i beroendeställning

22. 10 000 kr

En kvinna arbetade som personlig assistent åt en man. Han förmådde henne vid tre tillfällen att massera hans penis. Vid ett av dessa förmådde han henne också sätta sig grensle över hans underliv och röra sig samt utföra mun-mot-mun-metoden på honom. Tingsrätten dömde mannen för sexuell utnyttjande av person i beroendeställning och att betala skadestånd till kvinnan med 10 000 kr för kränkning. Hon fick brottsskadeersättning med det beloppet.

23. 20 000 kr

En kvinna arbetade som personlig assistent åt en man. Han förmådde henne under fyra månaders tid vid flera tillfällen att sätta sig grensle över hans underliv och röra på höfterna i gnuggande rörelser samt gnida sig mot honom. Tingsrätten dömde mannen för sexuell utnyttjande av person i beroendeställning och att betala skadestånd till kvinnan med 20 000 kr för kränkning. Brottsskadeersättning utgick med samma belopp.

24. 40 000 kr

En kvinna utnyttjades under cirka två år av en man som var handledare och målarvärd för henne. Vid flera tillfällen berörde mannen hennes kropp utanpå kläderna samt drog upp tröjan och knäppte upp hennes bh samt smekte hennes överkropp och bröst innanför kläderna. Vid ett antal tillfällen drog han även ned hennes byxor och smekte hennes lår och

stjårt samt berörde henne upp mot underlivet och över det. Åklagaren väckte åtal mot mannen som dock avled innan huvudförhandlingen. För den allvarliga kränkning av kvinnans personliga integritet som brottet inneburit hade hon rätt till brottsskadeersättning med 40 000 kr.

MÄNNISKOHANDEL

25. 75 000 kr

En man, som saknade armar, fråntogs sina identitetshandlingar och proteser. Han fördes till Sverige och sattes att tigga under en stor del av dygnet. Han bevakades av andra personer. Hovrätten dömde två gärningspersoner för bland annat människorov och människohandel samt förpliktade dem att solidariskt utge skadestånd till mannen för kränkning. Brottsoffermyndigheten tillerkände honom brottskadeersättning för kränkning med 75 000 kr med följande motivering. Efter ankomsten till Sverige har mannen varit föremål för ett synnerligen hänsynslöst utnyttjande. Han har bl.a. berövats möjligheten att själv kunna tillgodose sådana grundläggande behov som att äta, dricka och gå på toaletten. Den som utsatts för människohandel för sexuella ändamål är generellt sett kränkt i en högre grad än den som utsatts för människohandel för tvångsarbete. I mannens fall är dock kränkningen av hans personliga integritet och människovärde så djupgående att den motiverar en förhållandevis hög ersättning. Denna bestäms till 75 000 kr.

26. 100 000 kr

En 25-årig kvinna från Rumänien förmåddes genom vilseledande att åka till Sverige. Hon hade utlovats arbete som hembiträde, men syftet med hennes vistelse i Sverige var att utnyttja henne för tillfälliga sexuella förbindelser. Hon möttes av två personer som, efter att ha tagit hennes pass, under omkring en månads tid tvingade henne att ha samlag med fyra olika män. Kvinnan fördes sedan till Danmark varifrån hon lyckades fly. Hovrätten dömde två personer för människohandel för sexuella ändamål. Brottsoffermyndigheten fann att kvinnan hade rätt till brottskadeersättning för kränkning med 100 000 kr.

27. 200 000 kr

En 18-årig kvinna tvingades av en annan kvinna att resa från Nigeria via Danmark till Sverige i syfte att prostituera sig. Kvinnan förmådde henne

att underkasta sig ett lydnads- och skuldförhållande till henne genom en religiös ed. Kvinnan ordnade transporter, försedde artonåringen med resehandlingar och lät henne bo i sin bostad. Kvinnan instruerade henne i hur arbetet skulle utföras, skaffade kunder genom att lägga ut annonser på Internet, övervakade hennes arbete och kontrollerade hur mycket pengar hon tjänade. Kvinnan utnyttjade att artonåringen stod i ett lydnads- och skuldförhållande till henne, att hon på grund av vistelsen i ett främmande land utan några pengar befann sig i en utsatt och sårbar situation samt i beroendeställning till kvinnan. Kvinnans syster tog emot pengar från prostitutionen som hon gav till kvinnan. Artonåringen bodde vid enstaka tillfällen tillsammans med systemen och reste med henne inom Sverige. Även kvinnans make var inblandad i prostitutionsverksamheten. Artonåringen utsattes för brott under fyra och en halv månad. Hovrätten dömde kvinnan för människohandel samt systemen och maken för medhjälp därtill. Skadestånd för kränkning beviljades med 200 000 kr. Det fanns enligt domstolen skäl att dra paralleller till våldtäktsbrott. Omständigheterna att artonåringen var ung och hade transporterats till ett främmande land och tvingats till prostitution utgjorde en avsevärd kränkning. Tvånget och den tid som prostitutionsarbetet pågått samt frihetsinskränkningens längd påverkade också kränkningen storlek. För den utomordentligt allvarliga kränkning av artonåringens personliga integritet som brottsligheten inneburit, fann Brottsoffermyndigheten i likhet med hovrätten, att hon skulle tillerkännas ersättning med 200 000 kr.

28. 250 000 kr

En 20-årig nigeriansk kvinna utsattes för en likartad brottslighet som artonåringen i det föregående referatet men under en längre tid, nämligen ett år och fyra månader. Med samma motivering som framgår av referatet ovan, tillerkände hovrätten kvinnan skadestånd för kränkning med 250 000 kr. Brottsoffermyndigheten tillerkände henne brottskadeersättning för kränkning med samma belopp och beaktade då särskilt brottstidens längd.

SEXUALBROTT MOT BARN

Våldtäkt mot barn

Vid ett sammanträde den 25 februari 2013 prövade Nämnden för brotts-skadeersättning rätten till kränkingsersättning vid våldtäkt mot barn. Brottsoffermyndigheten tillämpar därefter ett schablonbelopp på 100 000 kr vid våldtäkt mot barn, som inte inneburit annat våld eller tvång än det som ligger i att brottet riktas mot ett barn. Ersättning för kränkning kan lämnas med ett högre belopp om det finns försvårande omständigheter. Om det har förekommit mer uttalat våld eller tvång i samband med brottet ska ersättning för kränkning normalt lämnas med 125 000 kr. Vid ytterligare försvårande omständigheter ska ersättning kunna beviljas med ännu högre belopp.

29. 100 000 kr

En flicka utsattes för ett sexuellt övergrepp av en man när hon var 14 år gammal. Mannen dömdes för våldtäkt mot barn och att betala skadestånd till flickan för kränkning. Med tillämpning av de principer som fastslogs i februari 2013 bestämde Brottsoffermyndigheten brottskadeersättningen till flickan för kränkning till 100 000 kr.

30. 125 000 kr

En flicka, som var 8-11 år gammal, utsattes för sexuella övergrepp av en man, som vid tillfällena var 16-19 år gammal. Vid i vart fall tio tillfällen hade han orala samlag med henne. Tingsrätten dömde mannen för våldtäkt mot barn och förpliktade honom att betala skadestånd till flickan för kränkning. Brottsoffermyndigheten anförde följande. I det nu aktuella ärendet har flickan utsatts för i vart fall tio våldtäkter mot barn. Hon ska – med beaktande av dessa försvårande omständigheter – beviljas brottskadeersättning med 125 000 kr.

31. 125 000 kr

En flicka, som var 12-13 år gammal, tvingades under ett års tid att ha fyra

samlag med en man som var 16–18 år gammal. Vid det sista tillfället hotade han att lägga ut nakenbilder på henne på Internet om hon inte hade samlag med honom. Vid ett annat tillfälle förmådde han henne att klä av sig och visa sin kropp för honom via en webbkamera. Tingsrätten dömde honom för våldtäkt mot barn och utnyttjande av barn för sexuell posering samt att betala skadestånd till flickan för kränkning. Av tingsrättens dom framgick att det var mannen som tog initiativet och som var den pådrivande, att han kunde vara mycket påstridig och krävande och att flickan måste ha haft svårt att stå emot hans vilja att ha samlag med honom. Samlagen var inte något som flickan egentligen ville. Det var något som hände för att hon inte kunde motstå mannens förväntningar på henne.

Brottsoffermyndigheten gjorde följande överväganden. I det nu aktuella ärendet har flickan utsatts för fyra våldtäkter mot barn. Samlagen har skett efter påtryckningar, som bl.a. bestått i hot om att sprida nakenbilder av henne på Internet. Vid en samlad bedömning finner Brottsoffermyndigheten att ersättningen i detta fall ska bestämmas till 125 000 kr. Flickan har även utsatts för ett fall av utnyttjande av barn för sexuell posering. Myndigheten anser dock inte att detta brott medför att ersättningen ska bestämmas till ett högre belopp än det nyss nämnda.

32. 125 000 kr

En 14-årig flicka fick kontakt med en 27-årig man via Internet. De kom överens om att träffas och gick till mannens arbetsplats. Han genomförde ett samlag med henne trots att hon sade att hon inte ville. Vid ett annat tillfälle hämtade mannen henne i sin bil och körde till en avlägsen plats där han försökte genomföra ett samlag med henne. Tingsrätten dömde mannen för våldtäkt mot barn och försök till sexuellt utnyttjande av barn samt att betala skadestånd till flickan för kränkning. Brottsoffermyndigheten anförde följande. Mot bakgrund av att det är fråga om samma gärningsperson bör en sammanvägd bedömning göras av brottsligheten vid bestämmandet av kränkningersättningens storlek. Myndigheten bestämmer ersättningen till 125 000 kr.

33. 125 000 kr

En 14-årig pojke utsattes för en sexuell handling av en man. Han berörde pojkens könsorgan varvid pojken ropade på hjälp. Mannen tog då ett grepp med handen runt pojkens mun och täppte till den, drog ned honom på golvet och höll fast honom. När pojken senare satte sig upp,

blockerade mannen vägen och förde sitt könsorgan mot och in i pojakens mun. Hovrätten dömde mannen för våldtäkt mot barn och att betala skadestånd till pojken för kränkning. För den synnerligen allvarliga kränkning av pojakens personliga integritet som brottet inneburit fick han brottsskadeersättning med 125 000 kr.

34. 200 000 kr

En 13-15 år gammal flicka utsattes för våldtäkt mot barn samt sexuellt övergrepp mot barn av sin pappa. Under i vart fall ett års tid begick han sexuella övergrepp mot flickan vid minst femton tillfällen. Pappan berörde hennes bröst och underliv. Vid ett annat tillfälle låg han naken över henne och berörde henne med sin penis. Vid ett ytterligare tillfälle försökte han föra in en dildo i hennes underliv. Vid i vart fall fem tillfällen trängde han in med sina fingrar i hennes vagina och snurrade runt dem. Vid flera av dessa tillfällen onanerade pappan. Hovrätten dömde honom för brotten till fängelse 3,5 år och att betala skadestånd till flickan för kränkning. Med beaktande av samtliga omständigheter kring brotten och aktuell skadeståndsrättslig praxis bestämde Brottsoffermyndigheten ersättningen för kränkning till flickan till 200 000 kr.

35. 250 000 kr

En flicka, som vid tillfällena var 7-10 år gammal, utnyttjades sexuellt av en man som hennes mamma hade ett förhållande med. Det skedde vid ett mycket stort antal tillfällen och han tilltvingade sig samlag samt sexuella handlingar som är jämförbara med samlag. Tingsrätten dömde mannen för grov våldtäkt mot barn och grovt sexuellt utnyttjande av underårig samt att betala skadestånd till flickan med bl.a. 250 000 kr för kränkning. Domen fastställdes av hovrätten. Brottsoffermyndigheten lämnade ersättning för kränkning med det utdömda beloppet.

36. 300 000 kr

En 13-15 år gammal flicka tvingades till samlag med sin pappa flera gånger per vecka. Hovrätten dömde mannen för våldtäkt mot barn och att betala skadestånd till flickan för kränkning. Domstolen tog hänsyn till våldtäkternas omfattning, att brottet riktats mot en dotter och att hon befunnit sig i en särskilt utsatt position i ett för henne främmande land. Brottsoffermyndigheten beviljade flickan brottsskadeersättning för kränkning med 300 000 kr med följande motivering. Övergreppen begicks 2-3 gånger i veckan under lång tid av flickans pappa. Mot den bakgrunden

och med hänsyn till hennes särskilt utsatta position, har hon rätt till ersättning med 300 000 kr för den utomordentligt allvarliga kränkning av hennes personliga integritet som brottsligheten inneburit.

37. 400 000 kr

En flicka, som var 6-7 år gammal, utsattes för sexuella övergrepp av en morbror. Under nästan ett och ett halvt år genomförde han vid i vart fall ett sjuttiofem tillfällen samlag med flickan eller sexuella handlingar som var att jämställa med samlag. I stor omfattning skildrade även mannen henne i pornografiska bilder och filmer. Tingsrätten dömde mannen för grov våldtäkt mot barn och grovt barnpornografibrott samt att betala skadestånd till flickan för bl.a. kränkning. Brottsoffermyndigheten bestämde brottskadeersättningen till 400 000 kr.

Sexuellt utnyttjande av barn

Brottsoffermyndigheten tillämpar vissa riktlinjer vid prövningen av rätt till ersättning för kränkning vid denna typ av brottslighet. Hänsyn tas till skillnaden i ålder och mognad mellan barnet och gärningspersonen, barnets ålder och graden av frivillighet. I rättsfallet NJA 2013 s. 569 fann Högsta domstolen att omständigheterna var sådana att en 13-årig flicka inte hade rätt till skadestånd för kränkning vid brottet sexuellt utnyttjande av barn.

38. Ingen ersättning

En flicka, som var 13 år och 7-8 månader, hade vid fyra tillfällen samlag med en man som vid tidpunkten för brotten var 20 år och 7-8 månader. Mannen och flickan lärde känna varandra genom mannens yngre bror. De hade en ömsesidig relation. Samlagen var frivilliga. Tingsrätten uppfattade mannens mognadsgrad som lägre än den faktiska åldern. Den bedömningen stöddes av uttalanden i en läkarundersökning. Domstolen dömde mannen för sexuellt utnyttjande av barn och att betala skadestånd till flickan för bl.a. kränkning. Brottsoffermyndigheten avslog flickans ansökan om brottskadeersättning för kränkning med följande motivering. Mot bakgrund av tingsrättens bedömning om mannens mognadsnivå torde skillnaden i utveckling mellan flickan och mannen inte ha varit så stor. Med beaktande av detta, flickans ålder vid gärningstillfällena samt att samlagen varit helt frivilliga och ömsesidiga finner

Brottsoffermyndigheten inte visat att flickan har utsatts för en sådan allvarlig kränkning att ersättning kan lämnas.

39. Ingen ersättning

En 14 år och tre månader gammal flicka utnyttjades sexuellt av en 19-årig man. Tingsrätten dömde mannen för sexuellt utnyttjande av barn. Domstolen ogillade flickans skadeståndstalan med motiveringen att skillnaden i ålder och utveckling inte var ringa men att de hade haft en ömsesidig relation, att de sexuella handlingarna varit frivilliga och att mannen inte hade utsatt flickan för någon otillbörlig påtryckning. Hon hade således inte utsatts för en sådan allvarlig kränkning att ersättning kunde beviljas. Brottsoffermyndigheten gjorde inte någon annan bedömning. Hon fick därför ingen brottsskadeersättning.

40. Ingen ersättning

En flicka, som var nästan 15 år gammal, hade vid ca 100 tillfällen samlag med en man som var i 18-årsåldern. Domstolarna dömde mannen för sexuellt utnyttjande av barn och att betala skadestånd till flickan för kränkning. Mot bakgrund av att samlagen varit frivilliga och ömsesidiga samt med hänsyn till att flickan snart skulle ha fyllt 15 år, fann Brottsoffermyndigheten att hon inte hade utsatts för en sådan allvarlig kränkning att brottsskadeersättning kunde lämnas.

41. 25 000 kr

En flicka, som var 14 år och 9 månader, utnyttjades sexuellt av en 29-årig man. Han onanerade åt henne samt lät henne onanera åt honom. Det sexuella umgänget var frivilligt och ömsesidigt. Tingsrätten dömde mannen för sexuellt utnyttjande av barn och att betala skadestånd till flickan med 25 000 kr för kränkning. Med hänsyn främst till den stora ålderskillnaden mellan flickan och mannen, fann Brottsoffermyndigheten att hon hade rätt till ersättning för kränkning. Myndigheten beviljade ersättning med det belopp som tingsrätten dömt ut, dvs. 25 000 kr.

42. 25 000 kr

En flicka, som var 14 år och 3 månader gammal, utnyttjades av en 17-årig pojke som genomförde ett samlag med henne. Hovrätten dömde honom för sexuellt utnyttjande av barn och att betala skadestånd till flickan med 25 000 kr för kränkning. I skadeståndsdelen uttalade hovrätten att sam-

laget inte varit fullständig frivilligt och ömsesidigt samt att det hade föregåtts av otillbörliga påtryckningar. Hovrätten fann därför att flickan hade utsatts för en allvarlig kränkning. Brottsoffermyndigheten gjorde samma bedömning och beviljade henne brottsskadeersättning med samma belopp.

43. 50 000 kr

En 14-årig flicka hade vid två tillfällen samlag med en man som var 19 år gammal. Samlagen skedde när hon var hemma hos mannen. Hon drack alkohol som mannen bjöd henne på. Flickan var kraftigt berusad vid båda brottstillfällena. Tingsrätten dömde mannen för sexuellt utnyttjande av barn och att betala skadestånd till flickan med 50 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten beviljade henne brottsskadeersättning med samma belopp.

Sexuellt övergrepp mot barn

44. 20 000 kr

En 8-årig pojke utsattes för ett sexuellt övergrepp av en man som förmådde honom att massera mannens penis. Tingsrätten dömde mannen för brottet och att betala skadestånd till pojken med 20 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten beviljade pojken brottsskadeersättning med samma belopp.

45. 20 000 kr

En 11-årig flicka utnyttjades sexuellt av sin styvpappa som smekte henne varaktigt i underlivet. Tingsrätten dömde mannen för sexuellt övergrepp mot barn och att betala skadestånd till flickan för kränkning. Brottsoffermyndigheten bestämde brottsskadeersättningen till 20 000 kr.

46. 40 000 kr

En 13-årig flicka utsattes vid ett tillfälle för ett sexuellt övergrepp av sin styvpappa i deras gemensamma bostad. Han drog undan kanten på hennes trosor och slickade på hennes könsorgan i ett par sekunder. Tingsrätten dömde mannen för sexuellt övergrepp mot barn och att betala skadestånd till flickan med 40 000 kr för kränkning. Hon fick brottsskadeersättning med det beloppet.

47. 40 000 kr

En flicka, som vid tillfällena var 11-13 år gammal, utsattes vid ett stort antal tillfällen för sexuella övergrepp av sin pappa. Han bl.a. smekte hennes könsorgan, duschade med henne samt såg pornografisk film naken i hennes närvaro. Hovrätten dömde mannen för sexuellt övergrepp mot barn och sexuellt ofredande samt att betala skadestånd till flickan med 40 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten betalade ut brottskadeersättning med det utdömda beloppet.

48. 50 000 kr

En 6-årig flicka utsattes vid ett tillfälle för ett sexuellt övergrepp av en man som hade en relation med hennes mamma. Han förde in ett finger i flickans slida. Tingsrätten dömde honom för brottet och att betala skadestånd till flickan med 50 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten beviljade brottskadeersättning med samma belopp.

49. 75 000 kr

En 8-årig flicka utnyttjades sexuellt av sin styvpappa. I omkring ett halvår berörde han vid flera tillfällen hennes könsorgan med sina händer. Hovrätten dömde mannen för sexuellt övergrepp mot barn och att betala skadestånd till flickan med 75 000 kr för kränkning. Hon fick brottskadeersättning med det beloppet.

50. 125 000 kr

En flicka, som var 12-13 år gammal, utnyttjades sexuellt av sin styvpappa under ca ett halvårs tid. De sexuella handlingarna, som skedde i den gemensamma bostaden, bestod i att han vid ett tiotal tillfällen lät flickan onanera åt honom och genom att han 10-15 gånger berörde hennes könsorgan. På grund av en ADHD-problematik var flickan påtagligt omogen i jämförelse med jämnåriga och hon gick i särskoleklass. Tingsrätten dömde mannen för sexuellt övergrepp mot barn och att betala skadestånd till flickan med bl.a. 125 000 kr för kränkning. Domen fastställdes av hovrätten. Brottsoffermyndigheten instämde i domstolarnas bedömning och beviljade flickan brottskadeersättning med samma belopp.

51. 150 000 kr

En flicka, som vid tillfällena var 7-13 år gammal, utsattes under sex års tid för sexuella övergrepp av sin styvfar. Vid minst tio tillfällen berör-

de han med sina fingrar hennes yttre och inre könsdelar. Vid ett ytterligare tillfälle tog han flickans ena hand och lade den på sitt blottade könsorgan. Hovrätten dömde mannen för sexuellt övergrepp mot barn och att betala skadestånd till flickan med 150 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten gav ut brottsskadeersättning med samma belopp.

Utnyttjande av barn för sexuell posering

52. Ingen ersättning

En man försökte vid flera tillfällen via kontakt på Internet att förmå en 8-årig flicka att utföra sexuell posering. Hon genomförde dock aldrig någon sådan. Tingsrätten dömde mannen för försök till utnyttjande av barn för sexuell posering och att betala skadestånd till flickan för kränkning. Brottsoffermyndigheten gjorde följande bedömning. För att brottsskadeersättning för kränkning ska kunna lämnas krävs att den brottsliga handlingen har inneburit en allvarlig kränkning av den skadelidandes personliga integritet. Brottsoffermyndigheten finner på föreliggande utredning inte visat att flickan utsatts för en sådan kränkning.

53. Ingen ersättning

En 13-årig flicka fick kontakt med en man via en chattsida på Internet. Mannen försökte vid flera tillfällen förmå henne att via en webbkamera visa sig i underkläder och med bara bröst. Han sade flera gånger att han ville ha sex med henne. Tingsrätten dömde mannen för försök till utnyttjande av barn för sexuell posering och sexuellt ofredande samt att betala skadestånd till flickan för kränkning. Brottsoffermyndigheten fann att flickan inte hade rätt till brottsskadeersättning för kränkning med följande motivering. Nämnden för brottsskadeersättning har prövat rätten till ersättning när någon har försökt förmå ett barn att visa sig naken inför en webbkamera och gjort bedömningen att det inte inneburit en sådan allvarlig kränkning av barnets integritet att ersättning kan lämnas. Omständigheterna i detta ärende är inte sådana att det finns skäl att frångå denna praxis. Brottsoffermyndigheten anser inte heller att de sexuella uttalanden som mannen gjort till flickan inneburit en sådan allvarlig kränkning att ersättning kan lämnas.

54. 5 000 kr

En 11-årig flicka förmåddes att posera sexuellt via Internet. En man

fick henne att visa sina bröst samt visa och beröra sitt underliv framför en webbkamera. Tingsrätten dömde mannen för utnyttjande av barn för sexuell posering och att betala skadestånd för bl.a. kränkning. Brottsoffermyndigheten beviljade flickan brottsskadeersättning med 5 000 kr.

Köp av sexuell handling av barn

55. Ingen ersättning

En 15-årig flicka plockades upp i en taxibil av en manlig chaufför. Han försökte förmå henne att mot ersättning företa och/eller tåla sexuella handlingar. Tingsrätten dömde mannen för försök till köp av sexuell handling av barn och att betala ett vitsordat skadestånd till flickan för kränkning. Brottsoffermyndigheten fann att hon inte hade utsatts för en sådan allvarlig kränkning att hon hade rätt till ersättning.

56. 20 000 kr

En 15-årig flicka och hennes kamrat förmåddes av en man vid två tillfällen att mot betalning tåla och företa sexuella handlingar. De sexuella handlingarna bestod bl.a. i vaginala, orala och anala samlag. Vid det andra tillfället filmade mannen samlagen under i vart fall 30 minuter. Tingsrätten dömde mannen för köp av sexuell handling av barn och utnyttjande av barn för sexuell posering samt att betala skadestånd till flickan för bl.a. kränkning. Brottsoffermyndigheten bestämde brottsskadeersättningen för kränkning till 20 000 kr.

Sexuellt ofredande

57. Ingen ersättning

En 12-årig flicka fick via Internet ett meddelande med sexuellt innehåll från en okänd person. Ingen har kunnat bindas till gärningen. Brottsoffermyndigheten ansåg inte att gärningen inneburit en sådan allvarlig kränkning av flickans personliga integritet att ersättning kunde lämnas.

58. 5 000 kr

En 11-årig flicka ofredades sexuellt av en man vid tre tillfällen under

ca tre månaders tid. Via MSN skickade han bilder och filmer av sexuell natur till henne. Tingsrätten dömde mannen för sexuellt ofredande och att betala skadestånd till flickan med 5 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten beviljade brottsskadeersättning med samma belopp.

59. 5 000 kr

En 16-årig flicka ofredades sexuellt av en man. Han höll fast henne, tog på hennes bröst och gjorde sexuella uttalanden till henne. Mannen dömdes för brottet och att betala skadestånd till flickan med 5 000 kr för kränkning. Flickan fick brottsskadeersättning med samma belopp.

60. 7 000 kr

En 7-årig flicka ofredades sexuellt av en man som blottade sig och onanerade inför henne. Tingsrätten dömde mannen för brottet och att betala skadestånd till flickan med 7 000 kr för kränkning. Brottskadeersättning lämnades med samma belopp.

61. 10 000 kr

En 14-årig flicka ofredades sexuellt av en man. Han berörde hennes kropp innanför byxorna och tröjan samt föreslog att de skulle ha sex. Tingsrätten dömde mannen för sexuellt ofredande och att betala skadestånd till flickan med 10 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten betalade ut brottsskadeersättning med samma belopp.

62. 10 000 kr

En 16-årig flicka ofredades sexuellt av en man. Han skickade ett tjugotal sms med sexuella anspelningar till hennes mobiltelefon samt filmsekvenser och fotografier med sexuellt innehåll. Tingsrätten dömde mannen för brottet och att betala skadestånd till flickan med 10 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten lämnade brottsskadeersättning med det beloppet.

63. 20 000 kr

En 16-årig flicka ofredades sexuellt av sin kamrats pappa vid sex tillfällen under ett halvår. Mannen tog tag om flickans fot och hand och lade dem mot sitt könsorgan, berörde och sög på hennes bröst samt tryckte sitt könsorgan mot hennes bröst och stjärt. Tingsrätten dömde mannen för brottet och att betala skadestånd till flickan med 20 000 kr för kränkning.

Domen fastställdes av hovrätten. Brottsoffermyndigheten tillerkände flickan brottsskadeersättning för kränkning med samma belopp.

64. 20 000 kr

En 14-årig flicka ofredades sexuellt av en man. Han smekte henne på benen, smiskade henne på stjärten och berörde hennes underliv utanpå trosorna. Mannen dömdes för brottet och att betala skadestånd till flickan med 20 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten fann inte skäl att frångå det beloppet.

65. 30 000 kr

En 9-årig flicka ofredades sexuellt av en man. Vid flera tillfällen berörde han hennes underliv och förmådde henne att beröra hans könsorgan. Tingsrätten dömdes mannen för sexuellt ofredande och att betala skadestånd till flickan med 30 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten lämnade brottsskadeersättning med samma belopp.

66. 50 000 kr

En flicka, som vid tillfällena var 11-15 år gammal, ofredades sexuellt av sin fosterpappa. Vid flera tillfällen tog han henne på bröstet såväl utanpå som under kläderna. En gång bet mannen henne på ena bröstet. Han berörde hennes könsorgan flyktigt en gång utanpå och en gång under kläderna samt berörde vid ett tillfälle hennes stjärt mellan skinkorna. Hovrätten dömdes mannen för sexuellt ofredande och att betala skadestånd till flickan med 50 000 kr för kränkning. Hon fick brottsskadeersättning i enlighet med domen.

Sexuellt utnyttjande av person i beroendeställning

67. 50 000 kr

En pojke, som vid tillfällena var 15-16 år gammal, förmåddes av en manlig lärare att företa och tåla sexuella handlingar i form av bl.a. kyssar, smek och onani. Handlingarna utfördes i skolan samt i mannens bostad och personbil. Hovrätten dömdes mannen för sexuellt utnyttjande av person i beroendeställning och att betala skadestånd till pojken för kränkning. Pojken fick brottsskadeersättning med 50 000 kr.

GROVT KOPPLERI

68. 75 000 kr

En 14-årig flicka förmåddes av två unga kvinnor att ha tillfälliga sexuella förbindelser med män mot ersättning. Detta skedde flera gånger i veckan under några månaders tid. Kvinnorna ordnade kunder, svarade för kontakterna med dem och tog emot betalning. Tingsrätten dömde en av kvinnorna för grovt koppleri eftersom hon hade varit avsevärt mer aktiv och drivande och hennes koppleriverksamhet pågått under avsevärt längre tid och därmed haft betydligt större omfattning än den andra kvinnans verksamhet. Tingsrätten beaktade också att hon, till skillnad från den andra kvinnan, fortsatte koppleriverksamheten även efter att hon fått veta att flickan bara var 14 år gammal. Kvinnorna förpliktades att betala skadestånd till flickan för bl.a. kränkning. Brottsoffermyndigheten tog hänsyn till flickans ålder, brottslighetens omfattning och att den inneburit ett hänsynslöst utnyttjande av henne. Myndigheten bestämde brottskadeersättningen för kränkning till 75 000 kr.

BROTT MOT LIV OCH HÄLSA

Försök till mord/dråp

Vid mordförsök har en schabloniserad kränkingsersättning på 100 000 kr tillämpats sedan år 1995. Den ersättningsnivån speglar numera inte samhällets skärpta syn på allvarliga våldsbrott och tar heller inte hänsyn till det förändrade penningvärdet. Mot den bakgrunden beslutade Nämnden för brottsskadeersättning vid ett sammanträde den 3 juni 2013 att höja ersättningsnivån. För den synnerligen allvarliga kränkning av den personliga integriteten som ett mord- eller dråpförsök innebär, ska ersättning normalt lämnas med 125 000 kr. I fall då det brottsliga angreppet inte medfört några allvarliga skador, har den schabloniserade ersättningen för kränkning, efter beslut av Nämnden den 25 november 2013, höjts från 75 000 kr till 100 000 kr. De nya ersättningsnivåerna framgår av nedanstående referat.

69. 100 000 kr

En man försökte döda flera män när de korsade en gata. Skytten sköt flera skott mot dem. En av männen träffades och fick ett brännmärke på ena låret. Hovrätten dömde skytten för försök till mord och att betala skadestånd till mannen för kränkning. Brottsoffermyndigheten gav honom brottsskadeersättning med 100 000 kr. Myndigheten tog hänsyn till att han inte fick några allvarliga skador.

70. 100 000 kr

Vid samma tillfälle som i det föregående referatet kastade sig en av männen ned på marken och träffades inte av någon kula. Hovrätten dömde gärningsmannen för försök till mord och att betala skadestånd till mannen för kränkning. Brottsoffermyndigheten bestämde brottsskadeersättningen till 100 000 kr. Myndigheten tog hänsyn till att mannen inte skadades vid skottlossningen.

71. 125 000 kr

En man försökte döda en annan man genom att skjuta i vart fall tre skott med en pistol mot honom. Två av kulorna träffade i mellangärdet och en träffade benet. Skadorna var livshotande. Hovrätten dömde gärningsmannen för försök till mord och att betala skadestånd till mannen för kränkning. Brottsoffermyndigheten bestämde brottsskadeersättningen till normalbeloppet 125 000 kr.

VÅLD I NÄRA RELATION

Dessa brott innehåller alltid den försvårande omständigheten att brottet begåtts av någon som man ska kunna känna förtroende för. Många av brotten sker också i offrets hem, där man har rätt att vara ifred. Det förhållandet att offret oftast är fysiskt underlägsen gärningsmannen förstärker också kränkningsgraden, liksom då brottet har pågått en längre tid. I övrigt ser man till samma omständigheter som vid ”vanlig” misshandel: våldets karaktär, tillhyggen som använts, förnedrande inslag m.m. Allt detta gör att det är mycket svårt att urskilja någon regelrätt ”praxis” i dessa ärenden, eftersom det oftast finns individuella variationer i ett eller flera av de nivåbestämmande kriterierna. De referat som tagits upp under denna rubrik bör därför mer ses som exempel på avgjorda brottsskadeärenden än som en beskrivning av praxis. De kriterier som Brottsoffermyndigheten särskilt tar sikte på vid bedömningen av ersättningens storlek är våldets art, frekvens och varaktighet.

Våld vid ett enstaka tillfälle

72. 7 000 kr

En kvinna misshandlades av sin sambo som tilldelade henne två knytnävsslag i ansiktet. Våldet medförde inga allvarliga skador. Tingsrätten dömde mannen för brottet och att betala skadestånd till kvinnan med 7 000 kr för kränkning. Hon fick brottsskadeersättning med samma belopp.

73. 10 000 kr

En kvinna misshandlades i bostaden av en man som hon bodde med. Han tilldelade henne upprepade slag, både med öppen och knuten hand, i ansiktet. Våldet medförde smärta och blodvite. Åklagaren lade ner utredningen mot mannen eftersom denne hade lämnat landet och inte förväntades komma tillbaka. Kvinnan fick brottsskadeersättning för kränkning med 10 000 kr.

74. 10 000 kr

En kvinna misshandlades av sin man i familjens gemensamma bostad. Han drog henne i håret, greppade tag i hennes armar, tryckte ned henne i en säng samt tilldelade henne flera slag mot huvudet och kroppen. En stund senare drog mannen på nytt henne i håret, greppade tag om henne, kastade ned henne på golvet, knuffade henne och tryckte sina händer mot hennes huvud. Våldet orsakade smärta och blånader. Tingsrätten dömde mannen för brottet och att betala skadestånd till kvinnan med 10 000 kr för kränkning. Hon fick ersättning av Brottsoffermyndigheten med samma belopp.

75. 15 000 kr

En kvinna misshandlades av sin sambo. Kvinnan tilldelades flera knytnävsslag i ansiktet samt en spark mot huvudet och en spark mot kroppen när hon låg på golvet. Våldet medförde smärta, fraktur i ögonhålan, blånader, svullnad, medvetandeförlust, sårskada och ömhet. Tingsrätten dömde mannen för brottet och att betala skadestånd till kvinnan med 15 000 kr för kränkning. Hon fick brottsskadeersättning med det utdömda beloppet.

76. 20 000 kr

En kvinna misshandlades av sin sambo i bostaden. Mannen högg eller skar henne i armen med en kniv eller annat vasst tillhygge. Våldet medförde smärta och sårskada. Tingsrätten dömde mannen för brottet och att betala skadestånd till kvinnan med 20 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten gav brottsskadeersättning med det beloppet.

77. 30 000 kr

En kvinna misshandlades vid ett tillfälle av sin sambo. Han tilldelade henne slag och sparkar, släpade in henne i sovrummet, satte sig på henne och tryckte en kudde över hennes huvud. Den gärningen medförde andnöd. Tingsrätten dömde mannen för misshandel och att betala skadestånd till kvinnan med 30 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten beviljade henne brottsskadeersättning med samma belopp.

78. 40 000 kr

En kvinna misshandlades av en man som hon bodde med. Utanför bostaden slog han henne i ansiktet så att hon ramlade. Senare i bostaden

fortsatte han att misshandla henne. Han slog henne så att hon ramlade och sparkade henne upprepade gånger i huvudet och ansiktet när hon låg ner. Våldet medförde bl.a. att hon förlorade medvetandet. Tingsrätten dömde mannen för grov misshandel och att betala skadestånd till kvinnan med 40 000 kr för kränkning. Hon fick brottsskadeersättning med det beloppet.

79. 50 000 kr

En man misshandlades av en annan man som han bodde med. Gärningsmannen tilldelade honom slag samt skar honom med en kniv i huvudet och på kroppen. Förutom smärta och sårskador fick mannen vissa psykiska besvär till följd av brottet. Skadorna var inte livshotande. Hovrätten dömde gärningsmannen för grov misshandel och att betala skadestånd till den andre med 50 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten gav brottsskadeersättning med samma belopp.

80. 60 000 kr

En kvinna misshandlades av sin sambo i den gemensamma bostaden. Med en kniv orsakade han skador i halsen, på huvudet, i ena bröstet och ena fingret. Tingsrätten dömde mannen för grov misshandel och att betala skadestånd till kvinnan med 60 000 kr för kränkning. Hovrätten fastställde tingsrättens dom. Kvinnan fick brottsskadeersättning för kränkning med 60 000 kr.

81. 100 000 kr

En kvinna utsattes för en synnerligen grov misshandel i sin bostad av en närstående man. Han tilldelade henne flera slag med knuten hand och sparkade henne flera gånger, även då hon låg ner. Han slog henne upprepade gånger med tillhyggen i form av ett svärd och en hylla. Han tog ett livshotande struhtag på henne. Han utsatte henne för våld mot nedre delen av magen, stack upp två fingrar i hennes slida och sa något av innebörd att han skulle göra henne illa. Med en syl ristade mannen in ordet hora på hennes axel. Hon utsattes också för dödshot. Under misshandeln sade mannen även att han skulle hjälpa henne att göra abort. När hon försökte fly hindrade mannen henne genom att dra henne i håret så att hårtussar lossnade. Av våldet tillfogades kvinnan fler än hundra skador på hela kroppen. Vid bedömningen av hur gärningen skulle rubriceras tog

tingsrätten fasta på att den varit oprovocerad, orsakat ett mycket stort antal skador, riktats mot en närstående fysiskt svagare och gravid kvinna i hennes hem, haft ett utdraget förlopp, varvid hon vid flera tillfällen hindrats från att fly, utövats med flera olika tillhyggen, innefattat ett livshotande struption, haft förnedrande inslag, innefattat dödshot och orsakat dödsångest samt präglats av en uppenbar likgiltighet inför sökandens liv och hälsa. Tingsrätten dömde mannen för synnerligen grov misshandel och att betala skadestånd till sökanden för bl.a. kränkning. Brottsoffermyndigheten gav kvinnan brottsskadeersättning med 100 000 kr.

82. 100 000 kr

En kvinna misshandlades av sin sambo. Han tilldelade henne minst tio hugg med ett svärd mot huvudet, ryggen, axlarna, bålen, ena överarmen, ena vaden och ena handflatan. Våldet medförde livshotande sårskador. Högsta domstolen fann att mannen inte haft uppsåt att döda kvinnan och dömde honom för synnerligen grov misshandel. Skadeståndet prövades inte av domstolen. Brottsoffermyndigheten bestämde brottsskadeersättningen för kränkning till 100 000 kr.

Våld vid flera bestämda tillfällen

83. 10 000 kr

En kvinnas dåvarande pojkvän misshandlade henne vid två tillfällen. Vid det ena tilldelade han henne slag mot ansiktet. Vid det andra tillfället sparkade han henne i magen då hon låg ned. Våldet medförde smärta, svullnad, blåmärke och sårskada. Tingsrätten dömde mannen för misshandel och att betala skadestånd till kvinnan med 10 000 kr för kränkning. Hon fick brottsskadeersättning med samma belopp.

84. 10 000 kr

En kvinna misshandlades vid två tillfällen av sin sambo i den gemensamma bostaden. Vid det första tillfället tilldelade han henne en örfil med smärta, svullnad och rodnad som följd. Vid det andra tillfället greppade han tag om hennes huvud och dunkade det mot golvet med smärta, svullnad och blånad som följd. Tingsrätten dömde mannen för misshandel och att betala skadestånd till sökanden med 10 000 kr för kränkning. Brottsskadeersättning lämnades med det beloppet.

85. 20 000 kr

En kvinna utsattes vid två tillfällen för brott av sin sambo i bostaden. Vid det första tillfället misshandlade han henne genom att utdela ett slag i hennes ansikte med smärta och rodnad som följd. Vid det andra tillfället misshandlade han henne genom att slå henne i ansiktet och på armarna, knuffa och trycka henne mot golv och väggar, dra henne i håret, ta strupgrepp på henne och knäa henne i huvudet. Han hotade henne genom att säga att han skulle döda henne. Våldet medförde smärta, svullnad, blodvite, andnöd, hud- och underhudsblödningar samt överhudsavskrapningar. Tingsrätten dömde mannen för misshandeln och att betala skadestånd till kvinnan med 20 000 kr för kränkning. Hon fick brottsskadeersättning med samma belopp.

86. 30 000 kr

En kvinna misshandlades vid tre tillfällen av sin sambo. Vid det första tillfället kastade han ner henne till golvet samt sparkade henne flera gånger mot kroppen då hon satt på golvet. Det orsakade smärta och ömhet. Vid det andra tillfället tog han struptag på henne. Det medförde smärta, andnöd, rodnad och ömhet. Vid det tredje tillfället tilldelade han henne flera sparkar och slag mot huvudet och kroppen samt tog struptag på henne. Våldet orsakade smärta, rodnad och ömhet. Tingsrätten dömde mannen för grov kvinnofridskränkning och att betala skadestånd till kvinnan med 30 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten beviljade ersättning med det beloppet.

87. 50 000 kr

En kvinna misshandlades av sin make vid fyra tillfällen. Han tilldelade henne slag och knuffar mot kroppen, kastade henne mot golvet och tilldelade henne slag och sparkar mot magen när hon var gravid, tog strupgrepp på henne och knuffade henne ur sängen och släpade henne i håret samt tilldelade henne upprepade sparkar, slag och stampningar mot huvud och kropp samtidigt som han sade att hon skulle dö. Hovrätten dömde mannen för misshandel och tre fall av grov misshandel samt förpliktade honom att betala skadestånd till kvinnan med 50 000 kr för kränkning. Hon fick brottsskadeersättning med samma belopp.

88. 70 000 kr

En kvinna misshandlades av en man som hon hade ett förhållande med. Misshandeln pågick i tre dagar i en lägenhet och var till viss del tortyrliknande. Mannen tilldelade henne slag med öppen och knuten hand samt sparkade henne mot huvudet, ansiktet och kroppen. Han slog henne även med tillhyggen mot huvudet, bålen och ena armen samt brände vid upprepade tillfällen henne på båda benen och ena handen med tända cigaretter. Våldet orsakade bl.a. frakturer på revben och näsa, blödning i hjärnan samt sår- och brännskador. Tingsrätten dömde mannen för grov misshandel och att betala skadestånd till kvinnan med 70 000 kr för kränkning. Brottsskadeersättning lämnades med det beloppet.

Våld vid ett stort antal opreciserade tillfällen

89. 40 000 kr

En kvinna misshandlades vid flera tillfällen under fyra månader av en man som hon hade ett förhållande med. Han skallade henne i ansiktet, tog hårda tag i hennes handleder och vred runt, tog tag i hennes armar och slängde ner henne på marken, tog hårda grepp om hennes huvud och käkar, drog henne i håret, slog henne på överkroppen med knuten hand, tog tag i henne och ryckte i henne, slog hennes huvud i en husvägg, lade vid flera tillfällen sin arm om hennes hals och tryckte till, sparkade henne på benen samt tog hårda grepp om hennes underliv och bröst. Vissa gärningar orsakade andnöd hos henne. Tingsrätten dömde mannen för misshandel och att betala skadestånd till kvinnan med 40 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten bestämde brottsskadeersättningen till samma belopp.

90. 50 000 kr

En kvinna misshandlades vid upprepade tillfällen av sin make under tre års tid. Han tilldelade henne slag mot huvudet och kroppen, knuffade henne, skallade henne i ansiktet samt sparkade mot kroppen. Våldet medförde bl.a. smärta, sårskador, blånader och svullnader. Vid ett av tillfällena höll mannen en kniv nära kvinnan, uppmanade henne att begå självmord innan han dödade henne samt övervakade då hon svalde sömntabletter. Tingsrätten dömde mannen för grov kvinnofridskränkning och att betala skadestånd till kvinnan med 50 000 kr för kränkning. Hon fick brottsskadeersättning med samma belopp.

91. 60 000 kr

En kvinna misshandlades vid ett stort antal tillfällen av sin dåvarande make under nästan tre års tid. Han tilldelade henne slag mot ansiktet och kroppen med och utan tillhygge, drog henne i håret, kastade saker mot henne, dunkade hennes huvud mot en vägg samt tog struhtag på henne. Våldet medförde bl.a. andnöd och vid ett tillfälle medvetandeförlust. Mannen uttalade också vid ett stort antal tillfällen hot av innebörd att han skulle döda henne. Hovrätten dömde mannen för grov kvinnofridskränkning och att betala skadestånd till kvinnan med 60 000 kr för kränkning. Hon fick brottsskadeersättning med det beloppet.

92. 70 000 kr

En kvinna misshandlades och hotades av sin sambo i omkring tio månader. Ungefär en gång i veckan tilldelade mannen henne knytnävsslag mot huvudet och kroppen samt tog strupgrepp på henne. Vid något eller några tillfällen tilldelade han henne slag med en batong, satte en kniv mot hennes hals, släpade henne i håret, sparkade henne och hotade att döda henne. Vid ett tillfälle tilldelade han henne upprepade slag med ett fålgkors och knytnävarna mot huvudet och kroppen, tog strupgrepp på henne samt slog henne med ett järnskaft mot kroppen. Det våldet bedömdes som livsfarligt. Våldet mot kvinnan medförde i övrigt smärta, ömhet, överhudsavskrapningar, tandskador, svullnader, blånader och krossår. Hovrätten dömde mannen för grov kvinnofridskränkning och grov misshandel samt att betala skadestånd till kvinnan med 70 000 kr för kränkning. Hon fick brottsskadeersättning med det utdömda beloppet.

93. 90 000 kr

En kvinna misshandlades, hotades och ofredades vid ett mycket stort antal tillfällen av sin make under fem års tid. Vid upprepade tillfällen tilldelade han henne slag mot huvudet och kroppen, sparkade och stampade henne på kroppen, drog henne i håret och tog struhtag på henne. Han slog henne även med tillhyggen, nöp, vred och slog henne på bröstkorren samt låste ut henne på balkongen. Vid ett tillfälle hällde han het olja på hennes bröst och tryckte en het panna mot hennes ena hand. Han hotade henne vid upprepade tillfällen genom att säga att han skulle döda henne. Han ofredade henne vid ett stort antal tillfällen genom att spotta på henne. Hovrätten dömde mannen för grov kvinnofridskränkning och att betala skadestånd till kvinnan med 90 000 kr för kränkning.

Domstolen tog hänsyn till att den grova kvinnofridskränkningen pågått under lång tid. Därutöver beaktades att våldet och hoten i tilltagande grad varit ägnade att framkalla allvarlig rädsla hos kvinnan för hennes liv och att hon haft särskilda svårigheter att värja sin personliga integritet gentemot sin make. Detta med hänsyn till hennes språksvårigheter och sociala isolering. Brottsoffermyndigheten fann inte skäl att frångå hovrättens bedömning och betalade ut brottsskadeersättning för kränkning med 90 000 kr.

VÅLD OCH HOT I NÄRA RELATION – RIKTAT MOT BARN

Dessa brott innehåller alltid den försvårande omständigheten att brottet begåtts av någon som man ska kunna känna förtroende för. Många av brotten sker också i offrets hem, där man har rätt att vara ifred. Det förhållandet att offret oftast är fysiskt underlägsen gärningspersonen samt i många fall står i ett beroendeförhållande till denne förstärker också kränkningsgraden, liksom då brottet har pågått en längre tid. I övrigt ser man till samma omständigheter som vid "vanlig" misshandel: våldets karaktär, tillhyggen som använts, förnedrande inslag m.m. Allt detta gör att det är mycket svårt att urskilja någon regelrätt "praxis" i dessa ärenden, eftersom det oftast finns individuella variationer i ett eller flera av de nivåbestämmande kriterierna. De referat som tagits upp under denna rubrik bör därför mer ses som exempel på avgjorda brottsskadeärenden än som en beskrivning av praxis. De kriterier som Brottsoffermyndigheten särskilt tar sikte på vid bedömningen av ersättningens storlek är våldets art, frekvens och varaktighet.

94. 5 000 kr

En 14-årig flicka misshandlades av sin mammas dåvarande sambo. Han fattade tag om flickans ena arm och knuffade in henne i en vägg. Våldet medförde smärta. Tingsrätten dömde mannen för brottet och att betala skadestånd till flickan med 5 000 kr för kränkning. Hon fick brottsskadeersättning med samma belopp.

95. 5 000 kr

En 8-årig pojke misshandlades av sin pappa i den gemensamma bostaden. Pappan tilldelade honom ett slag i ansiktet med öppen hand. Det medförde smärta. Hovrätten dömde mannen för ringa misshandel och att betala skadestånd till pojken med 5 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten gav samma belopp i brottsskadeersättning.

96. 7 000 kr

En 5-årig flicka misshandlades av sin pappa vid två tillfällen. Vid det första tillfället knuffade han henne så att hon ramlade och slog i sitt ena ben med smärta som följd. Vid det andra tillfället tilldelade han henne ett slag på ena axeln som medförde smärta och rodnad. Tingsrätten dömde pappan för misshandel och att betala skadestånd till flickan med 7 000 kr för kränkning. Hon fick brottsskadeersättning med det beloppet.

97. 10 000 kr

En flicka, som inte hade fyllt ett år, misshandlades vid flera tillfällen av sin pappa. Han slog henne lätt med handen mot hennes mun, fingrar och fötter med smärta som följd. Tingsrätten dömde pappan för brotten och att betala skadestånd till flickan med 10 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten bestämde ersättningen till samma belopp.

98. 15 000 kr

En flicka hotades vid flera tillfällen av sin pappa då hon var 8-13 år gammal. Pappan sade att han skulle döda eller skada henne. Därutöver ofredade pappan henne genom att spotta på henne, kasta saker på henne och uttala sig nedsättande om henne. Vid ett tillfälle misshandlade han henne genom att nypa henne på benet. Tingsrätten dömde pappan för grov fridskränkning och att betala skadestånd till flickan med 15 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten gav brottsskadeersättning med samma belopp.

99. 20 000 kr

En 6-årig pojke misshandlades av sin pappa som tog ett kraftigt stryptag om pojkens hals. Våldet orsakade smärta, blånader, rodnad, ömhet och andnöd. Vid samma tillfälle sade pappan att han skulle döda honom, hans bror och hans mamma. Tingsrätten dömde pappan för grov misshandel och grovt olaga hot samt att betala skadestånd till pojken med 20 000 kr för kränkning. Han fick brottsskadeersättning med det beloppet.

100. 20 000 kr

En flicka misshandlades vid upprepade tillfällen av sin mamma då flickan var 7-8 år gammal. Mamman tilldelade henne framför allt slag mot huvudet och kroppen med eller utan olika tillhyggen. Våldet medförde bl.a. smärta. Tingsrätten dömde mamman för grov fridskränkning och

att betala skadestånd till flickan med 20 000 kr för kränkning. Hovrätten fastställde tingsrättens domslut. Brottsoffermyndigheten bestämde brottsskadeersättningen för kränkning till samma belopp.

101. 30 000 kr

Ett 6 månader gammalt barn misshandlades av sin mamma som tilldelade barnet flera hårda slag mot kroppen och huvudet då barnet låg på marken. Tingsrätten dömde mamman för brottet och att betala skadestånd till barnet med 30 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten beviljade ersättning med samma belopp.

102. 30 000 kr

En flicka misshandlades under ett och ett halvt år av sin pappa då hon var 6-7 år gammal. Han slog henne vid flera tillfällen på huvudet och kroppen. Vid flera tillfällen slog han också upprepade slag med ett bälte under dotterns fötter och på kroppen. Vid ett tillfälle tilldelade han henne slag på kroppen med en hockeyklubba. Allt våld medförde i huvudsak smärta och ömhet. Hovrätten dömde pappan för grov fridskränkning och att betala skadestånd till flickan med 30 000 kr för kränkning. Hon fick brottsskadeersättning med det utdömda beloppet.

103. 40 000 kr

En 13-årig flicka misshandlades i stort sett dagligen under ett år av sin styvmamma. Hon drog flickan i håret, slog henne med en hand eller med en toffel på huvudet och kroppen, tog strygrepp på henne, drog eller nöp henne i öronen, trampade på hennes huvud när hon låg på golvet, bet henne i händerna, sparkade henne mellan benen och vred hennes armar. Våldet orsakade smärta, andnöd, sårskada och blåmärken. Därutöver ofredade styvmamman flickan genom att spotta på henne och kalla henne för okvädningsord. Hovrätten dömde kvinnan för grov fridskränkning och att betala skadestånd till flickan med 40 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten bestämde brottsskadeersättningen till det beloppet.

104. 50 000 kr

En 3-6 år gammal pojke misshandlades av sin mamma i vart fall någon gång i månaden under den tiden. Hon slog honom på kroppen med händerna och med tillhyggen som pinnar, skärp och skor. Därutöver

sparkade och trampade hon honom på kroppen, drog honom i håret och kastade saker på honom. Våldet orsakade i vart fall smärta. Hovrätten dömde mamman för grov fridskränkning och att betala skadestånd till pojken med 50 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten lämnade brottsskadeersättning för kränkning med samma belopp.

105. 75 000 kr

En pojke misshandlades, ofredades och hotades av sin pappa vid flera tillfällen när pojken var 11-14 år gammal. Misshandeln bestod i slag och sparkar mot huvudet och kroppen, dragningar i håret samt slag med olika tillhyggen mot kroppen. I princip varje dag utsatte pappan pojken för slag i form av örfilar. Våldet orsakade bl.a. smärta, blåmärken och rodnader. Hoten bestod i att pappan sade att han skulle skada pojken samt genom att han uppträdde aggressivt och skrek åt honom. Pappan ofredade pojken genom att knuffa honom. I princip varje dag uttalade pappan sig nedsättande om pojken. Hovrätten dömde pappan för grov fridskränkning och att betala skadestånd till pojken med 75 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten beviljade brottsskadeersättning med det utdömda beloppet.

106. 100 000 kr

En 8-12 år gammal pojke misshandlades, hotades och ofredades av sin pappa och styvmamma vid ett stort antal tillfällen under cirka fyra års tid. Våldet bestod bl.a. i att de vuxna bet pojken i handen, hettade upp en pinne och brände honom på ben och fötter, slog honom med en träpinne på benen, händerna och kroppen, tilldelade honom slag och sparkar samt orsakade andnöd genom att hålla för hans näsa och mun. Hovrätten dömde pappan och styvmamman för grov fridskränkning och att solidariskt betala skadestånd till pojken med 100 000 kr för kränkning. Han fick brottsskadeersättning med samma belopp.

107. 100 000 kr

En 6 månader gammal pojke misshandlades av sin pappa vid i vart fall två tillfällen. Genom upprepat direkt riktat trubbigt våld och upprepade överböjningar av lederna, exempelvis genom kraftiga skakningar av kroppen, tillfogades pojken blåmärken och tolv frakturer på armar och ben, omfattande och livshotande skallskador, blödningar innanför hjässans hårda hinna, blödningar bredvid hjärnhinnan och svullnad av vänster

hjärnhalva. Hovrätten dömde pappan dels för misshandel av normalgraden som avsåg en brottspricka på vänstra skenbenets övre del, dels för synnerligen grov misshandel. Skadeståndet bestämdes till 100 000 kr för kränkning. Pojken fick brottskadeersättning med samma belopp.

ÖVRIGA BROTT MOT LIV OCH HÄLSA

Övrig misshandel/grov misshandel

Misshandel är en brottsbeteckning som kan innefatta allt från relativt lindrigt våld till rent tortyrliknande och sadistiska situationer. Omständigheter av särskilt intresse vid bedömningen av kränkingsersättningens storlek är brottets tidsmässiga förlopp, våldets karaktär, tillhyggen som använts, om det förekommit förnedrande inslag samt om brottet varit ägnat att framkalla allvarlig rädsla för liv eller hälsa.

108. Ingen ersättning Ett knytnävsslag mot skuldran

En kvinna arbetade i en butik när hon utsattes för våld av en manlig kund. Hon försökte få ut mannen från butiken eftersom han var berusad. Mannen tilldelade då henne ett knytnävsslag mot vänster skuldra. Våldet orsakade smärta och ömhet. Ingen har kunnat bindas till gärningen. Brottsoffermyndigheten fann att gärningen inneburit en kränkning av kvinnans personliga integritet, men inte så allvarlig att ersättning kunde lämnas.

109. Ingen ersättning Två slag med öppen hand i ansiktet

En man, som arbetade som lärare, misshandlades av en elev som slog honom två gånger i ansiktet med öppen hand. Tingsrätten dömde eleven för ringa misshandel. Domstolen ogillade mannens yrkande om ersättning för kränkning eftersom det inte var fråga om en allvarlig kränkning. Brottsoffermyndigheten fann inte skäl att frånga den bedömningen.

110. Ingen ersättning Knuff

En kvinna hade öppnat dörren till en trappuppgång då en alltjämt okänd man kom springande och ville in. När hon nekade honom detta, blev mannen arg och knuffade till kvinnan så att hon föll och slog sig på ena benet. Brottsoffermyndigheten bedömde att kvinnan inte hade varit utsatt för en sådan allvarlig kränkning att ersättning kunde lämnas.

111. 5 000 kr Hårklippning

En ung kvinna befann sig på en fest och lade sig i en soffa för att vila. Hon somnade och när hon vaknade någon timme senare upptäckte hon att någon hade klippt och rakat bort hår från högra sidan av hennes huvud. Ingen har kunnat bindas till misshandeln. Brottsoffermyndigheten gav kvinnan brottsskadeersättning för kränkning med 5 000 kr.

112. 5 000 kr Ett knytnävsslag

En man misshandlade en annan man genom att tilldela honom ett knytnävsslag i ansiktet. Hovrätten dömde gärningsmannen för brottet och att betala skadestånd till mannen för kränkning med 5 000 kr. Brottsoffermyndigheten beviljade brottsskadeersättning med samma belopp.

113. 5 000 kr Två knytnävsslag

En man arbetade som taxichaufför när en manlig kund misshandlade honom genom att tilldela honom två slag med knuten näve i ansiktet. Våldet orsakade smärta. Ingen har kunnat bindas till gärningen. Brottsoffermyndigheten bestämde brottsskadeersättningen för kränkning till 5 000 kr.

114. 5 000 kr Hårdragning och ett hårt slag

En kvinna misshandlades av en man som drog henne i håret och tilldelade henne åtminstone ett hårt slag i ansiktet. Det orsakade bl.a. en tandskada. Tingsrätten dömde mannen för misshandel och att betala skadestånd till kvinnan med 5 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten beviljade brottsskadeersättning för kränkning med det utdömda beloppet.

115. 5 000 kr En spark i ryggen

En man tilldelade en annan man en spark i ryggen så att den senare föll till marken. Våldet medförde smärta, överarmsfraktur, blånader och ömhet. Ingen har kunnat bindas till gärningen. Brottsoffermyndigheten bestämde ersättningen för kränkning till 5 000 kr.

116. 5 000 kr Spray

En kvinna befann sig på sitt arbete på en restaurang när hon misshandlades av en man som sprayade tårgas mot hennes ansikte. Det medförde

bl.a. smärta, hosta och andningsbesvär. Tingsrätten dömde mannen för misshandel och att betala skadestånd till kvinnan med 5 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten betalade ut brottsskadeersättning med samma belopp.

117. 7 000 kr Skallning

En man misshandlades av en annan man som skallade honom i ansiktet. Hovrätten dömde mannen för brottet och att betala skadestånd för kränkning med 7 000 kr. Brottsoffermyndigheten beviljade brottsskadeersättning med samma belopp.

118. 10 000 kr Fjäderbatong

En man hade slutat sitt arbete som ordningsvakt och var på väg hem. Han angreps av två män utanför bostaden. En av männen tilldelade honom ett slag i huvudet med en fjäderbatong. När han försökte springa från platsen tilldelades han ytterligare ett slag mot baksidan av benen. Männen försvann sedan från platsen. Ingen har kunnat bindas till gärningen. För den allvarliga kränkning av mannens personliga integritet som brottet inneburit fick han brottsskadeersättning med 10 000 kr.

119. 10 000 kr Sparkar mot liggandes kropp

En man misshandlades av en annan man som sparkade honom mot överkroppen när han låg ned. Hovrätten dömde gärningsmannen för brottet och att betala skadestånd till den andre med 10 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten gav mannen brottsskadeersättning med samma belopp.

120. 10 000 kr Dunkning

En kvinna misshandlades av en man. Han knuffade omkull henne och satte sig grensle över henne samt dunkade hennes huvud i marken två gånger. Tingsrätten dömde mannen för misshandel och att betala skadestånd till kvinnan med 10 000 kr för kränkning. Hon fick brottsskadeersättning med det beloppet.

121. 10 000 kr Flaska

En kvinna misshandlades av en annan kvinna som utdelade ett slag med en glasflaska i huvudet på henne. Flaskan gick inte sönder. Våldet orsakade smärta, sårskada och blodvite. Tingsrätten dömde kvinnan för miss-

handel och att betala skadestånd till den andra med 10 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten betalade ut ersättning med det beloppet.

122. 10 000 kr Struption

En kvinna arbetade som elevassistent vid en skola. En elev misshandlade henne genom att ta ett strupgrepp på henne. Tingsrätten dömde eleven för brottet och att betala skadestånd till kvinnan med 10 000 kr för kränkning. Kvinnan fick brottsskadeersättning med det beloppet.

123. 15 000 kr Slag, sparkar, strupgrepp och hot

En man misshandlades i sin bostad av en annan man som tilldelade honom flera slag mot huvudet och kroppen samt sparkade mot hans kropp och tog strupgrepp på honom. Våldet medförde smärta, ömhet, svullnad och underhudsblödning. Våldsutövaren uttalade också dödshot mot mannen. Tingsrätten dömde gärningsmannen för brotten och att betala skadestånd med 15 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten bestämde brottsskadeersättningen till det utdömda beloppet.

124. 15 000 kr Försök till misshandel med stämjärn

En man högg flera gånger mot en ordningsvaks huvud och överkropp med ett stämjärn. Ordningssvakten lyckades parera huggen och träffades inte. Tingsrätten dömde mannen för brottet och att betala skadestånd till ordningssvakten. Brottsoffermyndigheten bestämde brottsskadeersättningen för kränkning till 15 000 kr.

125. 15 000 kr Kollision med bil

En man körde en bil. I fordonet befann sig en manlig passagerare. Denne drog i handbromsen, kastade sig över ratten och svängde den kraftigt så att bilen kolliderade med en stolpe och åkte ner i ett dike. Föraren tillfogades smärta. Hovrätten dömde passageraren för misshandel och att betala skadestånd till föraren med 15 000 kr för kränkning. Föraren fick brottsskadeersättning för kränkning med samma belopp.

126. 15 000 kr Sparkar och slag på liggande av flera personer

En ung man misshandlades av flera personer. De tilldelade honom slag i ansiktet och mot huvudet samt sparkar mot huvudet och kroppen när han låg ned. Våldet medförde bl.a. en hjärnskakning, en näsfraktur och en tandskada. Ingen har kunnat bindas till gärningen. För den allvarliga

kränkning av mannens personliga integritet som brottet inneburit fick han brottskadeersättning med 15 000 kr.

127. 15 000 kr Knivhugg i axeln

En entrévärd blev knivhuggen i ena axeln. Det orsakade en sårskada. Tingsrätten dömde gärningsmannen för brottet och att betala skadestånd till entrévärden för kränkning. Brottsoffermyndigheten lämnade brottskadeersättning med 15 000 kr.

128. 15 000 kr Hatbrott

En man var på väg till en Pridefestival när två män kom fram till honom. De kallade honom för nedsättande tillmälen och gjorde homofobiska uttalanden. En av dem tog sedan upp en sten och tilldelade mannen ett kraftigt slag över näsan. Våldet orsakade smärta, sårskada och tandskador. Ingen har kunnat bindas till gärningarna. För den allvarliga kränkning av mannens personliga integritet som misshandeln inneburit fick han brottskadeersättning med 15 000 kr. Brottsoffermyndigheten beaktade att brottet haft homofobiska inslag.

129. 20 000 kr Kedja m.m.

Tre män misshandlade en man. De slog honom framför allt i huvudet men även på andra ställen på kroppen med olika tillhyggen som järnkedja, bultsax och järnrör. Våldet medförde smärta och sårskador. Hovrätten dömde två av männen för grov misshandel och att solidariskt betala skadestånd till mannen med 20 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten lämnade ersättning med det beloppet.

130. 20 000 kr Stampning m.m.

En man misshandlades av tre personer. De slog och sparkar honom mot huvudet och kroppen. De stampade även på hans huvud när han låg ned. Personerna dömdes för brottet och att solidariskt betala skadestånd till mannen med 20 000 kr för kränkning. Han fick brottskadeersättning med samma belopp.

131. 20 000 kr Sparkar, slag och knivskärning

En man var på väg hem när han överfölls av två män. De tilldelade honom slag och sparkar mot huvudet och kroppen samt skar honom i ena skinkan med en kniv. Ingen har kunnat bindas till gärningarna. För den allvarliga kränkning av mannens personliga integritet som brottet inne-

burit beviljade Brottsoffermyndigheten honom brottsskadeersättning med 20 000 kr.

132. 20 000 kr Sparkar mot medvetlös person

En man angreps av en person som tilldelade honom knytnävsslag mot huvudet så att han föll medvetlös till marken. Därefter sparkade angriparen honom mot huvudet och kroppen när han låg ned. Tingsrätten dömde gärningsmannen för misshandel och att betala skadestånd till mannen med 20 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten betalade ut brottsskadeersättning med det utdömda beloppet.

133. 20 000 kr Slag med flaska mot huvudet

En person angrep en man och tilldelade honom ett slag i huvudet med en flaska. Flaskan gick sönder och orsakade smärta och sårskada. Tingsrätten dömde gärningsmannen för misshandel och att betala skadestånd med 20 000 kr för kränkning. Mannen fick brottsskadeersättning med det beloppet.

134. 20 000 kr Påkörning med bil

En man arbetade som polis och befann sig i en polisbil när en person uppsåtligen körde på bilen. Vid kollisionen förlorade polismannen medvetandet en kort stund. Kollisionen orsakade också smärta och ömhet. Tingsrätten dömde bilföraren för grov misshandel och att betala skadestånd till polismannen med 20 000 kr för kränkning. Hovrätten fastställde tingsrättens dom. Brottsoffermyndigheten bestämde brottsskadeersättningen för kränkning till samma belopp.

135. 25 000 kr Knivhugg i magen

En man knivhögs i magen av en okänd person. Mannen fick inga allvarliga skador till följd av brottet. För den allvarliga kränkning av mannens personliga integritet som den grova misshandeln inneburit fick han brottsskadeersättning med 25 000 kr.

136. 30 000 kr Hårda sparkar med rasistiskt inslag

En man misshandlades av två män som knuffade omkull honom till marken. Därefter slog och sparkade en av männen honom främst mot huvudet. Han hade på sig kraftiga kängor med en stålhätta i tåpartiet. Misshandeln hade rasistiska inslag. Våldet medförde bl.a. nedsatt medvetandegrad, sårskador i huvudet samt syn- och balansrubbningsar.

Hovrätten dömde angriparen för grov misshandel och att betala skadestånd till mannen med 30 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten gav honom brottsskadeersättning med det beloppet.

137. 30 000 kr Knivskärning m.m. under ett utdraget förlopp

En ung man misshandlades och hotades av två män under flera timmar. Han utsattes för muntliga hot om att dödas eller skadas. Vid något tillfälle underströks hoten genom att en kniv hölls mot hans kind. Männerna misshandlade honom genom att skära honom med kniv på armarna och händerna samt under hakan. Han tilldelades slag med knuten näve i magen och örfilades ett par gånger. Våldet medförde smärta och sårskador. Hovrätten dömde gärningsmännen för grov misshandel och att solidariskt betala skadestånd till mannen med 30 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten beviljade ersättning med samma belopp.

138. 30 000 kr Hugg med avslagen flaska mot huvud och kropp

En man tilldelades flera hugg mot huvudet, halsen och överkroppen med en avslagen flaska. Våldet medförde sårskador, ett avskuret blodkärl med kraftig blödning, ärrbildningar, skrapmärken, svullnader, blånader, smärta och ömhet. Tingsrätten dömde angriparen för grov misshandel och att betala skadestånd till mannen med 30 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten bestämde brottsskadeersättningen till det utdömda beloppet.

139. 30 000 kr Slag med hammare mot huvudet och kroppen

En kvinnlig socialsekreterare misshandlades på sin arbetsplats. En man tilldelade henne upprepade slag mot huvudet och kroppen med en hammare. Våldet medförde smärta, sårskada, ömhet, blånader och hudavskrapningar. Kvinnan var gravid vid tillfället. Hovrätten dömde mannen för grov misshandel och att betala skadestånd till kvinnan med 30 000 kr för kränkning. Hon fick brottsskadeersättning med samma belopp.

140. 40 000 kr Knivstick i buken

En man misshandlades av en annan man som utdelade flera hugg mot hans överkropp med en vass matkniv. Ett av huggen träffade i buken och gick igenom överhuden, trängde in i bukväggen och orsakade en blödning med vätskeansamling. Hovrätten dömde gärningspersonen för grov misshandel och att betala skadestånd till mannen med 40 000 kr för

kränkning. Brottsoffermyndigheten bestämde ersättningen till samma belopp.

141. 40 000 kr

Hatbrott

En man angreps av en person som utdelade flera knytnävsslag och sparkar mot huvudet och kroppen, även sedan han fallit omkull. Några minuter senare återkom angriparen och fortsatte misshandeln på samma sätt. Våldet medförde bl.a. blödningar och medvetslöshet. Hovrätten dömde angriparen för misshandel och att betala skadestånd till mannen med 40 000 kr för kränkning. Av domen framgår att ett motiv för misshandeln varit att den angripne var homosexuell. Denne fick brottsskadeersättning med samma belopp.

142. 40 000 kr

Elektriska stötar och batong

En butiks innehavare misshandlades av två män som kom in i lokalen. Han fick först en kraftig elektrisk stöt i nacken så att han föll omkull. Därefter tilldelades han ytterligare stötar samt ett stort antal slag med ett batongliknande föremål mot främst ansiktet och huvudet. Misshandeln pågick under cirka 15 minuter och orsakade omfattande ansikts- och huvudskador samt benbrott på båda underarmarna. Ingen har kunnat bindas till gärningarna. Brottsoffermyndigheten beviljade butiks innehavaren brottsskadeersättning för kränkning med 40 000 kr.

143. 50 000 kr

Beskjutning

En man hade under kvällen befunnit sig på en restaurang. I samband med att han gick därifrån ropade någon på honom. En person kom fram och avlossade två skott i mannens ben. Gärningsmannen, som fortfarande är okänd, stod då på cirka tre meters avstånd. När mannen sprang från platsen, sköt personen ytterligare ett skott som också träffade i benet. Brottsoffermyndigheten bedömde gärningen som grov misshandel och tillerkände mannen ersättning för kränkning med 50 000 kr.

144. 50 000 kr

Nerkastad från balkong

En man angreps av två män som kastade ner honom från en balkong så att han föll nästan sju meter ner på marken. Hovrätten dömde männen för grov misshandel och att betala skadestånd till mannen med 50 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten bestämde brottsskadeersättningen till det utdömda beloppet.

145. 50 000 kr**Trasig flaska**

En man fick flera slag med en trasig flaska mot huvudet och ansiktet samt sparkades flera gånger på kroppen. Våldet orsakade smärta, blåmärken, kontusionsblödning i hjärnan, en skada på en sena i tummen och omfattande sårskador. Hovrätten dömde gärningsmannen för grov misshandel och att betala skadestånd till mannen med 50 000 kr för kränkning. Den angripne fick brottsskadeersättning med samma belopp.

146. 50 000 kr**Het olja**

En man misshandlades av en annan man som kastade het olja på honom. Det orsakade svåra brännskador i ansiktet, på kroppen, armarna och händerna. Tingsrätten dömde gärningspersonen för grov misshandel och att betala skadestånd till mannen med 50 000 kr för kränkning. Denne fick brottsskadeersättning med samma belopp.

147. 60 000 kr**Två livshotande stickskador i ryggen**

En man tillfogades två stickskador i ryggen, underhudsblödning i ryggen och en skada på vänster lungsäck genom att en man högg honom med kniv. Skadorna var livshotande. Hovrätten dömde gärningsmannen för grov misshandel och att betala skadestånd till den andre mannen med 60 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten betalade ut brottsskadeersättningen med det beloppet.

148. 75 000 kr**Brandbomb**

En kvinna fick ett paket från en man som hon tidigare haft ett förhållande med. När hon öppnade paketet exploderade en brandbomb. Hon fick brännskador på händer och ben. Hennes lägenhet fick omfattande skador av den brand som uppstod när bomben exploderade. Hovrätten dömde mannen för grov misshandel och att betala skadestånd till kvinnan med 75 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten gav samma belopp i brottsskadeersättning.

Synnerligen grov misshandel

Vid bedömningen av om en misshandel är synnerligen grov ska särskilt beaktas om kroppsskadan är bestående eller om gärningen har orsakat synnerligt lidande eller om gärningsmannen har visat synnerlig hänsynslöshet. Högsta domstolen har i rättsfallet NJA 2011 s. 89 belyst gränsdrag-

ningen mellan grov misshandel och synnerligen grov misshandel. Vid ett sammanträde den 3 juni 2013 fastställde Nämnden för brottsskadeersättning en schabloniserad kränkingsersättning vid synnerligen grov misshandel till 100 000 kr i enlighet med nedanstående referat.

149. 100 000 kr Hugg med svärd

En kvinna misshandlades av sin sambo som tilldelade henne minst tio hugg med ett svärd mot huvudet, ryggen, axlarna, bålarna, ena överarmen, ena vaden och ena handflatan. Våldet medförde livshotande sårskador. Högsta domstolen fann att mannen inte haft uppsåt att döda kvinnan och dömde honom för synnerligen grov misshandel. Skadeståndet prövades inte av domstolen. Brottsoffermyndigheten bestämde brottsskadeersättningen till kvinnan till 100 000 kr.

150. 100 000 kr Slag med golfklubba

En man arbetade som taxichaufför och tog upp fyra personer i bilen. När de kom fram till slutmålet lämnade samtliga bilen utan att betala. Chauffören stannade kvar på platsen och snart kom personerna tillbaka. En av dem hade en golfklubba i handen och slog sönder bilens ena fönster. En annan tilldelade chauffören ett knytnävsslag i ansiktet. Därefter tilldelades han flera slag mot huvudet och kroppen med golfklubban så att han föll till marken. Av våldet drabbades chauffören av flera brott på skallen, blödning utanför den hårda hjärnhinnan, sår och blånader samt hudavskrapningar på huvudet, ryggen, och benen. Skallskadorna var livshotande. Hovrätten dömde en av männen för synnerligen grov misshandel och den andre för misshandel av normalgraden. Chauffören tillerkändes skadestånd för kränkning. Vid en bedömning av samtliga omständigheter i ärendet fann Brottsoffermyndigheten att ersättningen för kränkning till chauffören skulle bestämmas till 100 000 kr.

151. 100 000 kr Våld med tillhyggen mot gravid kvinna

En kvinna utsattes för en synnerligen grov misshandel i sin bostad av en närstående man. Han tilldelade henne flera slag med knuten hand och sparkade henne flera gånger, även då hon låg ner. Han slog henne upprepade gånger med tillhyggen i form av ett svärd och en hylla. Han tog ett livshotande struhtag på henne. Han utsatte henne för våld mot nedre delen av magen, stack upp två fingrar i hennes slida och sade något av innebörd att han skulle göra henne illa. Med en syl ristade mannen in

ordet hora på hennes axel. Hon utsattes också för dödshot. Under misshandeln sade mannen även att han skulle hjälpa henne att göra abort. När hon försökte fly hindrade mannen henne genom att dra henne i håret så att hårtussar lossnade. Av våldet tillfogades kvinnan fler än hundra skador på hela kroppen. Vid bedömningen av hur gärningen skulle rubriceras tog tingsrätten fasta på att den varit provocerad, orsakat ett mycket stort antal skador, riktats mot en närstående fysiskt svagare och gravid kvinna i hennes hem, haft ett utdraget förlopp, varvid sökanden vid flera tillfällen hindrats från att fly, skett med flera olika tillhyggen, innefattat ett livshotande struption, haft förnedrande inslag, innefattat dödshot och orsakat dödsångest samt präglats av en uppenbar likgiltighet inför sökandens liv och hälsa. Tingsrätten dömde mannen för synnerligen grov misshandel och att betala skadestånd till kvinnan för kränkning. Brottsoffermyndigheten gav henne brottsskadeersättning med 100 000 kr.

152. 100 000 kr

Sex månaders baby

En sex månader gammal pojke misshandlades av sin pappa vid i vart fall två tillfällen. Genom upprepat direkt riktat trubbigt våld och upprepade överböjningar av lederna, exempelvis genom kraftiga skakningar av kroppen, tillfogades pojken blåmärken och tolv frakturer på armar och ben, omfattande och livshotande skullskador, blödningar innanför hjässans hårda hinna, blödningar bredvid hjärnhinnan och svullnad av vänster hjärnhalva. Hovrätten dömde pappan dels för misshandel av normalgraden avseende en brottsspricka på vänstra skenbenets övre del och dels för synnerligen grov misshandel. Skadeståndet för kränkning bestämdes till 100 000 kr. Pojken fick brottsskadeersättning med samma belopp.

HIV – grov misshandel/vållande till sjukdom/framkallande av fara för annan.

Den som genom grov oaktsamhet eller uppsåtligen smittas med HIV-infektion har i normalfallet rätt till ersättning. Brottsoffermyndigheten tillämpar normalt principerna att ersättning för sveda och värk schablonmässigt bör fastställas till 5 000 kr och att en bestående skada vid HIV-infektion ersätts med utgångspunkt i en invaliditet på 50 procent. Den som av grov oaktsamhet eller uppsåtligen har smittas med HIV bör i normalfallet ha rätt till ersättning för kränkning med 50 000 kr. Vid försvårande omständigheter kan en högre kränkingsersättning

lämnas. Vad gäller kränkingsersättning till den som haft sexuellt umgäinge med en HIV-smittad person men inte har smittats, hänvisar Brottsoffermyndigheten till rättsfallet NJA 2004 s. 176 som bl.a. behandlar kränkingsersättning vid brottet framkallande av fara för annan. Av intresse är också Hovrätten över Skåne och Blekinges dom den 29 oktober 2013 i målet B 2152-13. Domstolen friade en man som stod åtalad för framkallande av fara för annan. Mannen hade en välinställd hiv-behandling och det fanns därför inte någon konkret fara för att han skulle överföra hivsmitta vid de oskyddade samlag som han genomfört med flera kvinnor.

156. 5 000 kr Två verbala hot

En kvinna hotades vid två tillfällen av en man i sitt arbete. Tingsrätten dömde honom för olaga hot och att betala skadestånd till kvinnan med 5 000 kr för kränkning. Hon beviljades brottsskadeersättning med samma belopp.

157. 5 000 kr Flera sms med hot att döda

En kvinna fick flera sms från sin f.d. pojkvän. Han skrev att han skulle döda eller skada henne. Tingsrätten dömde mannen för olaga hot och att betala skadestånd till kvinnan med 5 000 kr för kränkning. Brottsskadeersättning beviljades med det beloppet.

158. 10 000 kr Hot med yxa

En kvinna hotades av en man som lyfte en yxa mot henne och sade att han skulle döda och våldta henne. Hovrätten dömde mannen för olaga hot och att betala skadestånd till kvinnan med 10 000 kr för kränkning. Hon fick brottsskadeersättning med samma belopp.

159. 10 000 kr Hot om angrepp av hund

En flicka och hennes kamrater hotades av en man. Med gester och ord mot sin kamphund fick han dem att tro att han tänkte låta hunden anfälla dem. När flickan och hennes kamrater sökte skydd i en lägenhet, sparkade mannen på dörren samtidigt som han sade att han skulle döda dem och släppa hunden på dem. Tingsrätten dömde mannen för olaga hot och att betala skadestånd till flickan med 10 000 kr för kränkning. Hovrätten fastställde tingsrättens dom. Brottsoffermyndigheten beslutade att ge flickan brottsskadeersättning med samma belopp.

160. 15 000 kr Kniv mot kroppen

En kvinna hotades av en man. Han tog tag runt hennes hals med ena armen och tryckte en kniv mot hennes hals med den andra armen. Tingsrätten dömde mannen för olaga hot och att betala skadestånd till kvinnan med 15 000 kr för kränkning. Kvinnan fick brottsskadeersättning med det utdömda beloppet.

161. 15 000 kr Vapen mot kroppen

En man hotades av en annan man. Denne riktade en soft air-gun mot honom och sade att han "skulle knäppa honom". Vid två tillfällen tryck-

te angriparen vapnet mot den andres huvud. Tingsrätten dömde gärningspersonen för olaga hot och att betala skadestånd till mannen med 15 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten beviljade ersättning i enlighet med domen.

162. 20 000 kr Kniv tryckt mot kroppen under lång tid

En man blev hotad av en obekant man. Under ca 15-20 minuter höll angriparen fast mannen bakifrån och tryckte en kniv hårt mot hans hals. Tingsrätten dömde mannen för brottet och att betala skadestånd till den hotade med 20 000 kr för kränkning. Med hänsyn till det utdragna händelseförloppet lämnade Brottsoffermyndigheten ersättning med det utdömda beloppet.

163. 20 000 kr Skottlossning

En kvinna stod med en barnvagn utanför ingången till ett köpcentrum när hon såg en man brottas med en väktare. Hon gick in i köpcentrumet och började skrika. Mannen gick då mot henne, riktade ett vapen mot henne och sköt flera skott. Mannen försvann sedan från platsen. Det visade sig sedan att mannen hade skjutit med en soft air-gun. Ingen har kunnat bindas till brottet. Kvinnan fick ersättning av Brottsoffermyndigheten med 20 000 kr för kränkning till följd av olaga hot.

Ofredande

164. Ingen ersättning Telefonpåringningar

En kvinna fick under tre dagar ta emot flera telefonpåringningar. När hon svarade var det vid några av dessa tillfällen någon som suckade och/eller stönade i telefonen. Vid övriga tillfällen var det helt tyst. Ingen har kunnat bindas till gärningarna. Brottsoffermyndigheten avslag kvinnans ansökan om brottsskadeersättning för kränkning eftersom hon inte varit utsatt för en allvarlig kränkning.

165. Ingen ersättning Fönstertittande

En pojke var hemma i bostaden när han plötsligt upptäckte att en främmande man stod och tittade in genom ett fönster i det rum där han befann sig. Ingen har kunnat bindas till gärningen. Brottsoffermyndigheten avslag pojkens ansökan om brottsskadeersättning för kränkning med samma motivering som i det föregående referatet.

att hon uppmanade honom att inte göra det. Tingsrätten dömde mannen för ofredande och att betala skadestånd till kvinnan med 5 000 kr för kränkning. Hon fick brottsskadeersättning med samma belopp.

172. 5 000 kr Hatbrott

En man fick ett däck på sin bil punkterat. Någon eller några rispade även fordonets fälgar. Därutöver ristades ett hakkors och ordet "blatte" på bilens förarsida. Någon förundersökning inleddes inte. Med hänsyn till att gärningspersonerna hade ristat in hakkors och främlingsfientliga ord på bilen, fann Brottsoffermyndigheten att gärningen utgjorde ett ofredande som inneburit en allvarlig kränkning av mannens frid. Han fick brottsskadeersättning för kränkning med 5 000 kr.

173. 5 000 kr Bespottning

En kvinna ofredades av en man som spottade henne i ansiktet. Tingsrätten dömde mannen för brottet och att betala skadestånd till kvinnan med 5 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten lämnade ersättning för kränkning med samma belopp.

174. 5 000 kr Smällare

En kvinna ofredades av en pojke som kastade en smällare på henne. Hon fick vissa skador på jackan och i håret. Polisen inledde inte någon förundersökning eftersom den misstänkte var under 15 år. Brottsoffermyndigheten fann att kvinnan hade utsatts för en allvarlig kränkning och bestämde ersättningen till 5 000 kr.

175. 10 000 kr Vuxen ofredar barn

En fyra år gammal pojke ofredades vid fyra tillfällen av sin styvpappa. Vid ett tillfälle förbjöd pappan honom att gå på toaletten nattetid. Det fick följden att pojken kissade på sig. Vid ett annat tillfälle låste mannen ut honom på en balkong tillsammans med barnets mamma och ena bror. Under tiden befann sig mannen inne i bostaden och misshandlade pojkens yngsta bror inför dem. En annan gång väckte mannen barnet och skrek att det var så här det kändes att bli väckt mitt i natten. Slutligen stängde mannen in pojken på hans rum och tvingade honom att vara kvar där. Tingsrätten dömde styvpappan för ofredande och att betala skadestånd till pojken för bl.a. kränkning. Hovrätten fastställde domen. Brottsoffermyndigheten gav pojken ersättning för kränkning med 10 000 kr.

176. 10 000 kr Urinering med homofobiskt inslag

En man ofredades av en ung man som urinerade på honom. Motivet till brottet var att kränka mannen på grund av dennes sexuella läggning. Tingsrätten dömde gärningsmannen för brottet och förpliktade honom att betala skadestånd till den andre med 10 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten lämnade ersättning med samma belopp.

177. 10 000 kr Förföljelse och fysisk beröring

En kvinna var på väg hem när en man kom ikapp henne och frågade efter en buss. Kvinnan pekade mot busshållplatsen och fortsatte sedan att gå. Mannen följde efter henne, tog tag om hennes hals och drog henne mot ett buskage. När kvinnan skrek öppnades flera fönster av personer som undrade vad som pågick. Mannen sprang då från platsen. Ingen har kunnat bindas till gärningen. Brottsoffermyndigheten gav kvinnan ersättning för kränkning med 10 000 kr.

Hemfridsbrott/stöld i bostad

I rättsfallet NJA 2011 s. 3 prövade Högsta domstolen rätten till kränkingsersättning vid bostadsinbrott då bostadsinnehavaren inte varit hemma. Domstolen konstaterade att ersättning kan lämnas om inbrottet genom förövarens beteende, de skador och spår han lämnat efter sig, graden av intrång i hemmet och omständigheterna i övrigt innefattat en särskilt omfattande förgripelse på den drabbades frid och privatliv.

178. Ingen ersättning

Ett gift par upptäckte att någon hade brutit sig in i deras fritidsbostad och sedan stannat kvar i den. Inkräktaren hade legat i kvinnans säng och ätit av viss mat som fanns i bostaden. En man dömdes för stöld. Makarnas yrkande om ersättning för kränkning ogillades av tingsrätten. Det var inte visat att de utsatts för en så allvarlig kränkning att ersättning kunde lämnas. Brottsoffermyndigheten fann, med beaktande av Högsta domstolens dom, att makarna inte kunde få ersättning.

179. Ingen ersättning

När en kvinna var bortrest utsattes hon för inbrott i sin bostadslägenhet. I lägenheten rådde stor oreda i samtliga rum med utdragna lådor och skåp samt med kläder och andra tillhörigheter utspridda på golven. När

kvinnan kom hem konstaterade hon att ingenting hade stulits. Ingen har kunnat bindas till brottet. Brottsoffermyndigheten, som i sitt beslut hänvisade till Högsta domstolens dom, fann att kvinnan inte hade rätt till brottsskadeersättning för kränkning.

180. Ingen ersättning

När en kvinna var borta på en middag fick hon ett telefonsamtal från sin syster som befann sig i kvinnans bostad som barnvakt åt kvinnans dotter. Systemen berättade att en man olovligen hade trängt in i bostaden och vägrade att lämna den. Åklagaren lade ned förundersökningen med stöd av en bestämmelse om s.k. åtalsunderlåtelse. Eftersom kvinnan inte var hemma när hemfridsbrottet ägde rum, ansågs hon inte vara så allvarligt kränkt att hon kunde få ersättning.

181. Ingen ersättning

En kvinna vaknade på natten av ett ljud i bostaden. Hon steg upp och gick ut i hallen. Där såg hon två cigarettfimpar och toalettpapper på golvet. Ingen har kunnat bindas till gärningen. Brottsoffermyndigheten gav inte kvinnan ersättning för kränkning med följande motivering. För att ersättning för kränkning ska kunna lämnas vid ett hemfridsbrott krävs dels att man var hemma när brottet begicks, dels att man antingen konfronterades med gärningsmannen eller i övrigt var medveten om dennes närvaro men höll sig gömd. Brottsoffermyndigheten ifrågasätter inte att kvinnan känt stort obehag i samband med det inträffade. Omständigheterna i detta fall är emellertid inte sådana att ersättning för kränkning kan lämnas.

182. 5 000 kr

När en kvinna inte var hemma hade någon olovligen tagit sig in i hennes villabostad. Ett fönster till altandörren hade brutits upp och krossats. Blodspår fanns på insidan av altandörrkarmen och på en gardinlängd som hängde innanför dörren. Hela villan hade sökts igenom varvid två låsta dörrar brutits upp. Det rådde stor oreda i sovrummet med papper och kartonger som dragits ut ur lådor och garderober. Gods hade skadats och i stort sett all egendom av värde hade stulits. Ingen har kunnat bindas till brottet. Brottsoffermyndigheten hänvisade till Högsta domstolens dom och fann att kvinnan hade utsatts för en allvarlig kränkning av sin personliga integritet. Hon fick ersättning med 5 000 kr.

183. 5 000 kr

När ett gift par kom till sin fritidsbostad upptäckte de en hög med kläder och ett laddat jaktvapen i en fåtölj i vardagsrummet. I ett av sovrummen låg en man och sov i en av sängarna. När hustrun skrek till vaknade mannen. Han hade hennes nattlinne på sig. Mannen förklarade att han gått vilse tre dagar tidigare och därför tagit sig in i makarnas bostad genom att bryta upp ett fönster i köket. Mannen hade bl.a. ätit av mat som funnits i huset. Han dömdes av en tingsrätt för stöld. Brottsoffermyndigheten fann att paret hade utsatts för ett angrepp mot friden som medfört en allvarlig kränkning. Var och en av makarna fick brottsskadeersättning med 5 000 kr.

184. 5 000 kr

En kvinna låg och sov i sitt hotellrum. Hon vaknade av att en nyckel vreds om i dörrlåset. En man kom in och ställde sig vid sängen. Kvinnan uppmanade honom att lämna rummet, vilket han inte gjorde. Hon knuffade då ut honom. Tingsrätten dömde mannen för hemfridsbrott och att betala skadestånd till kvinnan med 5 000 kr för kränkning. Hon fick brottsskadeersättning med samma belopp.

185. 10 000 kr

En kvinna befann sig nattetid i sin lägenhet. En man sparkade sönder dörren till lägenheten, trängde olovligen in i bostaden och lade sig i hennes säng. Mannen stannade kvar under en inte obetydlig tid. Tingsrätten dömde mannen för hemfridsbrott och att betala skadestånd till kvinnan med 10 000 kr för kränkning. Hon fick brottsskadeersättning med samma belopp.

186. 15 000 kr

En kvinna och hennes pojkvän låg och sov. De vaknade av att en man befann sig inne i huset. Mannen, som bar en hjälm, slog sönder tavlor och annat med en skiftnyckel. Han kom in i sovrummet och skrek obegripliga saker och hotade paret med skiftnyckeln. Tingsrätten dömde mannen för hemfridsbrott och olaga hot samt att betala skadestånd till kvinnan med 15 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten lämnade ersättning med det beloppet.

Överträdelse av kontaktförbud

187. Ingen ersättning

Pappan till en 8-årig flicka överträdde ett meddelat kontaktförbud. Han talade först med flickans mamma och storasyster på en tågplattform, trots att mamman uppmanade honom att lämna stationen när ett tåg kom in. När flickan sedan kom till platsen ropade pappan till henne på ett avstånd om cirka 50 meter. Tingsrätten dömde mannen för brottet men ogillade flickans yrkande om skadestånd för kränkning eftersom pappan hade tagit kontakt med flickan på avstånd och kontakten varit kortvarig. Brottet hade därmed inte inneburit ett så allvarligt integritetsangrepp att ersättning för kränkning kunde beviljas. Brottsoffermyndigheten följde domstolens bedömning.

188. Ingen ersättning

Efter att en man meddelats kontaktförbud gentemot en kvinna, försökte han vid ett tillfälle kontakta henne per telefon. När hon inte svarade skickade han ett sms till henne. Tingsrätten dömde mannen för brottet men ogillade kvinnans yrkande om skadestånd för kränkning. Det rörde sig om ett enstaka tillfälle och mannen hade inte fått personlig kontakt med kvinnan. Hon fick inte heller någon brottskadeersättning.

189. 5 000 kr

En 10-årig flickas pappa bröt under en treveckorsperiod vid upprepade tillfällen mot ett besöksförbud som han meddelats gentemot henne. Brotten bestod i att han ringde till flickan, sökte upp henne i och utanför bostaden samt skickade flera sms till henne. Tingsrätten dömde mannen för överträdelse av besöksförbud och att betala skadestånd till flickan med 5 000 kr för kränkning. Hon fick brottskadeersättning med samma belopp.

190. 10 000 kr

En kvinnas f.d. make bröt upprepade gånger mot ett meddelat besöksförbud. Vid ett tiotal tillfällen under en månads tid ringde han till kvinnan och skickade även två sms till henne. Vid ytterligare tre tillfällen tog mannen personlig kontakt med henne. Därefter fortsatte mannen vid flera tillfällen under en månads tid att ringa till kvinnan. Han besökte också hennes arbetsplats och kastade vid tre tillfällen en blombukett utanför dörren till arbetsplatsen. Tingsrätten dömde mannen för överträdelse av besöks-

förbud och att betala skadestånd till kvinnan med 10 000 kr för kränkning. Hon beviljades brottsskadeersättning med det beloppet.

Olaga förföljelse

Den 1 oktober 2011 infördes brottet olaga förföljelse i brottsbalken. Syftet var att förstärka det straffrättsliga skyddet mot trakasserier och förföljelse. Enligt Brottsoffermyndighetens mening bör det skärpta synsätt som ligger bakom den nya straffrättsliga regleringen få genomslag även när det gäller rätten till ersättning för kränkning.

191. 15 000 kr

En kvinna hade haft en kortare relation med en man. Därefter ofredade han henne under drygt en månad. Han skickade ett mycket stort antal sms, ca 15-30 per dag, varav ca 15 innehöll dödshot. Vid fem tillfällen lade mannen även skriftliga meddelanden i kvinnans brevlåda. Tingsrätten dömde mannen för olaga förföljelse och att betala skadestånd till kvinnan för kränkning. Brottsoffermyndigheten anförde att man vid bedömningen av graden av kränkning främst bör ta hänsyn till brottets straffvärde, tidsfaktor, intensiteten samt den geografiska närheten mellan den skadelidande och skadevällaren. Kvinnan fick 15 000 kr i ersättning för kränkning.

192. 20 000 kr

En kvinna ofredades av sin tidigare sambo. Han skickade ett trettiotal sms till henne med i huvudsak kränkande innehåll. Efter att mannen hade meddelats kontaktförbud gentemot kvinnan, kontaktade han henne vid sex tillfällen per telefon. Vid två av dessa tillfällen uttalade mannen hot av innebörd att han skulle döda eller skada henne samt att den man som hon hade ett förhållande med skulle komma att dödas. Mannen kontaktade henne per telefon vid ytterligare 17 tillfällen utan att hon svarade. Brottsligheten pågick totalt i drygt fyra månader. Tingsrätten dömde mannen för ofredande och olaga förföljelse samt att betala skadestånd till kvinnan för kränkning. Med samma motivering som i det föregående referatet beviljade Brottsoffermyndigheten henne brottsskadeersättning för kränkning med 20 000 kr.

193. 25 000 kr

Efter att en kvinna medverkat i ett tv-program, kontaktades hon av en man

via Facebook. Han ville bli vän med henne och hon accepterade hans förfrågan. Därefter skickade mannen ett stort antal mejl, flera Facebook-meddelanden, sms, mms och ringde till henne ett tiotal gånger samt skrev inlägg och kommentarer på hennes blogg och skickade henne en blomsterleverans. Mannen kunde skicka uppemot tio mejl per dag och de innehöll ofta sexuella anspelningar. Brottsligheten pågick i drygt ett år. Tingsrätten dömde mannen för ofredande och olaga förföljelse samt att betala skadestånd till kvinnan för kränkning. Hon fick brottskadeersättning med 25 000 kr.

194. 30 000 kr

Under ca en veckas tid fick en kvinna en mängd sms och mms samt ljud- och filmfiler från en man. Flera av meddelandena hade sexuellt innehåll. I en filmsekvens onanerade mannen. Sedan han meddelats ett besöksförbud gentemot kvinnan överträdde han detta genom att under en veckas tid skicka flera hundra sms, mms, ljudinspelningar och filmer till henne. I två mms skrev mannen hotfulla meddelanden och bifogade två bilder. På den ena höll han i en snara och på den andra en yxa. Mannen skickade även flera ljudfiler med hotfullt innehåll. Tingsrätten dömde mannen för ofredande, sexuellt ofredande och olaga förföljelse samt att betala skadestånd till kvinnan för kränkning. Brottsoffermyndigheten gav henne ersättning med 30 000 kr.

Olaga tvång

195. 5 000 kr

En kvinna arbetade som busschaufför. En man tvingade henne att köra bussen en annan väg genom att bl.a. säga att han skulle bränna henne med en cigarett. Tingsrätten dömde mannen för olaga tvång och att betala skadestånd till kvinnan med 5 000 kr för kränkning. Hon fick brottskadeersättning med det beloppet.

196. 5 000 kr

En man tvingade genom hot och våld en annan man att be en tredje person om ursäkt och ta denne i hand. Våldet bestod i knuffar som medförde i vart fall övergående smärta. Hoten utgjordes av uttalanden om att mannen skulle dödas eller skadas. Tingsrätten dömde gärningspersonen för olaga tvång och att betala skadestånd till mannen för kränkning. För

den allvarliga kränkning av mannens personliga integritet som brottet inneburit hade han rätt till brottsskadeersättning med 5 000 kr.

197. 7 000 kr

En kvinna befann sig på sin arbetsplats. En man kom in, tog en matkniv och försökte få henne att överlämna sina bilnycklar. Tingsrätten dömde mannen för försök till olaga tvång och att betala skadestånd till kvinnan med 7 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten lämnade ersättning med samma belopp.

198. 15 000 kr

En 13-årig pojke befann sig på sin skola. En man tog ett grepp om hans tröja och tryckte en kniv mot hans hals samt krävde att han skulle köpa en spruta med okänt innehåll. Ingen har kunnat bindas till gärningen. Pojken fick brottsskadeersättning för kränkning med 15 000 kr.

199. 15 000 kr

En pojke och en kamrat till honom tvingades av tre yngre män att snatta i flera butiker. Åtminstone en av männen bar en kniv som han hotade pojken och kamraten med. Ingen har kunnat bindas till brottet. Brottsoffermyndigheten fann att pojken hade rätt till kränkingsersättning med 15 000 kr.

200. 20 000 kr

En kvinnas arbetsgivare hade en tvist med ett annat företag om en faktura. Två män kom vid två tillfällen till kvinnans arbetsplats. De sade att de hade köpt den aktuella fordringen och att de ville ha betalt. Männen sade att de hade kontakter med kriminella gäng. De hotade att skada kvinnan och hennes arbetsgivare samt tvingade dem att upprätta och skriva under en överlåtelsehandling för ett fordon. De två männen dömdes för olaga tvång och att solidariskt betala skadestånd till kvinnan med 20 000 kr för kränkning. Hon fick brottsskadeersättning med det beloppet.

Databrott

201. Ingen ersättning

En kvinna fanns med i ett dataregister som innehöll personuppgifter på över 1 000 personer. Förutom uppgifter om namn, personnummer och

adresser fanns även uppgifter om politisk åsikt, partitillhörighet, rastillhörighet, filosofisk övertygelse, sexuell läggning och domar i brottmål. Syftet med registret var att kunna sprida uppgifterna och t.ex. möjliggöra angrepp på personerna i registret på grund av deras politiska uppfattning, ras, etniska ursprung eller trosbekännelse. En man lämnade ut en CD-skiva med bl.a. kvinnans personuppgifter till en annan person. Hovrätten dömde mannen för brott mot datalagen. I en tvistemålsdom förpliktades mannen att betala skadestånd till kvinnan för kränkning. Brottsoffermyndigheten fann inte att det brott som hon utsatts för utgjort en sådan allvarlig kränkning att ersättning kunde lämnas.

202. Ingen ersättning

En kvinnas dåvarande make öppnade olovligen hennes deklarationshandlingar och deklarerade åt henne på Internet med hjälp av hennes säkerhetskod. Han begärde också att kvinnans skatteåterbäring skulle skickas till ett konto som de hade gemensamt. Mannen flyttade sedan över återbäringen från det kontot till ett konto som han ensam disponerade över. Han dömdes för intrång i förvar, bedrägeri och dataintrång. Kvinnan beviljades ett visst skadestånd för kränkning. Brottsoffermyndigheten fann att brotten intrång i förvar och dataintrång utgjorde angrepp på en persons frid. Myndigheten beviljade henne inte ersättning för kränkning eftersom brotten inte inneburit en allvarlig fridskränkning.

203. Ingen ersättning

En mans fotografier och personuppgifter användes av en okänd person som på Internet utgav sig för att vara mannen. Personen chattade med andra i mannens namn och uttryckte sig både kränkande och otrevligt mot de andra. Ingen har kunnat bindas till gärningen. Brottsoffermyndigheten fann inte att det brott som mannen utsatts för utgjorde en sådan allvarlig kränkning att ersättning enligt brottsskadelagen kunde lämnas.

204. 5 000 kr

En man arbetade som sjuksköterska men deltog inte i vården av en viss kvinna. Han tittade olovligen i hennes journaler vid tre tillfällen under samma dag. Tingsrätten dömde mannen för dataintrång och att betala skadestånd till kvinnan för kränkning. Brottsoffermyndigheten beviljade kvinnan brottsskadeersättning med följande motivering. Ersättning för

kränkning kan enligt 2 § andra stycket brottsskadelagen lämnas då någon har utsatts för brott som inneburit en allvarlig kränkning av dennes person, frihet eller frid. Brottet dataintrång är ett brott som utgör angrepp på en persons frid och kan ge rätt till ersättning för kränkning. Vid bedömningen av graden av kränkning bör man ta hänsyn till bl.a. arten av de uppgifter som intrånget har avsett samt tiden och omfattningen av brottsligheten. Mot bakgrund av att det varit fråga om uppgifter av mycket personlig natur finner Brottsoffermyndigheten att kvinnan har utsatts för en sådan allvarlig kränkning att hon har rätt till ersättning för den. Myndigheten bestämde ersättningen till 5 000 kr.

205. 5 000 kr

En kvinna arbetade som sjuksköterska. Hon deltog inte i vården av en annan kvinna. Sjuksköterskan tittade olovligen i kvinnans journaler vid elva tillfällen under närmare tre månaders tid. Tingsrätten dömde gärningspersonen för dataintrång och att betala skadestånd till kvinnan för kränkning. Med samma motivering som i det föregående referatet bestämde Brottsoffermyndigheten brottsskadeersättningen för kränkning till 5 000 kr.

206. 10 000 kr

En kvinna, som arbetade som sjuksköterska men inte deltog i vården av en annan kvinna, tittade olovligen i hennes journaler vid 23 tillfällen under mer än ett års tid. Tingsrätten dömde gärningspersonen för dataintrång och att betala skadestånd till kvinnan för kränkning. Med samma motivering som i de föregående referaten bestämde Brottsoffermyndigheten brottsskadeersättningen till 10 000 kr.

207. 10 000 kr

En kvinna arbetade som sjuksköterska men deltog inte i vården av en annan kvinna. Sjuksköterskan tittade olovligen i kvinnans journaler vid 48 tillfällen under närmare ett års tid. Tingsrätten dömde sjuksköterskan för dataintrång och att betala skadestånd till kvinnan för kränkning. Med samma motivering som i de föregående referaten bestämde Brottsoffermyndigheten ersättningen för kränkning till 10 000 kr.

BROTT MOT ALLMÄN VERKSAMHET

Polismän

208. Ingen ersättning

Bespottning

En polis satt i polisbilens baksäte tillsammans med en man som polismannen och en kollega hade omhändertagit på grund av berusning. Mannen klagade på att hans ena fot satt fast och försökte samtidigt armbåga sig ut genom sidorutan. Polismannen tryckte då sin kropp mot mannen för att hindra honom. Samtidigt vred mannen sitt huvud mot polismannen och spottade honom i ansiktet. Avståndet dem emellan var cirka 40 centimeter och en relativt stor del av spottet hamnade i munnen på polismannen. Tingsrätten dömde mannen för förgripelse mot tjänsteman och att betala skadestånd till polismannen för kränkning. Brottsoffermyndigheten avlog polismannens ansökan om brottsskadeersättning för kränkning med följande motivering. För att brottsskadeersättning skall kunna lämnas krävs att den brottsliga handlingen har inneburit en allvarlig kränkning av den skadelidandes personliga integritet. När det gäller att bedöma om en polisman i tjänst har tillfogats en allvarlig kränkning måste beaktas att det ingår i polismannens arbetsuppgifter att ingripa mot besvärliga och våldsamma personer. En polis måste vara beredd på att mötas av visst våld, hot och ofredande samt ha en bättre mental beredskap inför detta än andra. I rättspraxis har man mot denna bakgrund varit obenägen att tillerkänna polismän kränkingsersättning i situationer som den nu aktuella (jfr Högsta domstolens avgörande i rättsfallet NJA 1999 s. 725). Högsta domstolen har emellertid i ett senare pleniavgörande (NJA 2005 s. 738) uttalat att en viss förskjutning av praxis bör ske, så att vissa angrepp som tidigare kan sägas ha legat strax under gränsen för kränkingsersättning numera kan berättiga till sådan ersättning. Samtidigt har domstolen sagt att samtliga omständigheter vid den påstådda kränkningen måste vägas in och en samlad bedömning ske. När det är fråga om en påstådd kränkning som skett i anslutning till ett polisingripande där en polisman har tillgripit våld måste det enligt dom-

för ett knytnävsslag i skrevet och – senare samma dag – en skallning i ansiktet. Våldet medförde smärta och illamående. Hovrätten dömde mannen för bl.a. våld mot tjänsteman. Polismannens yrkande om ersättning för kränkning ogillades eftersom gärningen inte inneburit en sådan allvarlig kränkning av hans personliga integritet som gav rätt till ersättning. Brottsoffermyndigheten gjorde ingen annan bedömning.

212. Ingen ersättning Handvridning

En polisman och några kollegor beordrades till en plats efter att ha fått veta att berusade ungdomar befann sig där. En av dessa var aggressiv. Det blev tumult och polismannen använde spray mot den aggressive mannen. Han satte även en hand mot mannens bröst för att hålla undan honom. Mannen tog då tag i polismannens hand och vred den. Det orsakade en fraktur. Tingsrätten dömde mannen för våld mot tjänsteman och att betala skadestånd till polismannen för kränkning. Mot bakgrund av polismannens mentala beredskap inför våld och hot fann Brottsoffermyndigheten att våldet inte inneburit en sådan allvarlig kränkning att ersättning kunde beviljas.

213. Ingen ersättning Bett

Polisen grep in mot en kvinna som bråkade. Hon bet då en polisman hårt i ena överarmen så att han fick ett väl synligt märke. Bettet gick inte genom huden. Tingsrätten dömde kvinnan för våld mot tjänsteman och att betala skadestånd till polismannen för kränkning. Brottsoffermyndigheten tog fasta på den mentala beredskapen hos poliser och anförde. När det gäller bett i samband med ingripanden mot våldssamma personer anser Brottsoffermyndigheten att man måste ta särskild hänsyn till några omständigheter: bettets karaktär, om gärningsmannen samtidigt hotade den angripne och i så fall hur hotet framställdes samt om polisen hade anledning anta att gärningsmannen tillhörde en riskgrupp ur smittsynpunkt. Omständigheterna i ärendet är inte sådana att våldet objektivt sett inneburit en sådan allvarlig kränkning att ersättning kan bli aktuell.

214. 5 000 kr Bespottning

En kvinna arbetade som polis. Hon blev spottad i ansiktet av en gripeman. Han hade blivit upprörd efter en konfrontation med en annan polis och frågade den kvinnliga polisen om namnet på kollegan. När han inte

fick det svar som han ville ha spottade han kvinnan i ansiktet. Tingsrätten dömde mannen för förgripelse mot tjänsteman och att betala skadestånd till kvinnan med 5 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten beviljade ersättning med samma belopp.

215. 5 000 kr

Verbalt hot

En man arbetade som polis. Han och hans kollegor skulle gripa en man för narkotikaprovtagning. Mannens bror blev upprörd och uttalade hot av innebörd att han skulle döda poliserna. Hoten riktades främst mot en av polismännen. Mannen sade bl.a. att det inte var svårt att ta reda på var denne bodde och att det var lätt att ”plocka honom” utan hans polisbricka och tjänstevapen. Hot riktades även mot polismannens familj. Mannen uttalade även hot sedan han transporterats till polisstationen och lugnat ner sig. Tingsrätten dömde honom för hot mot tjänsteman och att betala skadestånd till polismannen för kränkning. Brottsoffermyndigheten fann att de hot som polismannen utsatts för, sedan situationen lugnat ned sig, gått utöver vad han haft att räkna med i sin tjänsteutövning. Han hade därför rätt till ersättning för kränkning med ett belopp som bestämdes till 5 000 kr.

216. 5 000 kr

Stenkastning

När en polisman ingrep mot en man som skulle avvisas från en plats, kastade en annan man en större sten som träffade polismannen på ena armen. Tingsrätten dömde gärningsmannen för våld mot tjänsteman och att betala skadestånd till polismannen med 5 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten bestämde ersättningen till samma belopp med följande motivering. Polismannen har inte haft att räkna med att bli utsatt för våld i form av stenkastning från en annan person i samband med ingripandet. Våldet får därför anses allvarligare än han haft att räkna med i sin tjänsteutövning. Han har därför rätt till ersättning för kränkning.

217. Högre belopp än 5 000 kr

Avsikten med de referat som redovisats är att belysa gränsdragningen mellan fall som inte inneburit en allvarlig kränkning och fall där omständigheterna varit sådana att de medfört en sådan ersättningsberättigad kränkning. När en polisman har varit utsatt för en allvarlig kränkning lämnas ersättning med samma belopp som gäller vid brott i allmänhet. Poliser behandlas alltså i det avseendet inte annorlunda än andra vad gäller ersättningens storlek. Mot den bakgrunden hänvisas läsaren till andra

avsnitt i referatsamlingen vad gäller ersättning till poliser som utsatts för en allvarlig kränkning.

Andra än polismän

Även vissa andra brottsutsatta yrkesgrupper än polismän anses ha anledning att räkna med att mötas med visst våld och hot i arbetet. Man utgår därför från att de också har en större mental beredskap inför detta än folk i allmänhet. Det gäller t.ex. ordningsvakter och väktare, Högsta domstolen prövade i rättsfallet NJA 2012 s. 711 en ordningsvaktts rätt till skadestånd för kränkning. Vid en ingripandesituation hade en man rivit och slagit vakten i ansiktet samt hotat att döda honom. Domstolen fann att vakten inte hade utsatts för en sådan kränkning som gav rätt till skadestånd. De referat som Brottsoffermyndigheten redovisar nedan återspeglar det rådande rättsläget.

218. Ingen ersättning Hot

En man arbetade som ordningsvakt på en nattklubb. Det blev ett tumult utanför lokalen. Ordningsvakten och en kollega ingrep för att avstyra bråket. En man drog ordningsvakten i armen. Denne avvisade då mannen från platsen och föste honom ifrån sig. Mannen uttalade flera hotelser om att skjuta ordningsvakten. Mannen höll handen innanför jackan. Det visade sig senare att han hade en soft air-gun innanför klädesplagget. Tingsrätten dömde mannen för hot mot tjänsteman och att betala skadestånd till ordningsvakten för bl.a. kränkning. Brottsoffermyndigheten avlog ordningsvaktens ansökan med följande motivering. För att brottskadeersättning för kränkning ska kunna lämnas krävs att den brottsliga handlingen har inneburit en allvarlig kränkning av den skadades personliga integritet. När det gäller att bedöma om en ordningsvakt i tjänst har tillfogats en allvarlig kränkning måste beaktas att det ingår i dennes arbetsuppgifter att ingripa mot besvärliga och våldsamma personer. En ordningsvakt måste vara beredd på att mötas av visst våld och hot och ha en större mental beredskap inför detta än andra. Brottsoffermyndigheten har förståelse för att det som ordningsvakten utsatts för kan ha upplevts som kränkande av honom. Objektivt sett kan dock inte hotet som han utsatts för anses allvarligare än han haft att räkna med i sin tjänsteutövning. Någon ersättning för kränkning kan därför inte lämnas.

219. Ingen ersättning Verbal hot

En man arbetade som väktare. Han hotades av en man som sade att han skulle döda väktaren. Mannen dömdes för hot mot tjänsteman. Tingsrätten beviljade inte väktaren ersättning för kränkning eftersom han i den egenskapen inte hade utsatts för en allvarlig kränkning. Brottsoffermyndigheten gjorde ingen annan bedömning.

220. Ingen ersättning Spark

En man arbetade som väktare på ett hotell. När han skulle avvisa en kvinna sparkade hon honom på ena vristen. Kvinnan viftade med armarna och krängde med kroppen. Tingsrätten dömde kvinnan för våld mot tjänsteman och våldsamt motstånd. Domstolen fann att det angrepp som väktaren utsatts för inte varit av sådant slag att han hade rätt till skadestånd för kränkning. Brottsoffermyndigheten fann inte skäl att frångå den bedömningen.

221. Ingen ersättning Slag och hot

En man arbetade som ordningsvakt i en restaurang. När han skulle avvisa en man från lokalen angrep mannen honom med slag. Ordningssvakten träffades av ett slag i ansiktet. Mannen hotade också att döda ordningssvakten och hans kollega. Därutöver slet och drog han med armarna samt krängde med kroppen. Tingsrätten dömde mannen för våld och hot mot tjänsteman samt våldsamt motstånd. Ordningssvakten fick inget skadestånd för kränkning. Det våld och hot som han utsatts för bedömdes inte vara så allvarligt att ersättning kunde dömas ut. Brottsoffermyndigheten gav inte ordningssvakten någon brottsskadeersättning för kränkning.

222. Ingen ersättning Skallning

En man arbetade som ordningsvakt på en restaurang. Han såg att två av hans kollegor hade problem med en aggressiv man som svingade ett skärp omkring sig. Ordningssvakten överlämnade sitt handfängsel till en av kollegorna som satte det på mannen. Denne gjorde motstånd och hamnade på golvet. När ordningssvakten och hans kollegor reste upp honom skallade han ordningssvakten två gånger i ansiktet. Våldet orsakade en svullnad på överläppen. Tingsrätten dömde mannen för våld mot tjänsteman och att betala skadestånd till ordningssvakten för kränkning. Brottsoffermyndigheten avslag ordningssvaktens ansökan om brottsskadeersättning. Våldet bedömdes inte vara allvarligare än vad han som ordningssvakt haft att räkna med i tjänsten.

223. 5 000 kr Verballt hot

En socialsekreterare hotades av en man i samband med ett telefonsamtal. Tingsrätten dömde mannen för hot mot tjänsteman och att betala skadestånd till socialsekreteraren med 5 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten bestämde brottsskadeersättningen till samma belopp.

224. 5 000 kr Verballt hot

En väktare låste en tunnelbanestation och skulle köra från platsen. Då kom en aggressiv man fram till honom och hindrade honom från att stänga bildörren. Mannen hade ena handen i sin jackficka och sade flera gånger att han skulle döda väktaren och välta bilen. Tingsrätten dömde mannen för hot mot tjänsteman och att betala skadestånd till väktaren med 5 000 kr för kränkning. Väktaren fick brottsskadeersättning eftersom hoten inte hade uttalats i en ingripandesituation och väktaren inte haft anledning att förvänta sig att gärningsmannen skulle agera på det sätt som han gjorde.

225. 5 000 kr Bespottning

En parkeringsvakt skrev ut en parkeringsbot till en man. Denne spottade då vakten i hennes ansikte. Tingsrätten dömde mannen för förgripelse mot tjänsteman och att betala skadestånd till parkeringsvakten med 5 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten betalade ut brottsskadeersättning med samma belopp.

226. 5 000 kr Spark

En man arbetade som väktare i en tunnelbana. Han försökte väcka en man som låg och sov i en av vagnarna. När mannen inte vaknade bestämde sig väktaren och hans kollega för att lyfta honom av tåget. Väktaren ställde sig framför mannen för att ta tag i honom. Mannen sparkade då väktaren mellan benen mot pungen. Mannen dömdes för våld mot tjänsteman och att betala skadestånd till väktaren med bl.a. 5 000 kr för kränkning. Han fick brottsskadeersättning med det utdömda beloppet.

227. 5 000 kr Pepparspray

En civilklädd väktare arbetade som butikskontrollant. Väktaren grep in mot en man som tagit varor i butiken och misshandlat en anställd. Gärningsmannen sprayade då pepparspray i ansiktet på väktaren. Det

medförde smärta, sveda och en tillfällig synnedgång. Tingsrätten dömde mannen för våld mot tjänsteman och att betala skadestånd till väktaren med 5 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten beviljade brottsskadeersättning med samma belopp.

228. Högre belopp än 5 000 kr

Avsikten med de referat som redovisats är att belysa gränsdragningen mellan fall som inte inneburit en allvarlig kränkning och fall där omständigheterna varit sådana att de medfört en sådan ersättningsberättigad kränkning. När en allvarlig kränkning har konstaterats lämnas ersättning med samma belopp som gäller vid brott i allmänhet. Brottsofferkategorier i detta avsnitt behandlas alltså i det avseendet inte annorlunda än andra vad gäller ersättningens storlek. Mot den bakgrunden hänvisas läsaren till andra avsnitt i referatsamlingen vid bedömningen av kränkningserättningens storlek.

Övergripping i rättssak

229. Ingen ersättning

En kvinna chattade med en man på Internet. Mannen hotade att inte lämna tillbaka kvinnans jacka om hon inte tog tillbaka en polisanmälan mot mannens kamrat. Tingsrätten dömde mannen för övergripping i rättssak och att betala skadestånd till kvinnan för kränkning. Brottsoffermyndigheten avslag kvinnans ansökan om brottsskadeersättning med följande motivering. För att brottsskadeersättning för kränkning ska kunna lämnas krävs att den brottsliga handlingen har inneburit en allvarlig kränkning av den skadelidandes personliga integritet. Även om situationen varit obehaglig för kvinnan anser inte Brottsoffermyndigheten att hon i skadeståndsrättslig mening varit utsatt för en sådan allvarlig kränkning att ersättning kan lämnas.

230. 5 000 kr

En kvinna gjorde en polisanmälan om brott. Det medförde att en person skickade upprepade sms till henne med hot om att skada eller döda henne. Tingsrätten dömde gärningspersonen för övergripping i rättssak. Kvinnan fick skadestånd för kränkning med 5 000 kr. Hon fick samma belopp i brottsskadeersättning.

231. 10 000 kr

En man hotade en annan man genom att på nära håll rikta en luftpistol mot mannens huvud samtidigt som han hotade att skada eller döda mannen om han kontaktade polisen. Tingsrätten dömde gärningsmannen för övergrepp i rättssak och att betala skadestånd med 10 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten lämnade brottsskadeersättning i enlighet med domslutet.

232. 15 000 kr

En man hotades av en annan man som satte spetsen på en kniv mot mannens hals och hotade att skära halsen av honom om han ringde polisen. Tingsrätten dömde gärningspersonen för övergrepp i rättssak och att betala skadestånd med 15 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten betalade ut brottsskadeersättning med samma belopp.

233. 20 000 kr

En man skulle medverka i en rättegång. En tid innan kom tre personer till hans arbetsplats. Han uppmanades att kontakta en person vars namn stod på ett visitkort. De träffades och personen, som bar kläder med koppling till Hells Angels, uttalade hot som var både uttryckliga och underförstådda. Personen visade flera sms som bl.a. hade innebörden att mannen inte skulle känna igen den utpekade gärningsmannen vid den kommande rättegången. Vid tillfället satt de i en bil tillsammans med en tredje man. Denne höll en skruvmejsel i ena handen. Tingsrätten dömde gärningspersonen för övergrepp i rättssak och att betala skadestånd till mannen med 20 000 kr för kränkning. Hovrätten fastställde tingsrättens domslut. Mannen fick brottsskadeersättning med samma belopp.

RÅN MOT BANKER, POSTKONTOR OCH BUTIKER

Omständigheter som särskilt beaktas vid denna typ av brottslighet är:

- typ av hot
- fysisk närhet till rånaren
- grad av våld som används
- hur lång tid rånet pågår.

De nivåer som utkristalliserats i praxis och som fortfarande gäller kan i grova drag beskrivas på följande sätt.

Ingen ersättning. Personen är inte i den lokal där rånet inträffar eller omfattas inte av direkt hot och har möjlighet att lämna platsen utan att det uppmärksammas av rånaren.

5 000 kr. Personen är närvarande i den lokal där rånet sker och omfattas indirekt av rånarens hot eller kan inte lämna platsen utan att riskera att utsättas för hot.

10 000 kr. Personen är utsatt för direkt väpnat hot, men befinner sig inte i omedelbar närhet av rånaren.

12 000 kr. Personen är utsatt för direkt väpnat hot och rånaren befinner sig i omedelbar närhet.

15 000 kr. Personen är utsatt för direkt väpnat hot och blir fysiskt berörd av rånaren eller hans vapen. Denna nivå rymmer visst mindre allvarligt våld samt den omständigheten att rånoffret tvingas ner på golvet eller tvingas utföra enklare uppgifter.

20 000 kr och därutöver. Personen är utsatt för direkt väpnat hot och utsätts för mer betydande våld, tvingas utföra mer omfattande uppgifter, skiljs från sina arbetskamrater, binds, blir inlåst eller liknande. Även avlossande av skott innebär objektivt sett en skärpning av hotsituationen och därmed en högre grad av kränkning.

Högsta domstolens domar i avgörandena NJA 1997 s. 723 och NJA 1997 s. 767 är fortfarande aktuella.

234. Ingen ersättning

En kvinna arbetade på en bank. Hon satt i ett rum innanför kundlokalen med ryggen mot den lokalen. Hon hörde att någon skrek men fortsatte med sitt kundsamtal i telefon. Efter en stund misstänkte hon att banken var utsatt för ett rån. Hon avslutade telefonsamtalet och tog kontakt med kassapersonalen. Hon fick då sina misstankar bekräftade. Vid den tidpunkten var rånet över. En man dömdes för brottet och att betala skadestånd till kvinnan. Brottsoffermyndigheten slog av hennes ansökan om brottsskadeersättning för kränkning med följande motivering. I detta fall har kvinnan befunnit sig i ett angränsande rum till den lokal där rånet skedde. Hon har inte omfattats av rånarens hot, vare sig direkt eller indirekt. Brottsoffermyndigheten finner inte att hon har utsatts för en sådan allvarlig kränkning att ersättning kan lämnas.

235. Ingen ersättning

En kvinna arbetade i en butik. En ung man tog en jacka och skulle gå iväg med den. Kvinnan ställde sig i vägen för mannen. Han pressade sig förbi henne och krängde med kroppen. En annan person kom och stoppade honom. Kvinnan fick ett skrapsår på ena handen. Mannen dömdes för rånförsök. Tingsrätten dömde ut ett medgivet skadestånd till kvinnan för kränkning. Brottsoffermyndigheten bedömde att hon inte hade utsatts för en sådan allvarlig kränkning att hon hade rätt till ersättning.

236. 5 000 kr

En kvinna arbetade på en bank som utsattes för ett rån. En man riktade ett pistolliknande föremål mot kvinnans tre kollegor och uppmanade dem att ge honom kontanter. Kvinnan befann sig vid en intilliggande kassa. Tingsrätten dömde mannen för brottet och att betala skadestånd till kvinnan med 5 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten bestämde ersättningen till samma belopp.

237. 5 000 kr

En man som arbetade i en bank befann sig på toaletten. När han öppnade toalettdörren hörde han en smäll. Han såg en maskerad person och förstod att det var ett rån. Han stannade på toaletten och kikade ut genom en dörrspringa. När han inte såg rånarna tog han sig fram till larmet som

han aktiverade. Han lade sig sedan på golvet intill en kopieringsmaskin. Han såg hur rånarna tog pengar genom hot mot hans kollegor. Ingen har kunnat bindas till brottet. Brottsoffermyndigheten gav mannen brotts-skadeersättning för kränkning med följande motivering. Mannen har visserligen inte konfronterats med gärningsmännen. Han har däremot befunnit sig i den lokal där brottet begåtts och har inte heller haft möjlighet att obemärkt lämna lokalen. För den allvarliga kränkning av mannens personliga integritet som brottet inneburit har han rätt till ersättning med 5 000 kr.

238. 5 000 kr

En kvinna befann sig i en butik. Hon skulle lägga upp sina varor på kassabandet när två rånare kom in i lokalen. De skrek att de ville ha pengar och riktade var sin pistol mot två kassörskor. Efter att ha tagit pengar ur kassorna lämnade rånarna butiken. Under rånet stod kvinnan bakom ett tidningsställ vid kassorna. Ingen har kunnat bindas till gärningen. Brottsoffermyndigheten tillerkände kvinnan brottskadeersättning för kränkning med följande motivering. Kvinnan utsattes inte för något direkt hot i samband med händelsen. Hon befann sig dock i rånarnas omedelbara närhet och får anses ha omfattats indirekt av deras hot. Hon har därför rätt till kränkingsersättning med 5 000 kr.

239. 10 000 kr

En kvinna befann sig inne på kontoret i en guldbutik tillsammans med några andra personer. Plötsligt såg hon två män som försökte ta sig in på kontoret genom ett fönster. En av männen riktade en pistol mot henne. Hon sprang då ut från rummet. Rånarna tog klockor och guldföremål som fanns inne på kontoret. Sedan lämnade de rummet genom fönstret. Ingen har kunnat bindas till gärningen. För den allvarliga kränkning av kvinnans personliga integritet som brottet inneburit fick hon ersättning med 10 000 kr.

240. 12 000 kr

En man arbetade i en butik som utsattes för ett rån. Rånaren höjde på nära håll en yxa mot honom och tvingade till sig kontanter och en bärbar dator. Ingen har kunnat bindas till gärningen. Mannen fick brottskadeersättning med 12 000 kr för den allvarliga kränkning av hans personliga integritet som brottet inneburit.

241. 12 000 kr

En kvinna arbetade i en butik. En maskerad och pistolbeväpnad man trängde sig in i butiken när kvinnan öppnade varuintaget. Han riktade pistolen mot henne och krävde att hon skulle överlämna pengar till honom, vilket hon gjorde. Därefter tog mannen hennes bilnycklar innan han lämnade platsen. Tingsrätten dömde rånaren för brottet och att betala skadestånd till kvinnan med 12 000 kr för kränkning. Hovrätten fastställde tingsrättens domslut. Brottsoffermyndigheten betalade ut brottsskadeersättning med det utdömda beloppet.

242. 15 000 kr

En kvinna arbetade som värdetransportör. Hon och hennes kollega utsattes för ett rån när de skulle fylla på bankomater. Två maskerade män riktade en pistol mot dem och tog en värdeväska som kollegan bar. Männerna tvingade sedan ner dem på golvet och lämnade platsen. Ingen har kunnat bindas till gärningen. Brottsoffermyndigheten gav kvinnan brottsskadeersättning med 15 000 kr för kränkning.

243. 15 000 kr

En kvinna utsattes för ett rån på sin arbetsplats i en butik. En man tryckte en revolver mot hennes mage samtidigt som han krävde att hon skulle lägga smycken i den påse som mannen hade med sig. Sedan kvinnan gjort det hotade mannen att skjuta henne om hon tittade ut ur butiken när mannen lämnade den. Ingen har kunnat bindas till rånet. Brottsoffermyndigheten fann att kvinnan hade rätt till brottsskadeersättning för kränkning med 15 000 kr.

244. 20 000 kr

En man arbetade på en pantbank. Han hade stängt butiken när han överfölls av tre rånare. De tog strypgrepp på honom, drog ner honom till källarplanet, hotade honom till livet och tejpade för hans mun. Därefter tvingade de honom att slå av larmet. Efter att ha tejpats honom ytterligare plockade rånarna på sig smycken, klockor och kontanter. Fyra män dömdes för delaktighet i rånet och att solidariskt betala skadestånd till mannen med 20 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten beviljade honom brottsskadeersättning med samma belopp.

245. 25 000 kr

En man arbetade på en bank som rånades av två maskerade män. En av rånarna riktade en yxa mot honom och beordrade honom att lägga sig ner på golvet. Rånaren tryckte ena foten mot mannens rygg och hotade att hugga nacken av honom om inte en annan bankanställd skyndade sig att öppna bankvalvet. Rånaren slog kraftigt med yxan upprepade gånger i golvet intill mannens huvud och sade sedan att han huggit mannen med yxan. Tingsrätten dömde rånarna för brottet och att solidariskt betala skadestånd till mannen med 25 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten gav honom brottsskadeersättning med det beloppet.

246. 30 000 kr

En man befann sig på sitt arbete i en butik. Två rånare trängde sig in på lagret. De tilldelade mannen ett kraftigt slag i bakhuvudet med en pistol. Rånarna hotade honom sedan med pistolen genom att trycka den mot hans huvud. Inne i lokalen frågade männen efter nycklarna till kassaskåpet. Mannen hade inte dem på sig och rånarna hotade då honom flera gånger till livet. När det inte gick att komma in i kassaskåpet beordrade de honom ned på knä och tejpade hans händer och fötter så att han inte kunde röra sig. Rånarna tog sedan nycklarna till butiken samt mannens plånbok och bil. När rånarna hade lämnat platsen kunde han ta sig loss från tejpens och trycka på överfallslarmet. Våldet orsakade smärta, kraftig bula, rivmärke och sårskador. Ingen har kunnat bindas till brottet. Brottsoffermyndigheten beviljade mannen brottsskadeersättning med 30 000 kr för den allvarliga kränkning av hans personliga integritet som brottet inneburit.

247. 30 000 kr

Flera män rånade en värdedepå i en förort till Stockholm. En helikopter landade på taket och tre maskerade och beväpnade män bröt och sprängde sig in i depåns uppräkningsrum. En kvinna fanns i det rummet. Hon och hennes kollegor hörde hur männen sprängde sig fram mot rummet och situationen var mycket skrämmande. De upplevde dödsångest. Händelseförloppet blev utdraget. Kvinnan och de andra satt under en lång tid instängda i en trång sluss dit de hade flytt. Hovrätten dömde sex män för rån och medhjälp därtill samt att solidariskt betala skadestånd

till kvinnan med 30 000 kr för kränkning. Med beaktande av det utdragna händelseförloppet, gärningsmännens hänsynslöshet samt personalens särskilda utsatthet fick kvinnan brottsskadeersättning med det utdömda beloppet.

248. 35 000 kr

En man befann sig på samma arbetsplats och utsattes för samma rån som kvinnan i det föregående referatet, med den skillnaden att han även konfronterades med rånarna. Hovrätten beviljade honom skadestånd för kränkning med 35 000 kr. Det utdragna händelseförloppet, gärningsmännens hänsynslöshet, personalens särskilda utsatthet och att mannen konfronterades med gärningsmännen gjorde att han fick brottsskadeersättning med det utdömda beloppet.

249. 40 000 kr

En kvinna arbetade på en bank som rånades av tre män. De var beväpnade med var sitt skjutvapen. De föste runt kvinnan och hennes chef i lokalen och tvingade dem under vapenhot att öppna skåp i valvet. I samband med att männen väntade ut tidlåset på en sedelmaskin uttalade en av dem att de skulle ta med sig någon ur personalen om de inte fick pengar. En av männen sade även att han skulle skjuta kvinnan i benet om hon inte fick fram pengar. Samma man avlossade sedan ett skott i taket och i ett skrivbord i närheten av kvinnan samt tilldelade henne ett slag i huvudet. När männen insåg att sedelmaskinen inte gick att öppna, tvingade de med sig kvinnan ut på gatan. Hon befarade att de skulle ta med henne som gisslan. Männen lämnade dock platsen utan att ta med sig någon. Hela händelseförloppet tog cirka 30 minuter. Ingen har kunnat bindas till brottsligheten. Med beaktande av det utdragna händelseförloppet, att skott avlossats samt personalens utsatthet gav Brottsoffermyndigheten kvinnan ersättning för kränkning med 40 000 kr.

TAXIRÅN

Vid rån mot taxichaufförer ser man särskilt till deras speciella utsatthet att vara ensamma i sina taxibilar. Många gånger har de dirigerats till någon ödslig plats av rånaren. Bilkupéns begränsade utrymme gör också att chaufförerna har en fysisk närhet till rånaren.

250. 15 000 kr

En taxichaufför körde en man till en adress. När han stannade bilen ville mannen ha hans mobiltelefon. Mannen tog sedan fram en kniv, hotade chauffören med den och beordrade honom att lämna taxibilen. Mannen körde sedan iväg med fordonet. Tingsrätten dömde mannen för rån och att betala skadestånd till chauffören för kränkning. Brottsoffermyndigheten bestämde brottskadeersättningen för kränkning till 15 000 kr.

251. 15 000 kr

Två personer rånade en taxichaufför. De tog ett hårt grepp om hans hals, höll en nyckel mot halsen och krävde att få hans plånbok. Våldet medförde smärta och andnöd. Tingsrätten dömde en man och en kvinna för brottet och att solidariskt betala skadestånd till chauffören med 15 000 kr för kränkning. Han fick brottskadeersättning med samma belopp.

252. 30 000 kr

En taxichaufför satt i sin bil. En man kom fram och knackade på rutan. När chauffören vevade ner rutan, tryckte mannen en kniv mot hans hals och beordrade honom att kliva ut. Mannen öppnade bildörren, drog ut chauffören och tvingade in honom i baksätet. Därefter kom ytterligare två män. De satte sig bredvid chauffören. Den förste mannen satte sig bakom ratten och började köra från platsen. Under färden höll en av männen i baksätet en kniv mot taxichaufförens hals. Den andre tog chaufförens plånbok och mobiltelefon. Denne tilldelades flera slag i ansiktet. När chauffören grep tag i bilförarens kläder girade bilen till och körde av vägen. Därefter lyckades taxichauffören ta sig ur fordonet, men blev liggan-

de på marken. Rånarna klev också ur bilen. En av dem tilldelade chauffören en spark mot kroppen innan de lämnade platsen. Våldet medförde bl.a. smärta, blånader och en avsliten hälsena. Ingen har kunnat bindas till brottsligheten. Taxichauffören fick brottsskadeersättning för kränkning med 30 000 kr.

253. 50 000 kr

En taxichaufför körde två kvinnor till en adress. Kvinnorna sade att en kamrat till dem skulle betala för resan när de kom fram. Efter en stund kom en man fram till bilen. Han stack in en kniv genom det öppna bilfönstret och höll den mot chaufförens ansikte. Han uppmanade honom att överlämna kontanter och telefon samt att stänga av motorn. Mannen skadade även den kamera som satt monterad i bilen. Chauffören gav mannen sin telefon. Mannen högg honom sedan tre gånger i ena låret. När chauffören försökte komma ut ur bilen genom passagerardörren tilldelade mannen honom ett knivhugg i bröstkorgen. Efter att chauffören lyckats ta sig ut ur bilen fällde mannen honom till marken. Chauffören överlämnade sin plånbok varefter mannen tilldelade honom ytterligare ett knivhugg i ena låret. Våldet medförde bl.a. sårskador och en fraktur i höger underben. Tingsrätten dömde mannen för grovt rån och att betala skadestånd till chauffören med 50 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten beslutade att ge ut brottsskadeersättning med samma belopp.

TILLGREPPSBROTT MOT PERSON

Stöld

I rättsfallet NJA 2011 s.3 prövade Högsta domstolen rätten till kränkingsersättning vid bostadsinbrott då bostadsinnehavaren inte varit hemma. Domstolen konstaterade att ersättning kan lämnas om inbrottet genom förövarens beteende, de skador och spår han lämnat efter sig, graden av intrång i hemmet och omständigheterna i övrigt innefattat en särskilt omfattande förgripelse på den drabbades frid och privatliv. Såsom Brottsoffermyndigheten uppfattar rättsläget efter domen kan inte alla bostadsinbrott grunda rätt till kränkingsersättning. Det krävs någon särskild omständighet som avviker från vad som normalt inträffar vid inbrott i hemmet.

254. Ingen ersättning

Ett inbrott skedde i en mans bostad då han inte var hemma. En eller flera personer bröt sig in via en altandörr på baksidan av huset och stal ett kassaskåp som innehöll pengar, pass och smycken. Ytterligare pengar och smycken stals från andra ställen i bostaden. Ingen har kunnat bindas till brottet. Brottsoffermyndigheten hänvisade till Högsta domstolens dom och fann att omständigheterna i ärendet inte var sådana att mannen kunde få brottsskadeersättning för kränkning.

255. Ingen ersättning

Ett inbrott skedde i en mans bostad då han inte var hemma. En eller flera personer bröt upp ytterdörren och stal egendom. Förutom den skadade dörren upptäckte mannen skador i ett rum. Flera väggar och fönsterfodret hade huggmärken efter en kofot. Tapeten och en transformator var skadad. Det fanns också en större reva i en skinnklädd stol och persiennen var söndertrasad. Ingen har kunnat bindas till brottet. Brottsoffermyndigheten hänvisade till Högsta domstolens dom och gav inte mannen någon brottsskadeersättning för kränkning.

256. Ingen ersättning

När en man kom till sitt fritidshus upptäckte han brytmärken på ytterdörren och att en fönsterruta var trasig. Inne i huset hade någon sökt igenom en byrå och flera skåp, ryckt loss en kökslucka, skadat ett toalettutrymme och krossat några glas till fotoramar. En pulverbrandsläckare på sex kg hade tömts på sitt innehåll. Stora delar av inredningen och möblerna var därför täckta av ett finkornigt damm. Ingen har kunnat bindas till gärningen. Brottsoffermyndigheten hänvisade till Högsta domstolens dom och fann att mannen inte kunde få ersättning för kränkning.

257. Ingen ersättning

En kvinna var hemma i bostaden när hon hörde att ytterdörren öppnades och stängdes. Hon gick till hallen och såg att dörren stod öppen. När hon kom ut såg hon två män som sprang från platsen. Hon upptäckte sedan att hennes handväska var borta. Hon förstod att männen hade varit inne i bostaden och tagit väskan. Ingen har kunnat bindas till brottsligheten. Brottsoffermyndigheten beslutade att inte lämna ersättning till kvinnan för kränkning. Hon var visserligen hemma när brottet begicks, men var inte medveten om gärningsmännens närvaro utan upptäckte först senare att hon hade varit utsatt för en stöld. Hon hade därför inte rätt till ersättning för kränkning.

258. Ingen ersättning

En person stal en mobiltelefon och en tub hudkräm från en kvinnas jackficka. Hon upptäckte stölden och sprang efter tjuven, som slutligen stoppades av en ordningsvakt. Tingsrätten dömde gärningsmannen för brottet och att betala skadestånd till kvinnan för kränkning. Brottsoffermyndigheten beslutade att inte lämna brottskadeersättning för kränkning med följande motivering: Enligt gällande skadeståndsrätt ger sådana brott som utgör ett angrepp på någons egendom i regel inte rätt till ersättning för kränkning. Undantag görs dock om brottet även innefattar ett sådant brott som utgör en allvarlig kränkning av den personliga integriteten. Så är t.ex. fallet vid rån där ersättning lämnas för den kränkning som det innebär att utsättas för våld eller hot. När det gäller nu aktuellt brott kan ersättning för kränkning lämnas om man samtidigt har utsatts för ett ofredande i form av ett fysiskt angrepp som inte varit av endast ringa karaktär. Några omständigheter som medför att ersättning för kränkning kan lämnas finns dock inte i detta fall.

259. Ingen ersättning

En kvinna låg och sov på en bänk i en bussterminal när en man stal hennes mobiltelefon. Tingsrätten fann att gärningen inte kunde bedömas som en grov stöld eftersom kvinnan inte märkte när hon blev bestulen. Stölden hade också begåtts utan någon noggrannare planering. Mannen dömdes för stöld och att betala ett vitsordat skadestånd till kvinnan för kränkning. Brottsoffermyndigheten beslutade att inte bevilja henne brottskadeersättning för kränkning med samma motivering som i det föregående referatet.

260. Ingen ersättning

En kvinna skulle kliva av en buss. En man hjälpte henne med hennes rullator. När hon kommit av bussen upptäckte hon att hennes handväska var borta. Hon hade haft den på rullatorn. Ingen har kunnat bindas till brottet. Kvinnan fick ingen brottskadeersättning för kränkning med samma motivering som i de föregående referaten.

261. Ingen ersättning

Det ringde på dörren till en äldre mans bostad. Han öppnade och en man frågade om han kunde få låna en hink med vatten. Åldringen gick för att leta efter en hink och mannen satte sig ned vid köksbordet. När han fått hinken med vatten lämnade mannen lägenheten. Senare upptäckte åldringen att det saknades pengar. Gärningsmannen dömdes för grov stöld och att betala skadestånd för bl.a. kränkning. Brottsoffermyndigheten fann att den äldre mannen inte kunde få någon brottskadeersättning för kränkning med följande motivering.

Brottskadeersättning lämnas då någon har allvarligt kränkt någon annan genom brott som innefattar ett angrepp mot dennes person, frihet eller frid. Som Brottsoffermyndigheten uppfattar rättsläget krävs för att kränkningens ersättning ska kunna lämnas vid stöld i bostad att gärningen innefattat något brott som i sig innebär en allvarlig kränkning av brottsoffrets person, frihet eller frid. I detta fall har gärningsmannen på ett förslaget och högst klandervärt sätt lurat sig in i åldringens bostad och bestulit honom. Brottsoffermyndigheten har förståelse för att denne känt obehag och upplevt sig kränkt på grund av brottet. Mot bakgrund av vad som anförts kan dock någon kränkningens ersättning inte lämnas i detta ärende.

262. 5 000 kr

När en kvinna inte var hemma tog sig någon olovligen in i hennes villabostad. Ett fönster till altandörren hade brutits upp och krossats. Blodspår fanns på insidan av altandörrkarmen och på en gardinlängd som hängde innanför dörren. Hela villan hade genomsökts och två låsta dörrar brutits upp. Det rådde stor oreda i sovrummet med papper och kartonger som dragits ut ur lådor och garderober. Gods hade skadats och i stort sett all egendom av värde hade stulits. Ingen har kunnat bindas till brottet. Brottsoffermyndigheten hänvisade till Högsta domstolens dom och fann att kvinnan hade utsatts för en allvarlig kränkning av sin personliga integritet. Hon fick ersättning med 5 000 kr.

263. 5 000 kr

När en kvinna var på väg hem till sin bostad ryckte en pojke av henne den väska som hon bar i en axelrem. Hon föll till marken och slog i ansiktet. Hon fick också vissa axelbesvär. Tingsrätten dömde pojken för grov stöld och att betala skadestånd till kvinnan med 5 000 kr för kränkning. Hon fick brottsskadeersättning med samma belopp.

264. 5 000 kr

En man vaknade på natten och steg upp. Han mötte en man i vardagsrummet. Denne hade tillsammans med tre andra män gått in i mannens garage och bostad där de tagit viss egendom. Tingsrätten dömde gärningsmännen för grov stöld och att solidariskt betala skadestånd till mannen med 5 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten beviljade brottsskadeersättning med det beloppet.

265. 5 000 kr

En man vaknade av att någon intensivt ringde på ytterdörren. Han kunde se att en person stod utanför. Han bestämde sig för att inte öppna och gick och lade sig igen. Efter några minuter började det knaka i ytterdörren och mannen kunde se att någon bröt på den. Han hämtade en kökskniv och öppnade dörren. Utanför stod en man med ett kugghjul i handen. Tingsrätten dömde gärningsmannen för försök till grov stöld och att betala skadestånd till mannen med 5 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten fann att brottsskadeersättning kunde beviljas med det utdömda beloppet.

266. 5 000 kr

En kvinna hade växlat pengar. Plötsligt märkte hon att det rann avföring nedför hennes huvud och nacke till hennes jeansjacka och byxor. Två män med servetter var mycket angelägna att hjälpa henne av med jackan och att torka av henne. När kvinnan kom hem upptäckte hon att männen hade stulit hennes pengar. Ingen har kunnat bindas till brottet. Brottsoffermyndigheten beslutade att lämna ersättning för kränkning eftersom gärningen inneburit ett sådant ofredande som ger rätt till ersättning för kränkning. Ersättningen bestäms till skäligen 5 000 kr.

267. 5 000 kr

En kvinna hade ett halsband på sig. Två män stod bakom henne. En av dem drog och ryckte flera gånger i halsbandet så att det lossnade. Kvinnan ramlade omkull. Männen lämnade sedan platsen. Ingen har kunnat bindas till gärningen. Brottsoffermyndigheten lämnade ersättning till kvinnan med 5 000 kr för den allvarliga kränkning som gärningen inneburit.

268. 5 000 kr

En kvinna ledde sin cykel i en backe när en yngre man närmade sig henne bakifrån. Han knuffade henne och tog hennes ryggsäck som hon hade i cykelkorgen. Hon föll till marken och skadade sig. Ingen har kunnat bindas till gärningen. Brottsoffermyndigheten gav kvinnan brottskadeersättning för kränkning med 5 000 kr.

Personrån

Omständigheter som särskilt beaktas vid bedömningen av rätt till kränkningersättning vid detta brott är främst det våld eller hot som använts, men även hur lång tid rånnet har pågått. Normala ersättningar är 7 000 kr vid obehäpnade rånhot och 12 000 kr vid rånhot med farliga vapen. Att ersättningarna ligger något högre än vid renodlade hot motiveras med det ytterligare kränkande momentet det innebär att bli fråntagen personlig egendom i denna mycket utsatta situation.

269. 7 000 kr

En pojke rånades av två unga män. De hotade att misshandla honom om han inte överlämnade pengar. Hovrätten dömde en av rånarna för

brottet och att betala skadestånd till pojken med 7 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten beviljade honom brottsskadeersättning för kränkning med det beloppet.

270. 7 000 kr

En man tog en kvinnas mobiltelefon med våld. Han tog ett grepp om hennes hals och slog henne i ansiktet. Sedan tog han telefonen från hennes ficka. Tingsrätten dömde mannen för rån och att betala skadestånd till kvinnan med 7 000 kr för kränkning. Hovrätten fastställde tingsrättens dom. Kvinnan fick brottsskadeersättning med samma belopp.

271. 10 000 kr

En ung man utsattes för ett rån försök. Angriparen visade upp en pistol och gjorde en mantelrörelse. Tingsrätten dömde honom för försök till grovt rån och att betala skadestånd till den angripne med 10 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten lämnade brottsskadeersättning med samma belopp.

272. 12 000 kr

En man rånades av tre män. De ställde sig runt honom, riktade var sin kniv mot honom och tvingade honom att ge dem sin mobiltelefon och sina kontanter. Rånarna lämnade sedan platsen. Ingen har kunnat bindas till brottet. Mannen fick brottsskadeersättning för kränkning med 12 000 kr.

273. 15 000 kr

En ung man och en kamrat till honom rånades av en annan ung man som riktade en kniv mot dem. Därefter sökte han igenom deras kläder och beordrade dem att ge honom sina tillhörigheter. Rånaren skar även sönder deras jackor samt tvingade dem att följa med honom till en bankomat, där kamraten tvingades att ta ut kontanter. Tingsrätten dömde rånaren för brottet och att betala skadestånd till mannen med 15 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten beviljade brottsskadeersättning med samma belopp.

274. 15 000 kr

En kvinna utsattes för rån av en man. Han tvingade till sig egendom genom att hålla en sax mot hennes hals och hota att skära halsen av henne samt knuffa omkull henne. Hovrätten dömde mannen för rån och att

betala skadestånd till kvinnan med 15 000 kr för kränkning. Hon fick brottsskadeersättning med samma belopp.

275. 20 000 kr

En man befann sig i sin bostad tillsammans med en inneboende kamrat. Ytterligare en man kom dit. Han riktade en pistol mot dem, sade att han skulle döda dem samt tog viss egendom. Bostadsinnehavaren tilldelades ett slag i ansiktet och tvingades tillsammans med kamraten att bära ut en TV-apparat. Tingsrätten dömde gärningspersonen för rån och att betala skadestånd till mannen med 20 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten betalade ut brottsskadeersättning med det beloppet.

276. 25 000 kr

Flera män bröt sig in i en kvinnas bostad. De väckte hennes make och fångade därefter in kvinnan och hennes dotter. Männerna tryckte en pistol mot kvinnans tinning och en pistol mot hennes nacke samt tvingade henne att öppna familjens kassaskåp. Rånarna tog smycken och kontanter. De tog också bankkort och krävde att få koden till dem. En av männen tryckte ner kvinnan på golvet och satte ett knä i ryggen på henne. Männerna band henne till händer och fötter och tvingade in henne i tvättstugan innan de lämnade bostaden. Ingen har kunnat bindas till brottet. Kvinnan fick brottsskadeersättning för kränkning med 25 000 kr.

277. 40 000 kr

En man var hemma hos sin farbror och faster när han utsattes för ett grovt rån. Mitt i natten trängde tre män in i huset och utsatte mannen för hot och våld. Männerna var beväpnade med knivar och ett basebollträ. De band mannen med en elsladd och tilldelade honom knivhugg och slag mot kroppen. Männerna tog sedan smycken och guldföremål. Hovrätten dömde dem för grovt rån och att solidariskt betala skadestånd till mannen med 40 000 kr för kränkning. Han fick brottsskadeersättning med samma belopp.

278. 50 000 kr

En man var hemma i bostaden tillsammans med en kvinna när två män trängde in. De var maskerade och beväpnade med pistol och yxa som de hotade mannen och kvinnan med. Männerna sade att de skulle döda

dem och skära av fingrarna på mannen. Männen sade också att de skulle ha hängt mannen om kvinnan inte hade varit där. Gärningsmännen tilldelade mannen flera slag med pistolkolven, knytnävarna och ett skohorn mot ansiktet och huvudet. Våldet orsakade smärta, blodvite, sårskador och underhudsblödningar. Männen tog viss egendom. Rånet var mycket utdraget och pågick under fyra till fem timmar. Männen sade till sist att de skulle anlita kriminella organisationer för att döda mannen och kvinnan om de anmälde händelsen till polisen. Hovrätten dömde gärningsmännen för grovt rån och övergrepp i rättssak samt att solidariskt betala skadestånd till mannen med 50 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten gav honom brottsskadeersättning med det beloppet.

MORDBRAND

Mordbrand är ett allmänfarligt brott och kan i vissa fall vara ett angrepp på den personliga friden och ge rätt till ersättning för kränkning. Högsta domstolen har i rättsfallet NJA 1998 s. 310 angett tre situationer då ersättning för kränkning kan lämnas vid den här typen av brott.

1. Gärningen är riktad mot en eller flera bestämda personer.
2. Gärningsmannen har medvetet utsatt en eller flera särskilda personer för en påtaglig risk att skadas.
3. Även om gärningen inte är riktad mot en viss person kan omständigheterna vara sådana att kränkningersättning bör lämnas.

279. Ingen ersättning

En man bodde på ett hotell när någon nattetid anlade en brand i hotellets restaurang genom att hälla ut och antända flera liter bensen. Hotellet bestod av två byggnader som var sammankopplade genom en glasad gång i markplan. Branden medförde att hela hotellet fick utrymmas och den förstörde till betydande del den hotellbyggnad där restaurangen fanns. Mannen bodde i den andra hotellbyggnaden och vaknade av brandlarmet. Han tittade ut genom ett fönster och såg att det stod folk utanför hotellet. Han gick ut eftersom han förstod att det inte var ett falskt larm. Han lämnade kvar större delen av sina tillhörigheter på rummet. Ingen har kunnat bindas till gärningen. Brottsmyndigheten fann att brottet inte hade riktats mot mannen. Gärningsmannen hade inte heller medvetet utsatt honom för risk att skadas. Brottet hade inte heller i så särskild grad berört mannen att han allvarligt kränkts till följd av gärningen. Det fanns därför inte förutsättningar att bevilja honom ersättning för kränkning.

280. 10 000 kr

En kvinna bodde på samma hotell som i det föregående referatet men i en annan del av hotellbyggnaden än där branden började. Hon vaknade av brandlarmet. Hon ringde till receptionisten som sade att det brann, men

inte riktigt där kvinnan befann sig. Hon ombads att lämna hotellet. Hon tog sig ut via ett trapphus och andades in rök när hon var på väg utför trapporna. Hon togs in på sjukhus där hon fick syrgas. Hon stannade några timmar för observation. Brottsoffermyndigheten fann att brottet inte hade riktats mot kvinnan. Gärningsmannen hade inte heller medvetet utsatt henne för risk att skadas. Brottet hade dock i så särskild grad berört henne att hon allvarligt kränkts till följd av gärningen. Hon fick därför ersättning för kränkning med 10 000 kr.

281. 10 000 kr

En flicka befann sig i sin bostad tillsammans med sin mamma och pappa. Hon låg i sin säng när hon hörde hennes pappa ropa att det brann i bostadens ytterdörr. När han öppnade dörren spreds rök in i bostaden. Enligt räddningstjänsten hade branden orsakat risk för brandspridning med en omfattande förstörelse av egendom och en farlig miljö för människor att vistas i. Utanför bostaden fanns bl.a. en flaska som innehöll en bensindoftande vätska. Flickan fick retningar i luftvägarna under en kortare tid. Ingen har kunnat bindas till brottet. För den allvarliga kränkning av flickans personliga integritet som brottet inneburit hade hon rätt till brottsskadeersättning med 10 000 kr.

282. 10 000 kr

En kvinna bodde med en man. Denne anlade en brand i hennes fastighet. Kvinnan försökte släcka elden men kunde inte hindra att fastigheten totalförstördes. Mannen dömdes för mordbrand och att betala skadestånd till kvinnan för kränkning. Brottsoffermyndigheten bestämde ersättningen till 10 000 kr.

283. 15 000 kr

Någon kastade en flaska med brännbar vätska mot ett fönster i den villa där en man bodde. Glasrutan höll och vätskan orsakade istället en brandskada på gräsmattan. Mannen var inte hemma när brottet ägde rum. Enligt ett utlåtande från räddningstjänsten hade det inte funnits någon risk för rök- och brandspridning eftersom vätskan brann på gräsmattan. Om fönstret hade gått sönder och vätskan brunnit på husets insida, hade brandförloppet dock blivit ett annat. Vid ett sådant scenario hade det varit risk för rök- och brandspridning och risk för människors liv och hälsa. En kort tid senare kastade någon en flaska med brännbar

vätska mot bakrutan på mannens bil. Fordonet stod parkerat mycket nära garaget till villan där han bodde och blev kraftigt brandskadat. Om branden upptäckts senare hade den kunnat spridas från bilen till garaget och vidare till villan med risk för människors liv och hälsa. Ingen kunde bindas till brotten som rubricerades som försök till mordbrand och grov mordbrand. För den allvarliga kränkning av mannens personliga integritet som brotten inneburit fick han brottsskadeersättning med 15 000 kr.

284. 20 000 kr

En man bodde på ett hotell. En annan man anlade på natten en brand i byggnaden. När räddningstjänsten kom dit var branden så kraftig att arbetet riktades in på att evakuera hotellgästerna och de som bodde i närheten. Mannen vaknade av brandlarmet. Han gick ut i den rökfyllda korridoren och sprang fram och tillbaka. Han hittade en dörr ut till en innergård som var ordentligt rökfylld. Han lade sig ned för att få luft. Han försökte öppna en dörr men misslyckades. Till slut kunde han dock ta sig in i en korridor där han krossade ett fönster för att få luft. Efter en stund fick han hjälp av en rökdykare att ta sig ut ur byggnaden. Hovrätten dömden en man för grov mordbrand och en annan man för anstiftan till grov mordbrand. De båda männen dömdes att solidariskt betala skadestånd till mannen med 20 000 kr för kränkning. Mot bakgrund av mannens särskilda utsatthet vid branden lämnade Brottsoffermyndigheten ersättning med det utdömda beloppet, dvs. 20 000 kr.

285. 20 000 kr

En man hade en annan man tillfälligt boende hos sig. Denne tände eld på en hög med kläder i det sovrum som han disponerade. Bostadsinnehavaren och hans fru låg och sov på övervåningen. Frun vaknade av brandrök och lukt. Hon larmade räddningstjänsten som släckte branden. Tingsrätten dömden gärningspersonen för mordbrand. Bostadsinnehavaren fick skadestånd för kränkning med 20 000 kr. Brottsoffermyndigheten gav honom brottsskadeersättning med samma belopp.

286. 40 000 kr

En kvinna låg och sov i sitt bostadshus när någon anlade en brand i huset. Branden gjorde att huset totalförstördes. Kvinnan lyckades i sista stund ta sig ut genom ett fönster på nedervåningen. Hon fick inte några

allvarligare skador. Branden hade dock inneburit en uppenbar fara för hennes liv. Ingen har kunnat bindas till mordbranden. För den mycket allvarliga kränkning av kvinnans personliga integritet som brottet inneburit fick hon brottsskadeersättning med 40 000 kr.

EGENMÄKTIGHET MED BARN

Brottet avser obehöriga ingrepp i eller missbruk av vårdnaden om eller vården av barn. Gärningen innebär alltså principiellt en kränkning av vårdnadsrätten och inte av någon person. Ett handlande som är att bedöma som egenmäktighet med barn kan dock innehålla moment som gör att brottet innebär en kränkning av barnets integritet. Sådana omständigheter kan vara att barnet ryckts upp ur sin invanda miljö och under lång tid inte haft någon kontakt med vårdnadshavaren. Det medför att brottet kan anses ha riktats mot barnets frihet och frid och på så sätt inneburit en allvarlig kränkning av den personliga integriteten. När Brottsoffermyndigheten bestämmer kränkningssersättnings storlek vid en sådan frihets- och fridskränkning tillämpar myndigheten ett schablonbelopp på 25 000 kr. Det kan bli aktuellt med högre belopp om det finns avsevärt försvårande omständigheter. En helhetsbedömning ska göras i varje fall.

287. Ingen ersättning

Förälder

Mamman till ett barn ansökte om brottsskadeersättning för kränkning efter att pappan tagit med sig barnet till Kosovo. Brottsoffermyndigheten avslög ansökningen. Mannens agerande hade inte i objektiv mening inneburit något sådant intrång i kvinnans personliga integritet eller annat ofredande som krävs för att ersättning för kränkning ska kunna lämnas.

288. Ingen ersättning

Barn

En 2-årig flicka hämtades av sin pappa på den förskola där hon gick. Pappan sade till personalen att han skulle hämta barnet. Han tog med sig flickan samtidigt som han viftade med en kniv. Pappan förde barnet till sin syster i Stockholm. Efter ett och ett halvt dygn kunde flickan återförenas med sin mamma. Tingsrätten dömde pappan för egenmäktighet med barn men ogillade flickans yrkande om skadestånd för kränkning. Brottsoffermyndigheten lämnade inte någon brottsskadeersättning till barnet.

289. 25 000 kr

Barn

Ett 3-årigt barn fördes bort av sin pappa från sin mamma från en plats i Sverige och inom landet samt till andra länder. Det skedde under cirka ett års tid. Hovrätten dömde pappan för egenmäktighet med barn (grovt brott) och att betala skadestånd till barnet med 25 000 kr för kränkning. Barnet fick brottsskadeersättning med det beloppet.

290. 35 000 kr

Barn

En 13-årig flicka skiljdes obehörigen från sin mamma av flickans pappa. Föräldrarna hade gemensam vårdnad om henne. Pappan tog med sig flickan och hennes fyra syskon via Egypten till Gaza i Palestina. Han höll dem kvar där i sex månader och hindrade dem att återvända till Sverige. Flickan och syskonen rycktes alltså upp ur sin invanda miljö och fördes till ett främmande land. Tingsrätten dömde pappan för grov egenmäktighet med barn och att betala skadestånd till flickan med 25 000 kr för kränkning. Hovrätten fastställde domen i skadeståndsdelen. Brottsoffermyndigheten beviljade flickan brottsskadeersättning för kränkning med 35 000 kr med följande motivering. I detta fall har flickan förts till en mycket otrygg miljö där hon har hållits kvar under en förhållandevis lång tid. Hennes pappa dömdes dessutom i samma dom som den nu aktuella för våldsbrott mot flickan, hennes mor och två av hennes syskon. Dessa gärningar hade inträffat innan det egenmäktiga förfarandet. Pappans lämplighet att ta hand om flickan kan därför ifrågasättas. Med hänsyn därtill bör flickan få ytterligare 10 000 kr i ersättning för kränkning utöver schablonbeloppet om 25 000 kr.

OLAGA FRIHETSBERÖVANDE OCH MÄNNISKOROV

Omständigheter som särskilt beaktas vid bedömningen av kränkningssättning vid dessa brott är hur lång tid frihetsberövandet har pågått samt det slags våld eller hot som använts vid brottet.

291. 5 000 kr

En kvinna tvingades in i en bil av en man som hon var bekant med. Mannen körde sedan iväg med henne under cirka tio minuter. Tingsrätten dömde mannen för olaga frihetsberövande och att betala skadestånd till kvinnan med 5 000 kr för kränkning. Hovrätten fastställde domen. Kvinnan fick brottsskadeersättning med samma belopp.

292. 10 000 kr

En 8-årig pojke var ute och cyklade när han blev stoppad av fyra äldre pojkar. De drog av honom från cykeln och satte upp honom i ett träd där han fick sitta i fem till sex minuter. Pojkarna vaktade honom så att han inte kunde klättra ned. När han försökte göra det hytte pojkarna med nävarna mot honom. Ingen har kunnat bindas till gärningen. Pojken fick brottsskadeersättning för kränkning med 10 000 kr.

293. 25 000 kr

En man låg och sov i sin bostad när en annan man tog sig in genom ett öppet fönster och väckte honom. Inkräktaren sade att han nyss hade dödat en person, tog en kniv och uppmanade bostadsinnehavaren att väcka sin sambo. De tvingades att gå till köket. Mannen ville ha något att äta. Sedan han ätit frågade mannen om bostadsinnehavaren hade någon bil. Mannen kunde få låna en bil som tillhörde innehavarens föräldrar. På väg ut från bostaden tog mannen viss egendom. Han ville därefter att de skulle köra till en viss ort. Efter att de stannat vid en bensinstation kom polis till platsen. Det hade då gått omkring två timmar sedan mannen tog sig in i bostaden. Tingsrätten dömde honom för rån och människorov samt

att betala skadestånd till bostadsinnehavaren med 25 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten betalade ut brottsskadeersättning med samma belopp.

294. 50 000 kr

En 15-årig pojke och hans kamrat utsattes för rån och människorov. Under muntliga hot och hot med pistol tvingade en man till sig viss egendom. Han förde sedan bort pojkarna och tvingade dem att stjäla smycken, kontanter, datorer och hemelektronik från en bostad som tillhörde kamratens familj. Han tvingade även till sig nycklarna till en bil. Vid två tillfällen tryckte mannen pistolmynningen mot pojkens panna respektive nacke och räknade ned. Mannen gjorde även en skenavrättning genom att pressa pistolen mot kamratens hals och trycka av. Händelsen pågick under cirka två timmar. Hovrätten dömde mannen för rån och människorov samt att betala skadestånd till pojken med 50 000 kr för kränkning. Han fick brottsskadeersättning med det utdömda beloppet.

UTPRESSNING

Omständigheter som särskilt beaktas vid bedömningen av kränkningsersättning vid detta brott är hur lång tid utpressningen pågått samt det slags våld eller hot som använts som påtryckningsmedel.

295. 5 000 kr

En man utsattes för hot för att förmå honom att överlämna pengar till en kvinna. Hoten innebar att mannen och hans kamrat skulle dödas eller skadas om han inte överlämnade pengarna. Tingsrätten dömde kvinnan för utpressning. Mannen fick brottsskadeersättning för kränkning med 5 000 kr.

296. 5 000 kr

En kvinna utsattes för försök till utpressning av en ung man. I ett sms uppmanade han henne att betala en viss summa pengar till honom. Annars skulle han sprida kränkande bilder på henne. Tingsrätten dömde mannen för brottet och att betala skadestånd till kvinnan med 5 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten lämnade brottsskadeersättning med det beloppet.

297. 5 000 kr

En man tog kontakt med en kvinna via hennes Facebook-sida på Internet. De umgicks med varandra via chatt och sms. När mannen ville bryta kontakten, hotade kvinnan att avslöja för hans familj och kollegor vad han hade skrivit till henne. På detta sätt tvingade kvinnan mannen att föra över en stor summa pengar till henne. Mannen utsattes även för två utpressningsförsök. Kvinnan dömdes för utpressning och försök till utpressning. Mannen fick skadestånd för kränkning. Brottsoffermyndigheten gav honom brottsskadeersättning med 5 000 kr. Det hade varit fråga om upprepade hot om att lämna menligt meddelande om sökandens privatliv till andra.

298. 10 000 kr

En man pressades att ge pengar till en annan man. Hot framfördes muntligen och i sms. Om han inte betalade skulle hans hus sprängas, hans bil eldas upp och hans son skjutas. Vid ett tillfälle sökte gärningsmannen upp honom i bostaden för att inkassera pengar. Tingsrätten dömde utpressaren för brottet och att betala skadestånd till mannen med 10 000 kr för kränkning. Han fick brottsskadeersättning med samma belopp.

299. 10 000 kr

En man tvingades genom hot att överlämna läkemedel till en annan man. En stund senare försökte utpressaren få honom att överlämna fler tabletter. Vid det tillfället visade gärningsmannen upp en kniv. Tingsrätten dömde honom för utpressning och försök till utpressning samt att betala skadestånd till mannen med 10 000 kr för kränkning. Mannen fick brottsskadeersättning med det utdömda beloppet.

300. 10 000 kr

En yngre kvinna var hemma i sin bostad när två män trängde sig in. De var beväpnade med en vässad skruvmejsel och ett pistolliknande föremål. De riktade det föremålet mot henne och pressade henne på pengar. Tingsrätten dömde männen för försök till utpressning och att solidariskt betala skadestånd till kvinnan för kränkning. Hon fick brottsskadeersättning med 10 000 kr.

301. 15 000 kr

En kvinna besökte sin son i hans lägenhet. Två män kom till bostaden. De var klädda i västar med namnet på en kriminell organisation broderat på bröstet. En av männen hotade att döda eller skada kvinnan och hennes son om hon inte betalade en skuld som sonen hade. Mannen försökte även genom hot om våld förhindra att kvinnan gjorde en polisanmälan. Mannen dömdes för utpressning och övergrepp i rättssak samt att betala skadestånd till kvinnan för kränkning. För den allvarliga kränkning av kvinnans personliga integritet som brotten inneburit hade hon rätt till brottsskadeersättning med 15 000 kr. Brottsoffermyndigheten beaktade särskilt att brotten begåtts av en person som tillhörde en kriminell organisation.

302. 20 000 kr

En man pressades under en veckas tid på pengar av två män som hade anknytning till en kriminell organisation. De hotade att döda honom och hans familj om de inte fick pengar. Tingsrätten dömde männen för försök till utpressning och att solidariskt betala skadestånd till mannen med 20 000 kr för kränkning. Hovrätten fastställde tingsrättens dom. Mannen fick brottsskadeersättning för kränkning med samma belopp.

303. 25 000 kr

En kvinna var hemma i bostaden tillsammans med sin make när en av deras söner kom för att hämta viss egendom. Sonen hade tillsammans med sin bror misshandlats och hotats av två män när de var på väg hem. Sonen hade därefter beordrats att hämta värdesaker från bostaden. Männen höll samtidigt kvar brodern på en plats ett stycke från bostaden. Sonen tvingades sedan under förnyade hot att återvända till bostaden för att hämta ytterligare egendom, bl.a. mammans bankkort. Männen förde därefter bröderna genom ett skogsområde till ett köpcentrum för att ta ut kontanter med hjälp av kortet. Männen hade kontakt med kvinnan per telefon. Hon skulle inte få se sina söner igen om hon hade lämnat fel kod eller om männen inte skulle få ut några kontanter. Efter att männen tagit ut kontanter uppmanade de pojkarna att gå från platsen. Tingsrätten dömde en av männen för utpressning och att betala skadestånd till kvinnan med 25 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten lämnade brottsskadeersättning till henne med det beloppet.

304. 30 000 kr

En man fick besök av en annan man som försökte förmå honom att betala 50 000 kr för en påstådd skuld. Gärningsmannen riktade en kniv mot honom, hotade att skada honom och hotade att skjuta honom i benet. Mannen bar även ett pistolliknande föremål på sig. Angriparen tvingade mannen att öppna sitt vapenskåp och att visa sina vapen. Gärningsmannen ringde därefter till mannen några gånger och uppmanade honom att betala. Hovrätten dömde angriparen för försök till utpressning och olaga tvång samt att betala skadestånd till mannen med 30 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten lämnade brottsskadeersättning med det beloppet.

305. 50 000 kr

Under drygt fyra månaders tid hotades en man av tre män för att han lämnat vittnesuppgifter till polisen om en grov misshandel. Vid ett tillfälle hindrade de honom från att vittna vid en huvudförhandling i tingsrätten. Vid ett annat tillfälle förmådde de honom att begå mened i samma huvudförhandling. Under hela tidsperioden hindrade männen genom hot om våld honom att kontakta polisen. Männen försökte även få honom att betala pengar till dem. Då han inte kunde betala fick han i uppdrag att skaffa fram vapen. Alla männen bar tröjor med emblem för ett kriminellt nätverk. Vid flera möten hade de med sig ytterligare personer. Flera andra män blockerade vid två tillfällen vägen för mannen och omringade honom samt krävde honom på pengar. Tingsrätten dömde tre män för försök till grov utpressning och övergrepp i rättssak samt att solidariskt betala skadestånd till mannen för kränkning. Brottsoffermyndigheten bestämde ersättningen för kränkning till 50 000 kr.

OAKTSAMHETSBROTT

För att ersättning för kränkning ska kunna lämnas krävs i regel att det är fråga om ett uppsåtligt brott. I undantagsfall kan dock kränkingsersättning lämnas även vid oaktsamhetsbrott. Omständigheterna ska då vara så försvårande att den skadevållande handlingen närmar sig en uppsåtlig gärning och därför har samma kränkande innebörd som ett avsiktligt angrepp på den personliga integriteten.

306. Ingen ersättning

En kvinna befann sig på ett dansgolv när hon fick ett glas i huvudet. Glaset hade troligen kastats från det övre planet i restaurangen. Det fanns inga vittnen till händelsen. Ingen har kunnat bindas till brottet. Vid bedömningen utgick Brottsoffermyndigheten från att kvinnan utsatts för vållande till kroppsskada. Myndigheten fann att de förutsättningar för kränkning som redovisats ovan inte var uppfyllda. Hon fick därför ingen ersättning.

307. Ingen ersättning

En man knuffades av en annan man så att han föll genom en glasruta. Han fick flera blödande sårskador på armarna och en sårskada på näsan. Tingsrätten dömde gärningsmannen för vållande till kroppsskada. Den skadade mannen fick inget skadestånd för kränkning. Brottsoffermyndigheten beslutade att inte bevilja honom brottskadeersättning för kränkning med samma motivering som i det föregående referatet.

308. Ingen ersättning

En kvinna befann sig på en dansrestaurang. Två män bråkade med varandra. När kvinnan skulle passera mellan dem, slog den ene ett slag som träffade henne i ansiktet. Hon fick bl.a. en sårskada under ena ögat. Ingen har kunnat bindas till gärningen. Brottsoffermyndigheten utgick från att kvinnan utsatts för vållande till kroppsskada. Med samma motivering som i föregående referat fick kvinnan ingen brottskadeersättning.

309. 5 000 kr

En kvinna cyklade på en cykelbana och körde in i en stålvajer som någon hade fäst över vägen. Hon ramlade omkull och fick vissa skador. Ingen har kunnat bindas till gärningen som rubricerades som vållande till kroppsskada. Brottsoffermyndigheten fann att handlingen närmade sig en uppsåtlig gärning och därför hade samma kränkande innebörd som ett avsiktligt angrepp på den personliga integriteten. Myndigheten lämnade därför ersättning för kränkning med ett belopp som bestämdes till 5 000 kr.

310. 5 000 kr

En man arbetade som personlig assistent och befann sig i en bostad. En annan man kastade in flera stora stenar genom fönstren till olika rum. De var mycket nära att träffa assistenten. Tingsrätten dömde mannen för framkallande av fara för annan och att betala skadestånd till assistenten med 5 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten beviljade brottsskadeersättning med samma belopp.

311. 10 000 kr

En man hade precis gått till sängs när en motorcykel närmade sig familjens hus. Passageraren på motorcykeln tog fram en pistol och sköt minst sex skott mot köksfönstret. Familjen hade sett samma motorcykel köra förbi huset kvällen innan. Passageraren hade då pekat på deras hus. Ingen har kunnat bindas till brottet, som rubricerades som framkallande av fara för annan. För den allvarliga kränkning av mannens personliga integritet som brottet inneburit fick han brottsskadeersättning med 10 000 kr.

312. 15 000 kr

En man gick över ett torg och såg några personer som samtalade med varandra. Plötsligt hörde han en smäll och såg att en person slängde sig ned på marken. Mannen kände att det sved till i ena underbenet. Han tog skydd bakom en snöhög. Han såg två män som sprang från platsen. En av dem bar på ett vapen. Det visade sig att mannen hade träffats av en studsande kula. Ingen har kunnat bindas till gärningen som rubricerades som framkallande av fara för annan. Brottsoffermyndigheten gav mannen brottsskadeersättning för kränkning med 15 000 kr.

313. 20 000 kr

När en man kom in i en bekants lägenhet sköt den personen ett skott med en pistol mot mannens underliv. Det orsakade vissa kroppsskador. Skytten trodde att pistolen var oladdad. Tingsrätten dömde honom för vållande till kroppsskada, grovt brott, och att betala skadestånd till mannen med 20 000 kr för kränkning. Mannen fick brottsskadeersättning med det beloppet.

Trafikbrott

314. Ingen ersättning

En kvinna gick på ett övergångsställe. Hon blev påkörd av en man som körde en personbil. Påkörningen orsakade bl.a. smärta och en fotledsfraktur. Åklagaren lade ned förundersökningen eftersom den misstänkte mannen hade lämnat landet och inte förväntades komma tillbaka. Brottsoffermyndigheten fann att omständigheterna inte var så försvårande att handlingen närmast sig en uppsåtlig gärning och därför hade samma kränkande innebörd som ett avsiktligt angrepp på den personliga integriteten. Kvinnan fick ingen brottsskadeersättning för kränkning.

315. 15 000 kr

En kvinna åkte i sin bil på en motorväg. En berusad man körde en lätt lastbil i så hög hastighet att han körde in i sidan på kvinnans bil när han skulle byta körfält. Hennes bil blev förstörd och hon fick en sårskada i huvudet. Tingsrätten dömde mannen för grovt rattfylleri och vållande till kroppsskada, grovt brott. Kvinnan fick skadestånd för kränkning. Brottsoffermyndigheten fann att omständigheterna var så försvårande att ersättning för kränkning kunde lämnas. Kvinnan fick ersättning med 15 000 kr.

316. 25 000 kr

En mycket berusad man stod på eller nära ett övergångsställe. En annan man kom körande i en bil. Bilisten stannade och talade med mannen. Bilisten körde därefter vidare men vände snart tillbaka eftersom han kört fel. Bilisten körde på mannen som fortfarande stod kvar på vägen. Mannen fick något allvarligare skador än i det föregående referatet, bland annat en korsbandsskada, skador på ena armen samt sårskador i huvudet. Efter händelsen åkte bilisten från platsen. Tingsrätten dömde honom

för grov vårdslöshet i trafik och vållande till kroppsskada, grovt brott samt att betala skadestånd till mannen med 25 000 kr för kränkning. Brottsoffermyndigheten fann att bilisten visat uppenbar likgiltighet för andra människors liv. Hans hänsynslösa agerande hade inneburit en sådan kränkning av mannens personliga integritet och människovärde att ersättning för kränkning kunde lämnas. Brottsoffermyndigheten delade tingsrättens bedömning vad gäller ersättningens storlek.

317. 25 000 kr

En liten pojke cyklade med sin mamma på en bilväg. En berusad bilist körde i hög fart på pojken. Han kastades av cykeln och landade i ett buskage. Han fick bl.a. en armfraktur och skador på lungorna. Hovrätten dömde bilisten för grovt rattfylleri, och vållande till kroppsskada, grovt brott, samt att betala skadestånd till pojken för kränkning. Brottsoffermyndigheten lämnade ersättning med 25 000 kr för kränkning.

318. 40 000 kr

En kvinna blev påkörd av en ung bilist. Han körde i mycket hög hastighet i förhållande till de hastighetsbegränsningar som gällde på platsen. Han hade kört om flera fordon och tvingat ut mötande trafikanter i vägrenen. Till sist hade han tappat kontrollen över bilen, kommit över på fel sida av vägen och kolliderat med kvinnans bil. Vid kollisionen fick hon omfattande och livshotande kroppsskador. Tingsrätten dömde mannen för grov vårdslöshet i trafik och grovt vållande till kroppsskada samt att betala skadestånd till kvinnan för kränkning. Hovrätten fastställde tingsrättens dom. Brottsoffermyndigheten fann att mannen hade visat uppenbar likgiltighet för andra människors liv och att hans hänsynslösa handlande utgjort en sådan kränkning av kvinnans personliga integritet och människovärde att ersättning kunde lämnas. Graden av det medvetna risktagandet och de synnerligen allvarliga skador som kvinnan tillfogats, gjorde att hon fick ersättning för kränkning med 40 000 kr.

BROTTSOFFERMYNDIGHETEN

Box 470, 901 09 UMEÅ
Tel. 090-70 82 00 Fax. 090-17 83 53
www.brottsoffermyndigheten.se

ISBN 978-91-979206-6-7